

זהר בא

לכ/ב	
פרשת בא	
<p>ויאמר יהו"ה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'¹ (שמות י א) רבי יהודה פתח² ואמר³ (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יהו"ה באור פניך יהלכון כמה אצטריכו (ל)בני נשא למהך בארחי דקודשא בריך הוא ולמטר פקודי אורייתא בגין דיוכוון בה לעלמא דאתי ולשזבא לון מכל קטרוגין דלעילא ותתא בגין דהא כמה דאשתכחו מקטרוגין בעלמא לתתא הכי נמי אשתכחו מקטרוגין לעילא דקיימי עלייהו דבני נשא</p>	<p>ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו' רבי יהודה פתח ואמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון כמה צריכים בני אדם ללכת בדרכי הקדוש ברוך הוא ולשמר מצוות התורה כדי שיזכו בה לעולם הבא ולהציל אותם מכל הקטרוגים שלמעלה ומטה משום שהרי כמו שנמצאים מקטרוגים בעולם למטה כך גם נמצאים מקטרוגים למעלה שעומדים על בני אדם.</p>
<p>אינון דעבדין פקודי אורייתא ואולי באורח מישר בדחלא דמאריהון כמה אינון סניגורין דקיימין עלייהו לעילא כמה דאת אמר (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו' וכתוב (שם כד) ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר בגין כך זכאה איהו מאן דנטיר פקודי אורייתא</p>	<p>אותם שעושים מצוות התורה והולכים בדרך ישרה ביראת אדונם כמה סניגורים הללו שעומדים עליהם למעלה כמו שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו' וכתוב ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר משום כך אשרי מי ששומר מצוות התורה.</p>
<p>אמר [לרבי] <ליה רבי> (רבי) חייא אי הכי⁴ אמאי אצטריך הכא מלאך דליהוי סניגוריא עליה דבר נש והא כתיב (משלי ג כו) כי יהו"ה יהיה בכסלך ושמר רגלך</p>	<p>אמר לו רבי חייא אם כך למה צריך כאן מלאך שיהיה סניגור על האדם והרי כתוב כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד וכתוב ה' ישמרך מכל רע שהרי רואה הקדוש ברוך הוא כל מה שאדם</p>

¹ צריך להקדים הקדמה כוללת וידועה והיא כי שתי בחינות הן באצילות, האחת בחינת הפנים והפנימיות והשניה בחינת האחוריים והחיצוניות. וגם ידוע שעיקר הפנימיות הוא בקו האמצעי דהיינו מח הדעת שבו (משלי כד ד) חדרים ימלאון, ולעומתו בחינת אחורי הדעת היא המעולה שבכל בחינות האחוריים. ומשני הנזכרות היה משה משל פנים, ופרעה מאחוריו שהוא למפרע הער"ף, ולכן אמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי די בזה להכניעו, ואמר לו עד מתי מאנת לענות מפני, מאנת דייקא, כי הוא היה מכחיש באור הפנים וחושב שהעולם מתנהג דוקא בחיצוניות ושאינ ממשלת הפנימיות לעולם על עולם העשייה, כי בודאי קודם לכן כל זמן המשך השעבוד היה זעיר בסוד הקטנות ושמות אלקים היו שולטים, ולזה אמר (ה, ב) לא ידעתי את ה', כלומר אין כח בדעת זעיר למשול בעולם, וקודם לכן כתוב (א, ח) אשר לא ידע את יוסף והוא הוא, כי שרש יוסף הוא בדעת (רמ"ז).

² כוונתו להודיע הפרש שבין ישראל, וזה יובן בהבין ענין התרועה שהוא כל עיקרו לתיקון הנוקבא ליתן לה גבורות ממותקות, כי בזה ימשך אור הפנים בעולם שהרי היא בתחילה באחור, ובסגולת השופר נמשכות לה גבורות ממותקות, ובסוד ק"ל, ק"ל דשופר שה"ס חו"ג, וז"ש יודעי תרועה, פי' ממשיכים כח הדעת על התרועה היא רחל. ובזה תשכיל למה לא הזכירה התורה התקיעה כי אם התרועה, שכל עצמו של שופר הוא בעבורה (רמ"ז).

³ סמיכות פרשה זה כאן יראה דרך דרש, כי משה צפה שהשטן היה מקטרג על יציאת ישראל ממצרים, וזה היה בר"ה. ומסיבת זה לא היה משה רוצה ליכנס לפרעה, ואמר השם אל משה, בא אל פרעה ואל תפחד מקטרוג השטן, כי כפרך נתתי בר"ה. ואיהו איוב, כנז"ל. ולכן אמר אשרי העם יודעי תרועה בר"ה, ודרש ענין אחר שכן דרכם של רז"ל במדרש ובסוף המדרש הזה (רח"ו).

⁴ פירוש אי אמרת בשלמא זה המלאך לזכות רשע בא, ניחא דצריך מלאך לסייעו ולהצדיקו. ואי כדברין דבצדיק קאמר, א"כ מלאך ל"ל, והלא בצדיקים כתיב כי ה' יהיה בכסלך ושמר וגו', ודרז"ל ואפילו עושה מעשה כסלות. ואין לומר שהוצרך המלאך להודיע להקב"ה, זה אינו, דהא עיני ה' צופות בכל מקום הממנו יפלא כל דבר (רח"ו).

זהר בא

<p>מלכד וכתיב (תהלים קכא ז) יהו"ה ישמרך מכל רע דהא חמי קודשא בריך הוא כל מה דבר נש עביד בעלמא הן טב הן ביש וכן הוא אומר (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה</p>	<p>עושה בעולם הן לטוב והן לרע וכן הוא אומר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה כלא הכי הוא ודאי אבל הא כתיב (איוב ב ה) וגע אל עצמו ואל בשרו וכתיב (שם ג) ותסיתני בו לבלעו חנם לאחזאה דהא רשו אתמסר לסטר⁵ אחרא >לקטרגא (ורשו אתמסר) על מלין דעלמא (למאן דלא אצטריך) ולא אתמסרא > (ורשו אתמסר על מלין דעלמא למאן דלא אצטריך לאתמסרא) בידוי ולכל אלין ארחין טמירין⁶ קמי קודשא בריך הוא ולית אנת כדאי למהך אבתרייהו בגין דאינון נמוסין דקודשא בריך הוא >בבני⁷ > (בני) נשא לאו אינון רשאיין לדקדקא אבתרייהו בר אינון זכאי קשוט דידעין רזי אורייתא ואזלין בארחא דחכמתא למנדע אינון מלין סתימין דאורייתא</p>	<p>אמר לו רבי יהודה הכל כך הוא ודאי אבל הרי כתוב וגע אל עצמו ואל בשרו וכתוב ותסיתני בו לבלעו חנם להראות שהרי רשות נמסרה לצד האחר לקטרג (והרשות נמסרה) על דברים של העולם (למי שלא הצטרך) ולהמסר בידו וכל הדרכים הללו טמונים לפני הקדוש ברוך הוא ואינך כדאי ללכת אחריהם משום שאלו הנהגות הקדוש ברוך הוא ואין בני אדם רשאים לדקדק אחריהם פרט לאותם צדיקי אמת שיודעים את סודות התורה והולכים בדרך של החכמה לדעת אותם דברים נסתרים של התורה.</p>
<p>רבי אלעזר פתח ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יהו"ה ויבא גם השטן בתוכם ויהי היום דא⁸ ראש השנה⁹ דקודשא בריך הוא קאים למידן עלמא כגוונא דא (מ"ב ד יא) ויהי היום ויבא שמה ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה¹⁰</p>	<p>רבי אלעזר פתח ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם ויהי היום זה ראש השנה שהקדוש ברוך הוא עומד לדון את העולם כדוגמא זה ויהי היום ויבא שמה אותו יום היה יום טוב של ראש השנה.</p>
<p>ויבאו בני האלהים (איוב א ו) אלין רברבין ממנן שליחן בעלמא לאשגחא בעובדין דבני נשא להתיצב על יהוה כמה דאת אמר (מ"א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל</p>	<p>ויבאו בני האלהים אלו ממונים גדולים שלוחים בעולם להשגיח במעשי בני האדם להתיצב על ה' כמו שנאמר וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל להתיצב על ה' בפסוק זה מצאנו אהבת הקדוש ברוך הוא על</p>

⁵ לסטרא (דפ"ו).

⁶ הוא סוד הגלגול כי איוב מגולגל היה (רח"ו).

⁷ ובני (דפ"ו).

⁸ מד ע"א (הערת הזהר).

⁹ נראה שנקרא בשם היום לפי שהוא יום הששי שבו נברא אדה"ר, ונקרא יום הששי בה' הידיעה ולכן נקרא היום הידוע. ועוד שאמרו רז"ל בפסוק (תהלים עד, טז) לך יום אף לך לילה, שיום הששי לא היה בו לילה, שלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי. ונמצא שיום ראש השנה היה יום בלתי לילה ולכן נקרא היום, ולפי שאז נברא אדה"ר על כן הוקבע ליום דין, כי בריאת אדם היתה בחיבור אחור באחור כנזכר בספר אדם ישר טו), והוא הוא מצב של יום ראש השנה טז), שעומדים זר"ן אחור באחור (רמ"ז) (עי' מאמרם ז"ל בש"ט מזמור צ"ב ודברים אחדים דף נז מא"ן נ"א).

¹⁰ קודם תקיעת השופר הוא סוד הדין אבל אחר כך כבר הגבורות נמתקות, וזהו שרמז בכאן יום טוב דראש השנה שהיה כבר בסוד הדין המתוק והיינו יום טוב דראש השנה, ולכן רצה להטיב לשונמית בהנתן לה בן (רמ"ז).

זהר בא

<p>להתיצב על יהו"ה (איוב א ו) בהאי קרא אשכחנא רחימותא דקודשא בריך הוא עליהו דישראל בגין דהני שליחן דאינון ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא אזלין ושטאן¹¹ ונטלין אינון עובדין כלהו וביומא דקאי דינא למיקם למידן עלמא אתעבידו קטיגורין למיקם עליהו דבני נשא ותא הזי מכל עמין דעלמא לא קיימין לאשגחא בעובדיהון בר [ב]ישראל בלחודייהו בגין דאלין בגין לקודשא בריך הוא</p>	<p>ישראל משום שהשלוחים הללו שממונים להשגיח על מעשי בני האדם הולכים ומשוטטים ולוקחים את כל אותם המעשים וביום שהדין עמד לעמוד לדון העולם נעשים קטגורים לעמוד על בני אדם ובא וראה מכל העמים שבעולם לא עומדים להשגיח במעשיהם רק על ישראל לבדם משום שאלה בנים של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>וכד לא אשתכחו עובדין דישראל כדקא יאות כביכו"ל אינון ממנן שליחן כד בעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל על יהו"ה ודאי קיימין דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרן כביכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא וכד עבדין עובדין דכשרן יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא¹² ועל דא כתיב (תהלים סח לה) תנו עז לאלהים במה בעובדין דכשרן ועל דא בההוא יומא כלהו רברבן ממנן אתכנשו על יהו"ה על יהו"ה ודאי דהא כיון דעל ישראל אתכנשו עליה אתכנשו</p>	<p>וכשלא נמצאים המעשים של ישראל כראוי כביכול אותם שלוחים ממונים כשרוצים לעמוד על אותם מעשים של ישראל הם עומדים ודאי על ה' שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים כביכול מתישים כחו של הקדוש ברוך הוא וכשעושים מעשים כשרים נותנים כח ותקף לקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב תנו עז לאלהים במה במעשים כשרים ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התכנסו על ה' על ה' ודאי שהרי כיון שהתכנסו על ישראל הם התכנסו עליו.</p>
<p>ויבא גם השטן בתוכם (איוב א ו) גם¹³ לאסגאה עליהו דבלהו אתיין למהוי קטיגורין עליהו דישראל</p>	<p>ויבוא גם השטן בתוכם גם לרבותו עליהם שכלם באים להיות קטגורים על ישראל</p>
<p>לג/א</p>	
<p>ודא אתוסף עליהו בגין דאיהו דילטורא רברבא מכלהו¹⁴ קטיגורא מכלהו כיון</p>	<p>וזה נוסף עליהם משום שהוא המלשין הגדול מכולם קטגור מכולם</p>

¹¹ ושאטין (דפ"ו).

¹² וזהו ג"כ ענין מ"ש (עבר"ז ג ע"ב) שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, הכוונה הוא ג"כ על גילוי אור זוהר קדושתה, כי נודע הוא שהתורה היא נשמת פנימיות דכל הבריאה כולה, ובה נברא הכל, וכמ"ש (ברכות נה ע"א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכן הוא בספר יצירה, כי בה נוצר כל היצור וכל העתיד לצור. וכן היא התורה פעולת כל המעשים תמיד אשר מן העולם ועד העולם. וזהו ענין עסק התורה של הקב"ה שעוסק בה בכל יום, והוא גילויי אורה שמגלה בה תמיד לצורך הכחות דפעולת כל המעשים הנעשים בכל יום. ונעשה כ"ז ג"כ ע"י עסק התורה וגילוי אורה דהצדיקים שבעוה"ז שמתגלה ומתחדש על ידיהם תמיד. וכבר אמרנו כי כל גילויי אור דהתורה והמצוה הנעשה בז"א, הנה הוא נמשך בו כ"ז מהאור דא"א שמאיר בו, כי בז"א עצמו הנה עומד בו כל האור והזוהר והזיו והנועם דכל התורה והמצוה רק בכח, אך ע"י אור א"א המאיר בו, הנה מתגלה ויוצא גם בו מן הכח לפועל. אמנם תיקונו שמתתקן לקבל אור דא"א, ר"ל שיפעל בו האור דא"א להוציא כחו לפועל, הנה התיקון הנה נעשה בו ע"י התורה והמצוה של הצדיקים בעוה"ז, והוא סוד הענין דעבודה צורך גבוה (כללים ח"ב כב ע"א). ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז (שם ע"ב), ועי"ש עוד נה ע"א ועוד סד ע"ד.

¹³ מלבד שהע' שרים הם מקטריגים הוא מתרבה עליהו ומקטרג יותר מהם (רח"ו).

זהר בא

<p>דחמא קודשא בריך הוא דכלהו אתיין לקטרגא מיד ויאמר יהו"ה אל השטן (איוב א ז) מאין תבא¹⁵ וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא מאן הוה אתי אלא לאיתאה עובדא לרעותיה¹⁶</p>	<p>כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שכולם באים לקטרג מיד ויאמר ה' אל השטן מאין תבא וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא מאיפה היה בא אלא להביא את המעשה לרצונו.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל השטן וגו' ויען השטן את יהו"ה ויאמר משוט בארץ מכאן אוליפנא דישובא דארעא אתמסר לסטרין אחרנין¹⁷ בר ארעא דישראל בלחודהא כיון דאמר משוט בארץ (איוב א ז) אשגח קודשא בריך הוא דבעי למהוי דלסורא עלייהו דישראל¹⁸ מיד ויאמר¹⁹ יהו"ה אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו <בארץ (איוב איוב א ח)> (בכל ארץ (שמות ט יד))</p>	<p>ויאמר ה' אל השטן וגו' ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ מכאן למדנו שישוב הארץ נמסר לצדדים אחרים פרט לארץ ישראל לבדה כיון שאמר משוט בארץ השגיח הקדוש ברוך הוא שרוצה להיות מלשין על ישראל מיד ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ.</p>
<p>חמא שעתא²⁰ למיהב ליה חולקא במה²¹ דיתעסק ויתפרש מנייהו דישראל והא</p>	<p>ראה שעה לתת לו חלק במה שיתעסק ויפרד מישראל והרי פרשוה לרועה שרצה להעביר את צאנו בנהר</p>

¹⁴ שר של או"ה והוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' שרים (דע"ה ח"ב קכז ע"ג)
¹⁵ בראות הקב"ה, ה"ס אימא, שבאו כולם לקטרג על תיקון העולם, מיד מהרה להכנס בתוך זעיר, ולכן כתוב ויאמר ה'. ואין לתמוה על דבר זה כי רצונו יתברך בקיום עמו בעולמו, וגדולה מזו היא גאולת פסח. ומה שלא כעס בימי בלעם, ולכן עשה עם השטן מה שעשה עם בלעם ששאלו (במדבר כב, ט) מי האנשים האלה עמך, כדי שיחשוב בלעם שלא היתה דעת בעליון, וכלומר שהיה בימי קטנות שאין שם דעת, וכן בכאן הראה לו פנים לשטן כאילו היה עדיין סוד השינה (רמ"ז).
¹⁶ בזה ימלאנו לבו אל השטן לומר החנם ירא איוב אלקים, כי מדבריו אלה נשמע שהשטן חשב שלא היתה דעתו [נ"א, ידיעתו] שלימה, וזה במה שהיה משבח את איוב מבלי דעת שלא בחינם היה ירא את אלקים (רמ"ז).

¹⁷ לע' שרים (רח"ו). סתם ארץ היא ארץ ישראל, והיתה כונתו של שטן לומר שכל כך גרמו עוונות ישראל עד שהיה לו יכולת לשלוט [נ"א, לשוט] בארצם ולהתהלך בה כרצונו. ובזה מבואר הפסוק הזה יפה, דאי לא תימא הכי מה זו תשובת השטן למה ששאלו ה' מאין בא, שלפי הנראה מכונת בואו לפני ה' היה לו להשיב שהיה בא לקטרג על העולם, כי מאי רבותיה בהשטותו בארץ. אך מובן במה שפירשנו כי הודיע ואמר חידוש גדול שהתהלך בארץ ישראל מה שלא הורשה עד אותו היום. ומזה יצא לנו היטב שאין בשאר הזמנים רשות לסטרא אחרא להלוך בארץ ישראל (רמ"ז).
¹⁸ משוט בארץ רמז על התפשטות רשותו בה בלי שיהיה מי שיעכב על ידו. אי נמי משוט בארץ ירצה שהחטיא את בני הארץ הקדושה ומזה נמשך לו הכח להתהלך בתוכה כמתהלך בביתו (רמ"ז).
¹⁹ אזיל כשיטת רז"ל שסוברים שאיוב היה דר בארץ ישראל וכמ"ש בפסוק (במדבר יג, כ) היש בה עץ, קרי ביה עוץ, וכן אמרו על פסוק (שם יד, ט) סר צלם מעליהם. ואם תאמר והלא באותו זמן היו עדיין ישראל במדבר, ואם כן מ"ש משוט בארץ לא משמע דבעי לקטרג על ישראל. ויש לומר דגם כיון משוט בארץ העליונה, וכלומר שהיתה לו אחיזה בר מינן בכנסת ישראל וזה מעוונות ישראל (רמ"ז).

²⁰ ידוע שאיוב גלגול תרח והיה צריך למירוק יסורין ולטובתו וכל שכן שיהיה כפרה על ישראל, ותחת אשר מאז רצה לאבד את אברהם בנו כשהלשינו לנמרוד, ועכשיו תחיה [נ"א, תהיה תשועת] זרעו על ידו, והבן יושר דרכי ה', ולכן קראו חולקא, מפני שהיה ראוי לו מפני מעשיו הראשונים, ועכשיו שנמסר בידו פנה להתעסק בו כי חשב שיוכל להחטיאו ויחזור להטמע בקליפות [נ"א, להטמא בין הקליפות] (רמ"ז).
²¹ נח סד ע"א (הערת הזהר).

זהר בא

<p>אוקמוה לרעיא דבעא למעבר עניה בחד נהרא²² וכו' מיד אעסק ביה ההוא שטן ולא קמרג עליהו דישראל</p>	<p>אחד וכו' מיד התעסק בו אותו שטן ולא קטרג על ישראל.</p>
<p>ויען השטן את יהו"ה ויאמר החנם ירא איוב אלהים (איוב א ט) לאו תוהא לעבדא דמאריה עביד ליה כל רעותיה דיהא דחיל ליה אעדי אשנחותך מניה ותחמי אי דחיל לך ואם לאו</p>	<p>ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלהים אין תמיהה [משל] לעבד שרבו עושה לו כל רצונו שיהיה ירא ממנו הסר ממנו את השגחתך ותראה אם יפחד ממך אם לא.</p>
<p>תא חזי בשעתא דעאקו כד אתייהיב חולקא דהא להאי סטר לאתעסקא ביה אתפריש לבתר מכלא כנוונא דא שעיר בראש חדש שעיר ביומא דכפורי בגין דאתעסק ביה ושביק להו לישראל במלכיהון והכא מטא זמנא למיטל חולקא דא מכל זרעא²³ דאברהם בסטרא אחרא כמה דאת אמר (בראשית כב כ) הנה²⁴ ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'</p>	<p>בא וראה בשעת צרה כשנתן חלק אחד לצד הזה להתעסק בו נפרד אחר כך מהכל כדוגמא זה שעיר בראש חדש שעיר ביום הכפורים כדי שיתעסק בו ויעזוב את ישראל עם מלכם וכאן הגיע זמן ליטול חלק זה מכל זרע אברהם בצד האחר כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'.</p>
<p>ותא חזי בשעתא דאמר משוט בארץ בעא מיניה למעבד דינא בישראל דהא דינא הוה ליה על אברהם למתבע מקודשא בריך הוא בגין דלא אתעביד דינא ביצחק כד אתקריב על גבי מדבחה דהא לא הוה ליה לאחלפא קרבנא דאזמין על מדבחה באחרא וכן בכל סטרא דיליה²⁵ כמה דאת אמר (ויקרא כז י) לא יחליפנו והכא קאים יצחק על גבי מדבחה ולא אשתלים מניה קרבנא ולא אתעביד ביה דינא ובעא דא מעם קודשא בריך הוא כמה דבעא דיניה דיוסף לכמה דרין וכל מה דבעא באורח דינא בעא</p>	<p>ובא וראה בשעה שאמר משוט בארץ רצה ממנו לעשות דין בישראל שהרי דין היה לו על אברהם לתבוע מן הקדוש ברוך הוא משום שלא נעשה דין ביצחק כשהקרב על גבי המזבח שהרי לא היה לו להחליף קרבן שמזומן על המזבח באחר (וכן בכל צד שלו) כמו שנאמר "לא יחליפנו" וכאן עמד יצחק על גבי המזבח ולא השתלם ממנו קרבן ולא נעשה בו דין ורצה את זה מעם הקדוש ברוך הוא כמו שרצה את דינו של יוסף לכמה דורות מאחר יותר וכל מה שרצה רצה בדרך דין.</p>
<p>ומההוא זמנא דאשתזיב יצחק ואתחלף קרבניה זמין ליה קודשא בריך הוא לההוא מקטרגא האי לחולקיה >כמה דאת אמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו והכא מטא למיטל חולקיה עליה > מכל</p>	<p>ומאותו זמן שנצל יצחק והתחלף קרבנו הזמין לו הקדוש ברוך הוא לאותו מקטרג זה לחלקו כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וכאן הגיע ליטול חלקו עליו מכל זרעו של אברהם ולא יקרב לצד אחר.</p>

²² מכאן משמע שגזירת איוב היה בז' דפסח ובפ' פנחס משמע שקטרוגו היה בר"ה. וי"ל שעל הבנים ועל הנכסים היה דין ביום א' דר"ה. וביום ב' נידון על גופו ועל נשמתו, ולא נמסר ביד השליח ואע"ג שנראה שתיכף ומיד באה הגזירה זה אחר זה לא קשיא כי למעלה קודם מעשה הוא כמו לאחר מעשה (זהר הרקיע).

²³ מצד אחר שהוא איוב שהוא מזרע אחר של אברהם שהיא מלכה ולא מיוצאי יריכו ממש (רח"ו).

²⁴ כמ"ש הרב שאיוב בן יבמה היה דהיינו שאשת עון היתה אם איוב בארץ עוץ פי' באשת עוץ (רח"ו).

²⁵ וכן בכל סטרא דיליה (מוסגר בדפ"ק).

זהר בא

<p>זרעיה דאברהם ולא יקרב בסטרא אחרא וכלא בדינא אתא >כמה דאיהו דן הכי אתדן< (לגביה) בגין דאיוב²⁶ מקריבי עימא דפרעה הוה וכד קם פרעה עליהו דישראל בעא לקטלא לון אמר ליה לא אלא טול ממנהון ושלוט על גופיהון בפולחנא קשיא ולא תקטול לון אמר ליה קודשא בריך הוא חיך בההוא דינא ממש תהא דאין מה כתיב (איוב ב ה) ואולם שלח נא ירך וגע אל עצמו ואל בשרו וגו' כמה דאיהו דן ביה אתדן ואף על גב דבכל שאר הוה דחיל לקודשא בריך הוא</p>	<p>והכל בא בדין (אצלו) כמו שהוא דן כך נדון משום שאיוב מקרובי העצה של פרעה היה וכשעמד פרעה על ישראל רצה להרוג אותם אמר לו לא אלא קח ממונם ושלט על גופם בעבודה קשה ואל תהרוג אותם אמר לו הקדוש ברוך הוא חיך באותו דין ממש תהיה נדון מה כתוב אולם שלח נא ירך וגע אל עצמו ואל בשרו וגו' במה שהוא דן בו נדון ואף על גב שבכל השאר היה ירא מהקדוש ברוך הוא.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (איוב ב ו) אך את נפשו >שמור ואתיהיב ליה רשו למשלט על בשרא< בגין רזא דכתיב (בראשית ו יג) קץ כל בשר בא לפני ואוקמוה בא לפני ודאי ודא איהו²⁷ קץ כל בשר ולא רוחא ואתמר דאיהו קץ דאתי מסטרא דחשך כמה דאת אמר (איוב כה ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשרא בגין דאית קץ אחרא ואקרי (דניאל יב יג) קץ הימין²⁸ ודא איהו קץ אחרא מסטרא דשמאלא דאיהו חשך ועל דא אתיהיב ליה רשו בעצמו ובשרו</p>	<p>בא וראה מה כתוב אך את נפשו שמור ונתנה לו רשות לשלוט על הבשר משום הסוד שנאמר קץ כל בשר בא לפני ופרשוה בא לפני ודאי וזהו קץ כל בשר ולא רוח ונאמר שהוא קץ שבא מצד החשך כמו שנאמר קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשר משום שיש קץ אחר ונקרא "קץ הימין" וזהו קץ אחר מצד השמאל שהוא חשך ועל זה נתנה לו רשות בעצמו ובשרו.</p>
<p>ותסיתני בו לבלעו (איוב ב ג) אי הכי לאו בדינא הוה אלא במימר ההוא מקטרגא דאחית²⁹ ליה ואסטי ליה אלא כלא בדינא הוה והכי אמר לו אליהו (איוב לד יא) כי פעל אדם ישלם לו וכארה איש ימציאנו והכי הוה כמה דאתמר כמה דאיהו גזר הכי אתגזר עליה</p>	<p>ותסיתני בו לבלעו אם כך לא בדין היה אלא במאמר אותו מקטרג שהוריד אותו והסיטה אותו אלא הכל היה בדין וכך אמר לו אליהו כי פעל אדם ישלם לו וכאורח איש ימציאנו וכך היה כמו שנאמר כמו שהוא גזר כך נגזר עליו.</p>
<p>והאי >דאמר< (דאתמר) ותסיתני בו לבלעו חנם [ותסיתני] >ותסיתני לבלעו< לא כתיב אלא ותסיתני בו ביה קיימא בדעתיה דאיהו חשיב דהא תסיתני כמה דאמר (שם)</p>	<p>וזה שאמר ותסיתני בו לבלעו חנם ותסיתני לבלעו חנם לא כתוב אלא ותסיתני בו בו עומד בדעתו שהוא חשב שהרי תסיתני כמו שאמר ועל עצת רשעים הופעת (אמר איוב)</p>

²⁶ איוב לא היה מזרע אברהם יצחק ויעקב כלל, ולכן לא הגיע מעשיו למעלה מאומה (דע"ה ח"ב ב ע"ד).

²⁷ שלח קט ע"א (הערת הזהר).

²⁸ עי' שער מ"ד ומ"ן א. וקץ הימים הוא קץ כל בשר והוא ע"י יצה"ר ומלאך המות וכמ"ש בפ' בראשית (נד סע"א) ובפ' בא (לד ע"א) ובכ"מ, אבל קץ הימין הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא, כמ"ש פ' תרומה (קלג ע"א) ופ' פקודי (רכ ע"ב). והחסד הוא ימין ולכן נקרא המלכות ימין, וכן היא בסוד (תהלים מה י) נצבה שגל לימין, ושליטתה היא בסוף כל ה"ק ולכן נקראת קץ הימין (ביאורים ח"ב מב ע"ד).

²⁹ דאסית (דפ"ו).

זהר בא

<p>י ג) ועל עצת רשעים הופעת אמר איוב התפתית על מימר דההוא מקטרנא³⁰ כנוונא דא (תהלים עח לו) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ויפתוהו ויכזבו לו לא כתיב אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם קיימא מלה דא דהא אתפתה</p>	<p>התפתתי על דברי אותו מקטרג) כדוגמא זה ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו לא כתוב ויפתוהו ויכזבו לו, אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם עומד הדבר הזה שהרי התפתה</p>
<p>לג/ב</p>	
<p>אמר רבי אבא הכל הוא יפה אבל כך הכי אוליפנא דתנן סליק ואסמין³² אבל</p>	<p>אמר רבי אבא הכל הוא יפה אבל כך למדנו ששטן עולה ומסטיין.</p>
<p>וכי איהו יכיל לאסטנא³³ אין דהא איהו³⁴ מלך זקן³⁵ וכסיל³⁶ דכתיב (קהלת ד יב) טוב ילד מסכן וחכם³⁷ ממלך זקן וכסיל ועל דא יכיל לאסטנא לבר נשא³⁸ מאי טעמא בגין דאיהו מהימן על עובדי דבני נשא³⁹</p>	<p>וכי הוא יכול להסטיין, כן, שהרי הוא מלך זקן וכסיל שנאמר טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל ועל זה יכול להסטיין לאדם מה הטעם משום שהוא נאמן על מעשי בני אדם.</p>
<p>תא חזי האי בדינא דיחיד⁴⁰ אבל בדינא דעלמא⁴¹ כתיב (בראשית יא ה) וירד יהו"ה לראות (שם יח כא) ארדה נא ואראה דלא אתייהיב מהימנותא אלא בידיה בלחודו⁴² דהא לא בעא לאובדא <עלמא> על מימר</p>	<p>בא וראה זה בדין היחיד אבל בדין העולם כתוב "וירד ה' לראות" "ארדה נא ואראה" שלא נתנה האמונה אלא בידו לבדו שהרי לא רצה לאבד את העולם על מאמר אותו מקטרג שתשוקתו הוא תמיד להשמיד מגין לנו</p>

³⁰ אמר איוב וכו' עד כאן מוסגר בדפ"ק.

³¹ כללות הענין הוא אמת שאיוב היה מגמגם בהשגחה (רמ"ז).

³² ירצה ומ"ש ותסיתני ר"ל שמשטיין ומקטרג (רמ"ז).

³³ מי נתן לו כח להסטיין ולקטרג נגד הקדושה (רמ"ז).

³⁴ ריש וישב תיקון קמא (הערת הזהר).

³⁵ הענין הוא שהשטן הוא נמשך מהמקור הראשון של העולמות שהוא עולם התוהו מאותם המלכים שמלכו בארץ אדום, שהם מבחינת מלכות שגדול כחה להיות שרשה משם ס"ג, וזהו מלך זקן, שהוא קדם לעולם התיקון. וידוע ליודעים שאחד מן הטעמים העיקרים לצורך שבירת הכלים היה כדי שיהיה טוב ורע בעולם באופן שבהשגחה פרטית נתהווה היצה"ר (רמ"ז).

³⁶ פי' מושפע מק"ך צירופי אלקים כמנין כס"ל. ועוד שבעולם התוהו לא היו בזעיר כי אם ו"ק בלתי המוחין שהם חב"ד כדי שלא תהא אחיזה לחיצונים בהם וכנזכר אצלנו, ולכן הוא כסיל בלי מוחין, וכשבר מינן יש חוטא בעולם שידוע שגורם למוחין להסתלק, מיד מצא מין את מינו וניעור, ויש כח אל השטן להסטיין דדידיה גבר (רמ"ז).

³⁷ הענין שזעיר דקדושה נקרא ילד שנולד בכל פעם שמתגדל, כי הוא מסכן, שאין לו מוחין יתירים [נ"א תדיר], אבל בהתפשט בו המוחין הוא חכם, מצד חכמה כ"ח מ"ה שה"ס התיקון, שמחכמה סוד ע"ב שהוא עיקר הטיפה כנודע. ואמנם טוב ילד ממלך וגו', משמע שיש התיחסות ביניהם (רמ"ז).

³⁸ כי יש לו שייכות עם החומר ששרשו מעולם התוהו, וכל שכן על החוטא שמגביר כחו ומעורר הדינים והחורבן בעולם התיקון (רמ"ז).

³⁹ פי' אעפ"י שיש לו יכולת להסטיין למה ירצה ה' בו ולשמוע דבריו. ומתרץ דאיהו מהימן, חדא דאינו משקר, ועוד שאל הצדיקים הוא מלמד סניגוריא וכדאמרינן בגמרא שושביניה הוה לפלוני בן פלוני, ומפני שגדול כח הצדיק למתקן, כמש"ה (דברים ו, ה) בכל לבבך, ביצר הטוב וביצה"ר (רמ"ז).

⁴⁰ שבו נשמעים דברי קטרוגו וגם הגזרה שנגזרה אל אותו היחיד היא בדעתו, שכיון שהוא יחיד אעפ"י שיהיה מרובה בעוונות אין כח בעוונותיו לחזק הדינין ולגדל רוע הרעה בשטן עד שיחשוק לנתוק ולאבד (רמ"ז).

⁴¹

⁴² "דלא אתייהיב מהימנותא", לגזור ולפסוק, "אלא בידיה בלחודו", דהיינו שהדין נידון ע"י זעיר שהוא מנגד לשטן ילד מסכן וכו', והוא הוא סוד כוללות העולם שה"ס ו"ק, ויש כח בידו ובמשפט אמת להטות לצד חסד (רמ"ז).

<p>דההוא מקטרנא <דתיאובתיה> (ותיאובתיה) איהו תדיר לשיצאה⁴³ מנלן דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר⁴⁴ לשיצאה כלא הוא חוקר ודא איהו קץ כל בשר בא לפני⁴⁵ (בראשית ו יג) ודאי בנין לשיצאה</p>	<p>שנאמר קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר להשמיד הכל הוא חוקר וזהו קץ כל בשר בא לפני ודאי כדי להשמיד.</p>
<p>ותא חזי ויהי היום⁴⁶ ויבואו בני האלהים להתיצב על יהו"ה⁴⁷ כמה דאתמר וההוא יומא קיימין תרין סטרין לקבלא בני עלמא כל אינון דאתיין קמי קודשא בריך הוא⁴⁸ [בתיובתא] (בתיאובתא) ובעובדין טבין <אינון זכין> למהוי כתיבין לנביה <דההוא סטרא> דאיהו חיים⁴⁹ ואפיק תוצאות חיים⁵⁰ ומאן דאיהו מסטריה⁵¹ אכתיב לחיים וכל אינון דאתיין בעובדין בישין אינון <כתיבין> לההוא סטרא אחרא⁵² דאיהו מותא ואקרי⁵³ מות וביה שריא מותא</p>	<p>ובא וראה ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' כמו שנאמר ואותו יום עומדים שני צדדים כנגד בני העולם כל אותם שבאים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים הם זוכים להיות כתובים אצל אותו צד שהוא חיים ומוציא תוצאות חיים ומי שהוא מצדו נכתב לחיים וכל אותם שבאים במעשים רעים הם נכתבים לאותו צד אחר שהוא מות ונקרא מות ובו שורה המות.</p>
<p>ובההוא יומא קיימין אלין תרין סטרין חיים ומות אית מאן דאכתיב לסטרא דחיים ואית מאן דאכתיב לסטרא דמות ולזמנין דעלמא שריא באמצעיתא אי קיימא חד זכאה בעלמא דאכרע עליהו כלהו קיימין ואכתיבו לחיים ואי חד חייבא אכרע עלמא</p>	<p>ובאותו יום עומדים שני הצדדים הללו חיים ומות יש מי שנכתב לצד החיים ויש מי שנכתב לצד המות ולפעמים שהעולם שרוי באמצע אם עומד צדיק אחד בעולם שהכריע עליהם כולם עומדים ונכתבים לחיים ואם רשע אחד מכריע את העולם כולם</p>

⁴³ דהיינו להחזיר העולם לתוהו בחושבו שאז ימלוך כבתחילה (רמ"ז)
⁴⁴ שמקדם נתן לו קץ וקצבה שלא יתפשט על הכוללות. אבל בכל זאת ולכל תכלית הוא חוקר, לתת תכלית וכלה נחרצה לכל הכוללות כלו, וכמו שהיה בדור המבול (רמ"ז).
⁴⁵ שר"ל שהעוונות פגמו בכל, וזהו "לפני", ולא אמר בא אלי אלא לפני, לפני לפני, וגם שם נאמר וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה, כי לא נתן נאמנות לשטן ולכן גבר החסד והותיר שריד נח ובניו (רמ"ז).
⁴⁶ מלבד מ"ש בפרשת פנחס רלא ע"א, למה נקרא ראש השנה בשם היום, אוסיף עוד שנקרא כן על שם שהיה יום אחד, דהיינו שכל חמשת ימי הבריאה לא נודעו כי לא היה אדם בעולם, ויום הששי היה יום האחרון של הבריאה והוא לבדו נודע לאדם, ועל כן נרשם בתורה ביום הששי. ועוד שבו החלה מדה"ד לגמור מעשה בראשית ונברא אדם וזכה העולם לשם מלא ה' אלקים, ואחר שחטא נתעוררו הדינים נגדו ולכן נתייחד לדין (רמ"ז).
⁴⁷ כי אז שולטת אימא שממנה יצאו מלכי אדום מימי קדם, ולכן בראש השנה עומדים ומתעוררים בני האלקים, ובעולם התיקון שיצא ממנה בנין העולמות על כן עומדים מלאכי החו"ג המתוקות לקבלא בני עלמא, שיש בהם זוכים וחייבים (רמ"ז).
⁴⁸ קמיה דווקא, כי מן הפנים שלו סוד החיים, אבל מאחריה מתערים הדינים והם נפגמו בזמן התהו כידוע מסוד יעקב ולא (רמ"ז).
⁴⁹ שבפנים שלו לא היה שום רמז מיתה והוא נקרא אלקים חיים (רמ"ז).
⁵⁰ ה"ס המוחין שהוא מוציא שהם חיים, אה"ה הו"ה אה"ה (רמ"ז).
⁵¹ מאחורי הגבורה של תבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכמ"ש דינים מתפשטים מסטרהא דוקא, דהיינו מה' קצוותיה גתנה"י, ונשאר קצה אחד שהוא חסד בלא דין. וזהו דיוק מאן דאיהו מסטריה אכתיב לחיים, דהיינו שמושרש ביסוד אמא המלביש את יסוד אבא, והיינו ב' חיים, פי' ב' יסודות הנקראים חיים (רמ"ז).
⁵² היינו אחורי הגבורה שממנו כח אלהים אחרים. ונלע"ד לומר דאחרים הוא לאפוקי אלקים חיים (רמ"ז).
⁵³ רסה ע"א (הערת הזהר).

זהר בא

כלהו אכתיבו למיתה	נכתבים למיתה.
<p>וההוא זמנא עלמא [הוה] קיימא באמצעייתא וההוא מקטרגא בעא לאסמאה מיד מה כתיב (איוב א ח) השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' כיון דאשתמודע איהו בלחודוי מיד אתקיף ביה מקטרגא ועל דא תנינן דלא אצטריך ליה לבר נש לאתפרשא מכללא דסגיאין בגין דלא יתרשים איהו בלחודוי ולא יקטרגון עליה לעילא</p>	<p>ואותו הזמן העולם היה עומד באמצע ואותו מקטרג רצה להסטין מיד מה כתוב השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' כיון שנודע הוא לבדו מיד החזיק בו המקטרג ועל זה שנינו שלא צריך לאדם להיפרד מכלל של רבים כדי שלא ירשם לבדו ולא יקטרגו עליו מלמעלה.</p>
<p>דכתיב בשונמית (מ"ב ד יג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת לא בעינא לאפקא גרמי מכללא דסגיאין בתוך עמי יתיבנא עד יומא דא ובתוך עמי בכללא דהא אשתמודע לעילא והכא איוב כיון דאשתמודע לעילא ואתרשים מיד אתקיף ביה מקטרגא ואמר (איוב א ט) החנם ירא איוב אלהים כל מאן⁵⁴ דדחיל לך ואתקף לאו למגנא עביד (שם י) הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו' אבל טול כל האי טבא דאנת עבד ליה ומיד (שם יא) אם לא על פניך יברכך⁵⁵ ישבוק לך ויתדבק בסטרא אחרא דהא השתא בפתורך איהו אכיל סליק פתורך מניה ונחוי ממאן איהו ובאן סטרא יתדבק</p>	<p>שנאמר בשונמית ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת לא רוצה להוציא את עצמי מכלל של רבים בתוך עמי יושבת עד יום זה ובתוך עמי בכלל אחד נודעת למעלה וכאן איוב כיון שנודע למעלה ונרשם מיד החזיק בו המקטרג ואמר "החנם ירא איוב אלהים" כל מה שפחד ממך והתחזק לא לחנם עשה "הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו' אבל טול" את כל הטוב הזה שאתה עושה לו ומיד אם לא על פניך יברכך יעזוב אותך וידבק בצד האחר שהרי עכשיו בשלחנך הוא אוכל סלק ממנו את שלחנך ונראה ממי הוא ואיזה צד ידבק.</p>
<p>מיד (איוב א יב) ויאמר יהו"ה אל השמן הנה כל אשר לו בידך להראות איוב לקדוש ברוך הוא הוא כדי לשמור עושרו ומכאן למדנו שכל אותם היראים מהקדוש ברוך הוא משום עושרם או בניהם זו אינה יראה כראוי ועל כן קטרג אותו מקטרג ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל כך הוא ירא ממך ונתנה לו רשות לקטרג בו ולהראות שלא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא באהבה.</p>	<p>מיד ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך להראות שיראת איוב לקדוש ברוך הוא הוא כדי לשמור עושרו ומכאן למדנו שכל אותם היראים מהקדוש ברוך הוא משום עושרם או בניהם זו אינה יראה כראוי ועל כן קטרג אותו מקטרג ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל כך הוא ירא ממך ונתנה לו רשות לקטרג בו ולהראות שלא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא באהבה.</p>
<p>דכיון דאתנסי נפק מאורחא ולא קאים בקיומיה מה כתיב (איוב ב י) בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל</p>	<p>שכיון שהתנסה יצא מהדרך ולא עמד בקיומו מה כתוב בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל ברצונו חטא ואחר כך חטא בכל.</p>

⁵⁴ מה (דפ"ו).

⁵⁵ עי' רמב"ן שמות כ ג.

זהר בא

ברעותיה הטא ולבתר הטא בכלא	
ואי תימא דלא אתנסי בר נש הא כתיב (תהלים יא ה) יהוה צדיק יבחן וגו' ובגין כך אתנסי איוב ואף על גב דלא קאים בקיומיה כדקא יאות לא נפק מתחות <רשותא> (רשותיה) דמריה לאתדבקא בסטרא אחרא	ואם תאמר שלא מתנסה בן אדם הרי כתוב ה' צדיק יבחן וגו' ומשום כך התנסה איוב ואף על גב שלא עמד בקיומו כראוי לא יצא מתחת רשות אדונו להדבק בצד האחר.
<וכמה הוה> (וחמא) ההוא נסותא דיליה תריסר ירחי שולטנותא [דההוא סטרא אחרא כמה דתנינן דינא דחייביא בגיהנם י"ב ירחי ובגין דלא אתדבק בסטרא אחרא כתיב (איוב מב יב) ויהוה ברך את	וכמה היה אותו נסיון שלו שנים עשר חדשים השלטון של אותו הצד האחר כמו ששנינו דין הרשעים בגיהנם שנים עשר חדשים ומשום שלא דבק בצד האחר כתוב וה' ברך את
לד/א	
אחרית איוב מראשיתו	אחרית איוב מראשיתו.
רבי שמעון אמר ⁵⁶ האי דאיוב לאו נסותא איהו דקודשא בריך הוא ⁵⁷ כנסותא דשאר צדיקיא דהא לא כתיב והאלהים נסה את איוב כמה דכתיב (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם [דאברהם] (ואברהם) איהו בידיה אקריב לבריה יחידאי דיליה לגבי קודשא בריך הוא ואיוב לא יהיב כלום ⁵⁸ ולא מסר ליה לקודשא בריך הוא כלום ⁵⁹	רבי שמעון אמר זה של איוב אינו נסיון של הקדוש ברוך הוא כמו נסיון של שאר הצדיקים שהרי לא כתוב והאלהים ניסה את איוב כמו שכתוב והאלהים ניסה את אברהם שאברהם הוא בידו הקריב את בנו היחידי לקדוש ברוך הוא ואיוב לא נתן כלום ולא מסר לקדוש ברוך הוא כלום.
ולא אתמר ליה דהא גלי קמיה דלא יכיל לקיימא ביה ⁶⁰ אבל אתמסר בידא דמקטרגא ובדינא דקודשא בריך הוא אתעביד ⁶¹ וקודשא בריך הוא אתער דינא (בדינא) בההוא ⁶² מקטרגא לגביה דהא הוא דכתיב (איוב א ה) השמת לבך על עבדי איוב וגו'	ולא נאמר לו שהרי גלוי לפניו שלא יכול לעמוד בו אבל נמסר ביד המקטרג ובדין של הקדוש ברוך הוא נעשה והקדוש ברוך הוא העיר את הדין (בדין) הזה אל אותו מקטרג אליו זהו שכתוב השמת לבך על עבדי איוב וגו'.
פתח ואמר (בראשית ד ג) ויהי מקץ ימים <ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים> ולא מקץ ימין ⁶³ איהו דחה לקין ואתקריב	פתח ואמר ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים ולא מקץ ימין הוא את קץ הימין והתקרב לקין

⁵⁶ נדפס פ' תצוה קפא ע"ב (דרך אמת).

⁵⁷ ר"ש פליג אדר' אבא שלא יקרא ענין איוב נסיון (אור יקר).

⁵⁸ מדעתו, אלא שטן נטל בעל כרחו, ועוד נסיון אברהם לתת בנו להקב"ה לא לקלי', ואיוב לא נטל שלו אלא השטן (אור יקר).

⁵⁹ עם היות שאמר ה' לקח (אור יקר).

⁶⁰ וא"כ עתה יקשה כיון שאינו נסיון מה טעם לייסוריו, ופי' ר"ש דרך אחרת, לא כדרך ר' אלעזר אלא שהיה בדין על עונו (אור יקר).

⁶¹ שהיה הדין ההוא שקט על שמריו, והקב"ה עורר אותו ע"י השטן, ועל עון איוב מה היה אקדים עתה ענין זה והם ב' הקדמות שיש קץ הימין וקץ הימים (אור יקר).

⁶² דא לההוא (דפ"ק)

⁶³ בחי' רגלים, ושם הוא סיום הקדושה, שהוא המלכות הנקרא קץ הימין, וכנגדו בקליפה אשר שם, נקרא קץ הימים (ע"ח מ"ד ומ"ן א'). פי' קין דחה למלכות שנקרא קץ מפני שהיא סוף

<p>לקץ ימים⁶⁴ והא אוקימנא (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ ואמר דניאל לאן קץ לקץ הימין או לקץ הימים עד דאמר ליה לקץ הימין⁶⁵ ועל דא דוד דהיל⁶⁶ ואמר (תהלים לט ה) הודיעני יהוה קצי ומדת ימי מה היא או לקץ הימים או לקץ הימין והכא מה כתיב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ובגין כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה כלא⁶⁷</p>	<p>הימים והרי בארנו "ואתה לך לקץ" ואמר דניאל לאיזה קץ לקץ הימין או לקץ הימים עד שאמר לו לקץ הימין ועל זה דוד פחד ואמר הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא או לקץ הימים או לקץ הימין וכאן מה כתוב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ולכן לא התקבל קרבנו שהרי היה מצד האחר (הכל).</p>
<p>תא חזי מה כתיב (בראשית ד ד) והבל הביא גם הוא מאי גם הוא לאסנאה דא בדא קרבניה לקודשא בריך הוא הוה כלא ועקרא דקרבנא לקודשא בריך הוא ויהב חולקא לסטרא אחרא [כמה דאת אמר (שם) ומחלביה⁶⁸] וקין עקרא עבד מקץ ימים רוא דסטרא אחרא ויהיב חולקא לקודשא בריך הוא ועל דא לא אתקבל</p>	<p>בא וראה מה כתוב והבל הביא גם הוא מה זה גם הוא לרבות זה עם זה קרבנו לקדוש ברוך הוא היה הכל ועיקר הקרבן לקדוש ברוך הוא ונתן חלקו לצד האחר כמו שנאמר ומחלביהו וקין עקרו עשה מקץ ימים הסוד של הצד האחר ונתן חלק לקדוש ברוך הוא ולכן לא התקבל.</p>
<p>באיוב מה כתיב (איוב א ד) והלכו בניו ועשו משתה וגו' ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ובמשתה בכל יומא מקטרגא שכיה ולא יכיל ליה מנא לן דכתיב (שם י) הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא [יהב חולקא כלל לגביה דהא כתב] (יהיב חולקא כלל לגביה והא כתיב) <חולקא כלל לגביה דהא (מה) כתיב> (שם ה) והעלה עולות מספר כולם עולה סלקא לעילא לעילא ולא [יהב] (יהיב) חולקא לסטרא אחרא⁶⁹ דאלמלא יהב ליה חולקא לא יכיל ליה לבתר וכל מה <דנטל מדיליה נטל></p>	<p>באיוב מה כתוב "והלכו בניו ועשו משתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו'" ובמשתה בכל יום מצוי המקטרג ולא יכול לו מנין לנו שכתוב הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא נתן לו חלק כלל שהרי (מה) כתוב "והעלה עולות מספר כולם העולה עולה למעלה למעלה ולא נתן חלק לצד האחר שאלמלא נתן לו חלק לא יכול לו אחר כך וכל מה שנטל משלו נטל.</p>

הספירות א"נ כמ"ש הרב, שז"א בן ט' ספירות והמלכות בת י"ס והיא כולל הכל הם י"ט ספירות ובכללות גדול הם ק"ץ (מ"מ).

⁶⁴ פי' מלכות דסט"א (מ"מ).

⁶⁵ לקמן קלד סע"א וקפא ע"ב (לש"ו).

⁶⁶ פי' ואמר לו הקב"ה שב לימיני וכן כתב הזהר במ"א (מ"מ).

⁶⁷ מוסגר בדפ"ק.

⁶⁸ עי' לקמן רלח סע"ב (לש"ו). פי' שהבל הקריב שלמים כמשז"ל ומחלביהו דבר שחלבו קרב והיינו שלמים, והקלי' נהנים משלמים (מ"מ).

⁶⁹ מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, וכן אמרו בפ' תרומה (קל ע"א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו' ע"ש, וכן שם (קמא ע"א) אמרו ג"כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו', וכן הוא בזהר חדש (סוף פ' צו מו ע"ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזה"ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב] (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

זהר בא

<p>(דנטיל מדיליה נטיל) ואי תימא אמאי אבאיש ליה קודשא בריך הוא אלא דאלמלא <יהב> (יהיב) ליה חולקא יפני ארחא ויסתלק מעל מקדשא וספרא דקדושה אסתליק לעילא לעילא ואיהו לא עבד כן ועל דא קודשא בריך הוא תבע בדינא</p>	<p>ואם תאמר למה הרע לו הקדוש ברוך הוא אלא שאלמלא נתן לו חלק יפנה הדרך ויסתלק מעל המקדש וצד הקדושה מסתלק למעלה למעלה והוא לא עשה כן ועל כן הקדוש ברוך הוא תבע בדין.</p>
<p>תא חזי כמה דאיהו אתפרש ולא אכליל טוב ורע איהו דן ליה בההוא גוונא יהיב ליה טוב ולבתר רע ולבתר אהדריה לטוב דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע ולא ההדרא גרמיה לטוב ודא איהו רזא דמהימנותא⁷⁰ תא חזי איוב מעבדי פרעה הוה ודא הוא דכתיב ביה (שמות ט כ) הירא את דבר יהויה מעבדי פרעה⁷¹ (ר"ש אמר השתא אית לגלאה רזין דאינון מתדבקין לעילא ותתא)</p>	<p>בא וראה כמו שהוא נפרד ולא נכלל טוב ורע הוא דן אותו באותו אופן נתן לו טוב ואחר כך רע ואחר כך החזירו לטוב שכן ראוי לאדם לדעת טוב ולדעת רע ולהחזיר עצמו לטוב וזהו סוד האמונה בא וראה איוב היה מעבדי פרעה וזהו שכתוב בו הירא את דבר ה' מעבדי פרעה.</p>
<p>תא חזי דלא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא איוב מאתריה דאיהו הוה מכסי <נ"א כולא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא מאתרייהו איוב הוה מכסה נ"א איוב חכים הוה> על פרעה כיון דאתחלש עבד נוקמין לפרעה</p>	<p>בא וראה שלא רצה הקדוש ברוך הוא לעקור את איוב ממקומו שהוא היה מגן (את הכל רצה הקדוש ברוך הוא לעקור ממקומם איוב היה מגן נ"א איוב חכם היה) על פרעה כיון שנחלש עשה נקמות לפרעה.</p>
<p><אמר רבי שמעון השתא אית לגלאה רזין דאינון מתדבקין לעילא ותתא⁷²> מה כתיב (שמות ז כו) בא אל פרעה לך אל פרעה מבעי ליה⁷³ <מאי> (מאן) בא אלא</p>	<p>אמר רבי שמעון כעת יש לגלות סודות שהם נדבקים למעלה ולמטה מה כתוב בא אל פרעה היה צריך (לכתב) לך אל פרעה מה זה בא אלא שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא חדרים אחר</p>

⁷⁰ שמסתכל ומתבונן בכל כחות הטומאה והרע ויוצא משם בשלום שאינו נהנה משם כלום ואינו חפץ בהם מאומה (דע"ה ח"ב פא ע"ב), שידוע מהרע ואינו נהנה ממנו וכו' מי שעומד בהנסיין הזה ויוצא ממנו לשלום, הוא זוכה לעומקי פנימיות התורה, ואין הפרגוד ננעלת לפניו (שם פג ע"ב), ועיי"ש פד ע"א, זהו באמת העבודה היותר גדולה והנחת רוח לפניו ית"ש שאין למעלה מזה, מי שעומד בנסיין הנורא הזה לכנוס שם בשלום (שהוא לשם שמים והראוי לזה) ולצאת משם לשלום (שם קמו ע"א), והוא מש"כ בס"י (פ"ד מ"ה) וחקור בהם (ביאורים ח"א פו).

⁷¹ הנה ר"ת הירא את דבר יהויה הוא גימ' איוב ומה שהיה ירא מדבר ה' כי מאותיות דבר נעשה ברד שאותיותיהן הם שוין כנזכר בזהר פ' וארא, כי אותיות דבר הם אותיות ברד ויש לשאול למה לא אמר מדבר נעשה חילוף דבר חילוף היותר אמיתי, והטעם הוא כי כיון שניצולו לכל אשר ירא ה' ולא נעשה כלייה בכל ולכן לא אמר החילוף היותר רחוק שהוא דבר אלא ברד שהוא אמצעי (זהר הרקיע).

⁷² שיבאר איך שהתורה מדבר למטה ומרמז למעלה, כי העילא ותתא מתדבקין דא בדא, וכל מה שנעשה למטה כן הוא למעלה (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

⁷³ סוד הענין תבין מ"ש רז"ל במדרש מן שטייא לית הנייא אלא מן קיצייא שהוקשה להם ז"ל מה הוא כינוי זה של מלך מצרים הנז' כאן אלא שהקב"ה אמר למשה מן שטייא שהוא פרעה התחתון כבר ראיתי דלית הנייא מני' אלא מן קיצייא פי' מן הקצין שתדבר עם קצינו שהוא שר של פרעה אולי ישמע שהוא מלך מצריים דייקא והזהר בכאן דייק עוד מלת בא אל פרעה וביאור שניהן הוא כנז' (זהר הרקיע).

זהר בא

<p>דעייל ליה קודשא בריך הוא אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא⁷⁴ דכמה דרגין משתלשלין מניה ומאן איהו רזא דתנין הגדול⁷⁵</p>	<p>חדרים לתנין אחד עליון תקיף שכמה דרגות משתלשלות ממנו ומיהו סוד התנין הגדול.</p>
<p>ומשה דחיל מניה ולא קריב אלא לגבי אינון יאוריין⁷⁶ ואינון דרגין דיליה אבל לגביה דחיל ולא קריב בגין דחמא ליה משתרש בשרשין עלאיין⁷⁷</p>	<p>ומשה פחד ממנו ולא קרב אלא לאותם יאורים ואותן הדרגות שלו אבל ממנו הוא פחד ולא התקרב משום שראה אותו מושרש בשרשים עליונים.</p>
<p>כיון דחמא קודשא בריך הוא דדחיל משה ושליחן ממנן אחרנין לעילא לא יכלין לקרבא לגביה אמר קודשא בריך הוא (יחזקאל כט ג) הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריין⁷⁸ וקודשא בריך הוא אצטריך לאגהא ביה קרבא ולא אחרא כמה דאת אמר אני יהוה ואוקמוה רזא דחכמתא [ד]התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריין לאינון מארי מדין דידעין ברזין דמאריהון</p>	<p>כיון שראה הקדוש ברוך הוא שמשה פוחד ושלוחים ממונים אחרים למעלה לא יכולים להתקרב אליו אמר הקדוש ברוך הוא "הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריין" והקדוש ברוך הוא הצטרך ללחום בו קרב ולא אחר כמו שנאמר אני ה' ופרשוה סוד החכמה שהתנים הגדול הרובץ בתוך יאוריין לאותם בעלי הדין שיודעים בסודות אדונים.</p>
<p>פתח רבי שמעון ואמר (בראשית א כא) ויברא אלהים את התנינם⁷⁹ הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם האי קרא אוקמוה ליה אבל ויברא אלהים את התנינם <הוא רזא> (כמה דאוקימנא) דא</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר ויברא אלהים את התנינם הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם פסוק זה פרשוהו אבל ויברא אלהים את התנינם הוא סוד זה</p>
<p style="text-align: center;">לד/ב</p>	
<p>לויתן ובת זוגו⁸⁰ תנינם⁸¹ חסר כתיב בגין דקטל לנוקבא⁸² וסלקא קודשא בריך הוא לצדיקיא ואוקמוה</p>	<p>לויתן ובת זוגו תנינם חסר כתוב משום שהרג את הנקבה והעלה אותה הקדוש ברוך הוא לצדיקים ופרשוה.</p>
<p>התנים הגדול תשע יאוריין⁸³ אינון דאיהו</p>	<p>התנים הגדול תשעה יאורים הם</p>

⁷⁴ אריך דקלי' (רח"ו).

⁷⁵ הוא שורש פרעה אשר למעלה בקליפה, והיה ראש לקליפות, אשר ממנו משתלשלין כל מדרגות הטומאה לאין מספר, וזהו שאמר בא אל פרעה מדרגה אחר מדרגה עד פרעה התנין הגדול (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

⁷⁶ ההמשכות וההתפשטויות שנמשכין ומתפשטין ממנו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

⁷⁷ והוא כמו שכתוב (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והוא נגד לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון אשר בחוורתא דא"א, ושם הוא שרשו כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א יא ע"ג בד"ה זנבא ברישיה). ע"ש כל הענין, ומשום ששם אינון מגיעין מעשה בני אדם כלל, לכן דחיל משה רבינו ע"ה למקריב לגביה, שהוא להתנין דקליפה אשר כנגדו, כי היה ירא שלא יכיל ליה לכובשו תחת ידו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

⁷⁸ סוד התנין שמצאנו כל עניני התנינים הללו הם ' כתרין מסאבותא דדכורא והבן ענין אמרו חד פרסא וכו' כי לפעמים מתגברים העוונות אז אותו התנין שואב בדרך ההוא הנק' דברישא ונלע"ד כי הוא סוד נוק' דתהומא רבא עילאה (זהר הרקיע).

⁷⁹ דהתנים (דרך אמת).

⁸⁰ קעו ע"ב (הערת הזהר).

⁸¹ להורות שהם חוזרים לאחד (דע"ה ח"ב מה ע"א).

⁸² נוק' דא"א דקלי' הרגה (רח"ו).

<p>רביין בינייהו וחד יאורא איהו דמימיו שכיבין וברכאן דמימין דגנתא נפלין ביה תלת זמנין בשתא וכד תרין זמנין מתברך ההוא יאורא ולא כל כך וכד חד לאו הכי</p>	<p>שהוא רובץ ביניהם ויאור אחד הוא שממיו שוככים וברכות שמימי הגן נופלים בו שלש פעמים בשנה וכאשר זה שתי פעמים מתברך אותו יאור ולא כל כך וכשאחד לא כך.</p>
<p>[והאי] (והכי) תנינא עאל בההוא [יאורא] (נהרא) אתקיף ואזיל ושאת עאל גו ימא ובלע⁸⁴ נונין לכמה זינין ושליט ותב לההוא יאורא אלין תשעה יאורין אזלין וסלקין וסחרניה(ו) כמה אילנין ועשבין לזנייהו</p>	<p>והתנין הזה נכנס לאותו יאור מתחזק והולך ושט ונכנס לתוך הים ובולע דגים מכמה מינים ושולט ושב לאותו יאור תשעה יאורים הללו הולכים ועולים וסביבו כמה אילנות ועשבים למיניהם.</p>
<p>יאורא קדמאה נפקא מסטרא שמאלא⁸⁵ בחד צנורא דנגיד ונפיק תלת טפיין⁸⁶ וכל טפה וטפה אתפרש לתלת טפיין וכל טפה וטפה אתעביד מניה יאורא חד ואלין אינון תשעה יאורין דמתתקפין ואזלין ושטאן וסחרן בכל אינון רקיעין</p>	<p>היאור הראשון יוצא מצד שמאל בצנור אחד שנמשך ויוצא שלש טיפות וכל טיפה וטיפה נפרדת לשלש טיפות וכל טיפה וטיפה נעשה ממנה יאור אחד ואלה הם תשעה יאורים שמתחזקים והולכים ומשוטטים וסובבים בכל אותם הרקיעים.</p>
<p>ממה דאשתאר מאינון טפיין כד סיימין למיפק אשתאר טפה חדא⁸⁷ דנפקא בשכיבו⁸⁸ נפל בינייהו ואתעביד מניה יאורא חדא האי יאורא איהו ההוא דאמרן [דאזלא] בשכיבו</p>	<p>ממה שנשאר מאותן טיפות כשסיימו לצאת נשארת טיפה אחת שיוצאת בשקט נופלת ביניהם ונעשה ממנה יאור אחד היאור הזה הוא אותו שאמרנו שהולך בשקט.</p>
<p>האי יאורא כד ההוא נהר דנגיד ונפיק אפיק טפיין אחרנין רברבן <ס"א דברכאן> מסטרא דימינא מה דאשתאר מאינון טפיין אשתאר טפה חדא בשכיבו מאינון ברכאן ונפל [ב]ההוא יאורא דאיהו שכיב והאי איהו יאורא⁸⁹ דעדיף מכלהו</p>	<p>היאור הזה כשאותו נהר שנמשך ויוצא מוציא טיפות אחרות גדולות (של ברכות) מצד הימין מה שנשאר מאותן טיפות נשארת טיפה אחת בשקט מאותן ברכות ונופלת באותו יאור שהוא יש כמה שקט וזהו היאור שעדיף מכולם.</p>
<p>כד נפקין ומתפרשן אינון ארבע נהרין דנפקין מגנתא דעדן ההוא דאקרי פישון נפיל בההוא יאורא ואתכליל ביה ועל דא מלכות בבל אתכליל בהאי⁹⁰ ופישון איהו מלכות בבל מיאורא דא אתזנו ואתמליין כל אינון יאורין אחרנין</p>	<p>כשיוצאים ונפרדים אותם ארבעה נהרות שיוצאים מגן עדן אותו שנקרא פישון נופל באותו יאור ונכלל בו ולכן מלכות בבל נכללת בזה ופישון הוא מלכות בבל מהיאור הזה נזונים ומתמלאים כל אותם היאורים האחרים.</p>

⁸³ דע כי י' יאורין הם אשר בהם י' תנינים, וז"ש לשון זה שמביא פ' שברת ראשי תנינים על המים ויש בתיבות אלו ר"ת עשרה לרמז כי התנינים אשר נזכר בפסוק הם עשרה (זהר הרקיע). ט"ס של הקל"י והם הכלים של הספירות (רח"ו).

⁸⁴ הם הנשמות (רח"ו).

⁸⁵ היינו סוד טיפה בני ח"ת ולא בני ז"ן (רח"ו).

⁸⁶ ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת (רח"ו).

⁸⁷ היינו נוגה (רח"ו).

⁸⁸ כי זה בלחש בחשאי ואינו משמיע קול והם יוצאים תחלה ואח"כ הוא כי המלכים מלכו תחלה ח' שרשים (רח"ו).

⁸⁹ כתר דקל"י (רח"ו).

⁹⁰ רישא דדהבא (רח"ו).

זהר בא

<p>בכל יאורא ויאורא ויאורא אזלא ושאת חד תנינא ואינון תשע וכל חד וחד נקיב נוקבא ברישיה כמה דאת אמר (תהלים עד יג) שברת ראשי תנינים וגו' ואפילו האי התנין⁹¹ הגדול הכי הוא בגין דכלהו נפחין רוחיה⁹² [לגבי עילא] [לגביה] ולא לתתא</p>	<p>בכל יאור ויאור הולך ושט תנין אחד והם תשעה וכל אחד ואחד נוקב נקב בראשו כמו שנאמר שברת ראשי תנינים וגו' ואפילו התנין הגדול הזה כך הוא משום שכלם נופחים רוחות למעלה ולא למטה.</p>
<p>[כתיב] (בראשית א א) בראשית ברא אלהים וכתוב (שם כא) ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל עובדא דאינון עשר אמירן קיימין לקבלייהו⁹³ אינון עשר יאורי⁹⁴ וחד תנינא >מתפרפרא (ס"א מתפרשא) < (מתפרפרא) ברוחא לקבל כל חד וחד</p>	<p>כתוב בראשית ברא אלהים וכתוב ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל מעשה של אותם עשר אמירות עומדים כנגדם אותם עשרה יאורים ותנין אחד מתפרפר (פורש נ"א מתפרפר) ברוח כנגד כל אחד ואחד.</p>
<p>ועל דא [חד לשבעין] (משבעין) שנין מזדעזע-א < עלמא בגין דהאי התנין הגדול⁹⁵ כד איהו סליק סנפירוי ואזדעזע כדין כלהו מזדעזען באינון יאוריין וכל עלמא מזדעזעא וארעא מתחלחלת וכלהו כלילין בהאי תנין הגדול</p>	<p>ועל זה אחת לשבעים שנה מזדעזע העולם משום שהתנין הגדול הזה כשהוא מעלה את הסנפירים שלו ומזדעזע אז כולם מזדעזעים באותם יאורים וכל העולם מזדעזע והארץ מתחלחלת וכולם כלולים בתנין הגדול הזה.</p>
<p>והארץ היתה תהו וגו' (בראשית א ב) אמר רבי שמעון עובדא דבראשית חבריא לעאן ביה וידעין ביה אבל זעירין אינון דידעין לרמזא עובדא דבראשית ברזא דתנין הגדול ועל דא [תנינן] [תנין] דכל עלמא לא משתלשלן⁹⁶ אלא על סנפירוי דדא⁹⁷</p>	<p>והארץ היתה תהו וגו' אמר רבי שמעון מעשה בראשית החברים עוסקים בו ויודעים בו אבל הם מעטים שיודעים את רמז מעשה בראשית בסוד התנין הגדול ועל זה שנינו שכל העולם אינו משתלשל אלא על סנפיריו של זה.</p>

⁹¹ הוא נכנס בלבן של בני אדם לכפור בהקב"ה (והוא משום שכל בניינו הוא מזה), והוא התנין הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג), כי הוא הנחש הקדמוני אשר על ידו היה החטא דעץ הדעת, והוא התנין שהוא בחי' דעת וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא ל"ד ול"ה) וכמו שהאריך בזה הגר"א בספד"צ (יב ע"א ד"ה זנב ברישא) ע"ש. וכ"ז הוא משום שכל בניינו הוא מתמצית הארה דאור הדעת עלאה דהתיקון, ונבנה ונעשה מזה ע"י החטא דעץ הדעת כנז' (דע"ה ח"ב ט ע"ג).

⁹² כי ראש פתני"ם א"ך ז"ר והוא יונק מן העליונים מן הקדושה ואינו משלו הלא הוא כמוס רח"ו). רוחין (דפ"ק).

⁹³ י"ס דקדושה (רח"ו).

⁹⁴ י"ס דקלי' (רח"ו).

⁹⁵ כי כן אריך דאצילות כולל כל הפרצופים כולם (רח"ו).

⁹⁶ משתלשלא (דפ"ו).

⁹⁷ אמנם הוא כל הכח אשר ישנו בהתהום להתפשט בכל המציאות דהים אוקיינוס הוא ג"כ ע"י הנחש בריח הניתן בתוכו, כי רק ע"ז מתברך מימיו, וזהו שאמר במדרש כונן כי הים הגדול הנקרא אוקיינוס הוא עומד על סנפיריו של לויטן, כי סנפיריו הם מכח היסוד שבו (ע' בהגר"א בספד"צ (פרק א בסוף ד"ה קולטרא בקטרוי סנפירא בעדבוי יג ע"א ד"ה ויסוד), שאמר שם ויסוד דלויטן הוא הסנפיר כו' ע"ש), כי מכח היסוד שהוא רצוא ושוב (ע' בהגר"א שם יג ע"ד בד"ה והחיות רצוא ושוב) הנה מזה יוצאים ונמשכים הסנפירים אשר הוא פורח ושט בהן, ולכן נקרא גם היסוד שלו לעצמו ג"כ בשם סנפיר*. וזהו שאמר כי הים אוקיינוס עומד על סנפירו של לויטן, כי ע"י היסוד דהנחש בריח הניתן בתהום, ע"ז מתברך מימיו ונובע ומתפשט ויוצא הים אוקיינוס מהתהום. וזהו ג"כ מ"ש עוד במדרש כונן שם יום ה', כי כל העולם כולו הוא תולה על סנפיריו של לויטן. וכן אמרו בזוה"ק (פ' בא לד ע"ב) דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירוי. וכן ברע"מ תצא (רעט

זהר בא

<p>תא חזי והארץ היתה תהו ובהו וגו' [תנינן] (תנין) היתה ואוקימנא בגין דבהאי יאורא קדמאה דקאמרן כד האי התנין הגדול עאל ביה כדין אתמלייא⁹⁸ <ושאמי⁹⁹> (ושמיף) ודעיך ניצוצין דאתלקטו באינון עלמין דאתחרבו בקדמיתא</p>	<p>בא וראה והארץ היתה תהו ובהו וגו' שנינו היתה ובארנו משום שבִּיאור הראשון הזה שאמרנו כשהתנין הגדול הזה נכנס בו אז מתמלא ושוטף ומכבה הניצוצות שנלקטו באותן עולמות שנחרבו בתחלה.</p>
<p>אינון תנינן אחרנין דקאמרן הוו ולא הוו אמאי בגין דאתחלש חיליהו [דלא] (ולא) יטשטשון עלמא בר לשבעין שנין חד זמנא ואינון [אתתקפו] (אתקפו) בחילא דההוא תנין הגדול והאי איהו בלחודוי לאתתקפא ואלמלא נוקביה קיימת לגביה לא יכיל עלמא למסבל לון (ובגין כך)</p>	<p>אותם תנינים אחרים שאמרנו היו ולא היו למה משום שנחלש כחם שלא יחריבו העולם פרט לשבעים שנה פעם אחת והם מתחזקים בכח התנין הגדול ההוא והוא לבדו מתחזק ואלמלא נקבתו היתה קיימת אצלו לא יכול העולם לסבול אותם (ומשום כך).</p>
<p>עד לא קטל קודשא בריך הוא לנוקבא הארץ היתה תהו (ובהו) תהו היתה ולבתר דקטל לה (הוה) [הות]¹⁰⁰ בהו שראת לאתקיימא וחשך [וגו'] <על> עד לא הות נהירא [עובדא דעבד] (עובד דעבדת)</p>	<p>טרם שהרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה הארץ היתה תהו (ובהו) תהו היתה ואחר שהרג אותה היתה בהו התחילה להתקיים וחשך על טרם שהיה מאיר המעשה שעשה.</p>
<p>מה עבד קודשא בריך הוא מחץ רישיה דדכורא לעילא ואתכפיא בגין דהא תהומא לתתא לא הוה נהיר¹⁰¹ מאי טעמא לא הוה נהיר בגין דהאי התנין הגדול¹⁰² הוה נשיב [רוחא] על תהומא ואחשיך ליה ולא מרפרפא לתתא</p>	<p>מה עשה הקדוש ברוך הוא מחץ את ראש הזכר למעלה ונכפה משום שהרי התהום למטה לא היה מאיר מה הטעם לא היה מאיר משום שהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח על התהום ומחשיך אותו ולא היה מרחף למטה.</p>
<p>ועבר¹⁰³ [נ"א ועב"ד] רוחא אחרא דלעילא [ונשב] <דנשב> (נשיב) ובטש בההוא רוחא ושכיך ליה דהא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת על פני</p>	<p>ועברה (ועם כל זה) רוח אחרת למעלה ונשבה (שנשבה) והכתה באותה רוח והשקיטה אותה זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים וזהו שנינו שהקדוש ברוך הוא הכה רוח</p>

ע"א) לויתן דקאים על שפת הים ועלמא קאי על סנפירוי דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עליו. וכן בסבא משפטים (קח ע"ב) כל עלמא לא קאים אלא על גפא חדא דלויתן * הגהה כי אין לומר שהסנפיר עצמו הוא היסוד, שהרי מבואר הוא בגמרא בכורות (דף ח ע"א) שבדגים זכרותם מבפנים ע"ש, והסנפירין הרי הם מבחוץ, אלא הכוונה הוא שהיסוד נקרא ג"כ בשם סנפיר, כי הסנפירין הם תולדתו. ונקרא היסוד ג"כ בשם סנפיר ע"ש תולדותיו, כי הם מהח"ג שבו. וכן הוא מבואר בתיקונים (תיקון כא דף מד ע"ב) כי הסנפירין הם ח"ג ע"ש ובהגר"א שם (ד"ה תרין סמכי קשוט) (דע"ה ח"ב מה ע"ב).

⁹⁸ שאז תנין זה דכורא דנוגה חוזר להתמתק ואז כל הג' קלי' בטלים (רח"ו).

⁹⁹ בסוד המלכים בני ח' ואז הוא מברר מע' שנים ההם דהיינו מז' מלכים וחלזון הוא יוצא לע' שנה והוא מהם עצמם ולכך תכלת מרחיק החיצונים (רח"ו). החלזון הנה הוא מהבירור דז' מלכים דמיתו, ולכך צובעין בדמו תכלת כדי להרחיק את החיצונים, כי הם נכונים מהאור הגדול דהז' שמות שהוא גימ' תכלת, כי מאחר שהוא נברר מהם ונכלל בהז' שמות הם בורחים ממנו (הקדו"ש צב ע"ד).

¹⁰⁰ בראשית ע ע"א (הערת הזהר).

¹⁰¹ יסוד דנוק' (רח"ו).

¹⁰² בסוד תגבורת בני ח' וביטול המלכים (רח"ו).

¹⁰³ היינו הדר בחי' רוח (רח"ו).

זהר בא

ברוח וברא את העולם.	המים והיינו דתנינן דקודשא בריך הוא במש רוחא ברוחא וברא עלמא
ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור האיר האור שלמעלה והכה	ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור נהיר נהירו דלעילא ובמש
	לה/א
על גב הרוח שנשבה והסתלק מעל התהום ולא כיסה אותו כיון שהאיר התהום והוא הסתלק אז היה אור.	על גבי רוחא דנשיב ואסתלק ¹⁰⁴ מעל תהומא ולא הפא ליה כיון דתהומא אתנהיר ואיהו אסתלק כדין הוה נהיר ¹⁰⁵
זה מאיר על ראשו ומים היו יוצאים מתוך מצחו ורוח נושבת למעלה ומאירה מאור זה עד שהיה יורד אורו מנצנץ לשבעים ושנים אורות של השמש כיון שאותם אורות נרשמו בתוך השמש למטה היו הרשעים של העולם יודעים בהם והיו עובדים לשמש כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים סלק את אורו וגנז אותו למה גנז אותו משום שאותו תנין היה עולה ויורד ומכה באותם יאורים עד שגנז אותו ולא התגלה.	דא נהיר על רישיה ומיא הוה נפקי מגו אפותיה ורוחא נשיב לעילא ונהיר מנהירו דא עד דהוה נחית נהוריה מנצנצא ¹⁰⁶ לשבעין ותריין נהריין ¹⁰⁷ דשמשא כיון דאינון [נהורין] (נהריין) אתרשימו בגו שמשא לתתא הו ¹⁰⁸ חייביא דעלמא ידעין בהו והו פלאחין לשמשא כיון דאסתכל קודשא בריך הוא באינון חייביא סליק נהוריה ונגניז ליה אמאי נגניז ליה בגין דההוא תנין הוה סליק ונחית ובמש באינון יאורין עד <דגנז> (דגנזו) ליה ולא אתגליא
וזרע אותו הזרע בצדיק אחד שהוא הגנן של הגן והזרע שנזרע בגן הוא גניזת וטמינת (זה) של האור הזה הוא.	וזרע ליה זרועא [בהד צדיק ¹⁰⁹] (להד) דאיהו ¹¹⁰ [גננא] [גוונא] דגנתא וזרועא זרע [בגנתא ¹¹¹] בגניזו בטמירו הא ¹¹² אור איהו

¹⁰⁴ היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר (רח"ו).

¹⁰⁵ נהירו (דפ"ו).

¹⁰⁶ בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר (רח"ו).

¹⁰⁷ נהורין (דפ"ו).

¹⁰⁸ קפח ע"א (הערת הזהר).

¹⁰⁹ לקמן קמט רע"א קסו ע"ב רכ ע"ב (לש"ו).

¹¹⁰ היינו יסוד דא"ק טיפת לובן (רח"ו). אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות (כללים ח"א לה ע"א, נז סע"א, פא ע"א, ח"ב סח ע"ב), ע' הערת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו, ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א (שם קא ע"ג). ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגליא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית (שם ח"ב עו ע"א).

¹¹¹ במ' הנעלמת בו שתקנה היתה (רח"ו). עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו ז"ל ט' (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו'. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק (כללים ח"א קי ע"ג), האור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אוירא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות (שם ע"ד) והנה בעת שהז"ו"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זוה"ק (פ' בא לה ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד

זהר בא

<p>כד האי התנין הגדול חמי דצמח בגנתא זרועא דאור דא כדין אתער לסטרא אהרא¹¹³ לההוא נהר דאקרי גיחון ואתפלגו מימיו דהאי גיחון חד שבילא דיליה איהו אזיל גו ההוא זרועא [דאצמחא] [לאצמח] גו גנתא ואנהיר ביה ברבו דזרועא¹¹⁴ דא ואקרי גיחון</p>	<p>כשהתנין הגדול הזה רואה שצומח בגן זרע של אור זה אז מתעורר לצד האחר לאותו נהר שנקרא גיחון ונחלקים מימי הגיחון הזה שביל אחד שלו הוא הולך לתוך אותו זרע שצמח בתוך הגן ומאיר בו בגידול הזרע הזה ונקרא גיחון.</p>
<p>ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו (ד)שלמא מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב (מ"א א לג) והורדתם אותו אל גיחון וכתיב (שם לד) ומשח אותו שם שם ולא באתר אהרא בגין דהוה ידע [דוד] מלכא דא ומימיו אחרנין אסתלקו למלכו אהרא¹¹⁵ ודא איהו מלכו¹¹⁶ דאיהו תקיפא</p>	<p>ומתוך גדלותגידול של אותו הזרע עלה לגידול שלמה המלך כשעלה למלכות שכתוב "והורדתם אותו אל גחון" וכתוב "ומשח אתו שם" שם ולא במקום אחר משום שאת זה ידע דוד המלך ומימיו האחרים עלו למלכות אחרת וזהו המלך שהוא תקיף.</p>
<p>והאי התנין הגדול אתער ליה ואסתלק סנפירו¹¹⁷ דהאי תנין בההוא נהר [לאאתקפא] [לאאתקפא] ביה וכל אינון שאר יאורין כלוהו סלקין ונחתין בתקפא דהאי התנין הגדול [ותב] [ותאב] ועאל לההוא [יאורא שכיכא] [שכיכא] ואשתכך ביה</p>	<p>והתנין הגדול הזה התעורר אליו והתעלו סנפיריו של התנין הזה באותו נהר להתחזק בו וכל אותם שאר היאורים כולם עולים ויורדים בתקפו של התנין הגדול הזה שב ונכנס לתוך יאור השקט ושוכך בו.</p>
<p>וכדין כד ההוא אור אתגניז [לנפלא ליה ההוא גננא] [לעילא לההוא גנתא] דקאמרן כדין [נפק] [נפיק] חשך קדמאה [ובטש] [ופשט] על רישיה בההוא נוקבא דאתמחא¹¹⁸ ביה ואתפרש חד חוטא בין ההוא נהירו דאור¹¹⁹ דא דאתגניז ובין ההוא חשוכא דחשך דא דכתיב (בראשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך</p>	<p>ואז כשאותו אור נגנז (להסיעו) להעלותו אותו גנן שאמרנו אז יוצא החושך הראשון ומכה על ראשו באותו נקב שנעשה בו ונפרד חוט אחד בין אותו האור של האור הזה שנגנז ובין אותה חשכה של החשך הזה שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.</p>
<p>[האי] תנין תב בההוא פרישו דהאי חוטא דאפריש ואפריש לאינון >נ"א בין אינון< יאורין גו חשוכא ואתפרשו נונין לזנייהו אלין מאלין בההוא פרישו</p>	<p>התנין הזה שב באותה הפרדה של החוט הזה שהפריד והפריד את אותם (בין אותם) יאורים לתוך החשכה ונפרדים דגים למיניהם אלה מאלה באותה הפרדה.</p>
<p>וכד אתפרשו מיין עלאין קדישיין כל</p>	<p>וכשנפרדו המים העליונים הקדושים</p>

נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארט המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

¹¹² דהאי (ס"א האי) (דפ"ו).

¹¹³ לינק מהגבורות (רח"ו).

¹¹⁴ היינו ע"י רוחא דשדי בה ועי"כ היא מעלה מ"ן וזרעת (רח"ו).

¹¹⁵ מלך המשיח (רח"ו).

¹¹⁶ מלכא (דפ"ו).

¹¹⁷ פ'י שסברה הקלי' ע"י הנוגה לאחוז בגבורות ולא בחסדים כי כבר נתבטל יניקתה ביהי אור (רח"ו).

¹¹⁸ דאתמתחא (דפ"ו).

¹¹⁹ ואז הקב"ה הבדיל בין מים למים ואז מנע ג"כ יניקתו מן הגבורות (רח"ו).

זהר בא

<p>אינון יאורין אתפרשו [ועאלו] (ועאל) לגו ההוא יאורא <שכיבא> (שכיבא) דאתבריר מכלהו ונפקין ועאלין ביה תלת¹²⁰ זמנין ביומא</p>	<p>כל אותם היאורים נפרדים ונכנסו לתוך אותו היאור השקט שנתברר מכולם ויוצאים ונכנסים בו שלש פעמים ביום.</p>
<p>וכל אינון נונין דמגדלן גו אינון [יאורין] (נהרין) פרישן אלין מאלין ואקרונ לילות ואלין אינון [ראשיין] (ראשית) לכל אינון נונין דנפקין לבר ואלין שלטין על כלהו ואלין אקרונ בכורי מצרים ומהכא אתבדרו) לבר בוכרין וכלהו אתזנו משקיו דאינון יאורין והאי התנין הגדול שלטא על כלהו</p>	<p>וכל אותם דגים שגדלים תוך אותם יאורים נפרדים אלה מאלה ונקראים לילות ואלה הם ראשים לכל אותם דגים שיוצאים החוצה ואלה שולטים על כולם ואלה נקראים בכורי מצרים ומכאן התפזרו החוצה הבכורים וכולם נזונים מהשקאת אותם יאורים והתנין הגדול הזה שולט על כולם.</p>
<p>וכלא בפרישו דמיין עלאין דכתיב (בראשית א ו) ויהי מבדיל בין מים למים ואתרשימו מיין קדישין עלאין ואתפרשו לעילא ומיין תתאין אתפרשו [כלהו] (לתתא) אלין [מאלין] (ואלין) קדישין [ודלא קדישין] ועל דא אקרונ מלאכין עלאין פרישן בגין דאתפרשו אלין מאלין לזנייהו</p>	<p>והכל בהבדלת המים העליונים שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים ונרשמו מים הקדושים העליונים ונפרדו למעלה והמים התחתונים נפרדו כולם אלה מאלה קדושים ושלא קדושים ועל זה נקראו מלאכים עליונים פרודים משום שנפרדו אלה מאלה למיניהם.</p>
<p>ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע (בראשית א יא) רזא דא כד האי התנין הגדול [הוה] נשיב רוחא בההוא נוקבא ומרפרפא¹²¹ לגבי עילא כל אינון עשבין [הוה] מהפך לון ליבישו עד דרוחא אחרא [נשיב] (נשב) בההוא רוחא ושכיך ליה לתתא ועשבין [צמחו] (צמחין) כמלקדמין ושלטין ומשבחן ואודן קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע סוד זה כשהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח באותו נקב ומרחף כלפי מעלה את כל אותם העשבים היה הופך אותם ליבש עד שרוח אחרת נושבת באותה רוח ומשקיטה אותה למטה והעשבים צמחו כבתחלה ושולטים ומשבחים ומודים לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>מסטר שמאלא <ולגו> (לגו) יאורא <שכיבא> (שכיבא) נפקין בעירין לזנייהו¹²² ואזלין למקרב [לגבי דאינון] (לגביה אינון) עשבין ולא יכלין ותבין לאתריהו כל אלין יאורין אזלין ושאטין <עם> (עד) ההוא תנינא דשליט בהו וסחרין לאינון עשבין ולא יכלין בר לזמנין דרוחא¹²³ עלאה לא נשיב ואיהו מרפרפא רוחא בההוא נוקבא דלעילא כמה דאוקימנא כדין שליט ההוא רוחא על אינון עשבין</p>	<p>מצד שמאל ולתוך היאור השקט יוצאות בהמות למיניהן והולכים להתקרב לאותם עשבים ולא יכולים ושבים למקומם כל היאורים הללו הולכים ושטים עם אותו התנין ששולטים בהם ומקיפים את אותם העשבים ולא יכולים, פרט לפעמים שרוח עליונה אינה נושבת והיא מרחפת הרוח באותו הנקב שלמעלה כמו שבארנו ואז שולטת אותה הרוח על אותם עשבים.</p>

¹²⁰ בלק קצו (הערת הזהר).

¹²¹ לא היתה יכולה לקלוט והיו הנפילים בארץ (רח"ו).

¹²² שור הבר (רח"ו).

¹²³ פי' כשאין החסדים יורדים וממתקים בגבורות (רח"ו).

<p>ויאורא <שכיכא> (שכיכא) תב לאתריה¹²⁴ וסלקא ונחתא ובנין דמימיו <שכיכין> (שכיכין) אזיל בשכיכו והאי <התנים> (התנין) הגדול סלקא לגבי אינון יאורין ועשבין בלהו מגדלן [סחרניה דההוא] (לסחרניה ההוא) יאורא שכיכא ואלין >נ"א ואינון <מגדלן בכל עיבר כדין סלקא ההוא תנינא ואתרבי בנייהו ותב לכל אינון יאורין</p>	<p>והיאור השקט שב למקומו ועולה ויורד ומשום שמימיו שקטים הולך בשקט והתנים הגדול הזה עולה לאותם יאורים וכל העשבים מתגדלים סביב אותו היאור השקט ואלה (והם) גדלים בכל צד ואז עולה אותו תנין ומתגדל ביניהם ושב אל כל אותם יאורים.</p>
<p>ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים (בראשית א יד) דא איהו נחש בריח >אמאי בריח < בנין דסגיר לתרין סטרין ולא נפיק לעלמין אלא חד זמנא ליובלא</p>	<p>ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים זהו נחש בריח למה בריח משום שסוגר את שני הצדדים ולא יוצא לעולמים אלא פעם אחת ביובל.</p>
<p>ובספרי קדמאי דא נחש עקלתון דאיהו בעקימו תדיר ואייתי לוטיין על עלמא כד האי קם [אתבר] (תבר) תוקפיה</p>	<p>ובספרי הראשונים זה נחש עקלתון שהוא תמיד בעקמימות ומביא קללות על העולם כשזה קם נשבר כחו של</p>
<p>לה/ב</p>	
<p>דההוא תנינא¹²⁵ ולא יכיל למיקם עד דאביד גשמייה בנין דקודשא בריך הוא כפיף ליה גו ימא כד עאל לגביה ואיהו דרך על תקפיה דימא ותקפיה דימא דא איהו תנינא כמה דאת אמר (איוב ט ה) ודורך על במתי ים</p>	<p>אותו התנין ולא יכול לעמוד עד שאובד גופו משום שהקדוש ברוך הוא כופף אותו לתוך הים כשנכנס אליו והוא דורך על תוקפו של הים ותקף הים הזה הוא תנין כמו שנאמר ודורך על במתי ים.</p>
<p>וכד האי נחש קם כדין מה כתיב (ישעיה כז א) והרג את התנין אשר בים דא איהו התנין הגדול ועל דא כתיב (יחזקאל כט ג) הנני עליך ודא נחש איהו מארת בלוטיין לכלא בנין דאיהו תקיפא עליה בתקפיה דההוא נהר רברבא דאקרי חדקל והא אוקימנא</p>	<p>וכשקם הנחש הזה אז מה כתוב והרג את התנין אשר בים זהו התנין הגדול ועל זה כתוב הנני עליך ונחש זה הוא מארת בקללות לכל משום שהוא חזק עליו בחזקו של אותו הנהר הגדול שנקרא חדקל והרי בארנו.</p>
<p>ההוא נחש איהו ביבשתא כד נפקין דא בדא דא [דביבשתא אתתקף] (יבשתא אתקן) תדיר בנין דכל אורחוי ותקפוי ביבשתא איהו ואכיל ארעא ועפרא תדיר כמה דאת אמר (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חיך דא גדיל בעפרא ודא גדיל במיא נחש דאתגדיל במיא לאו תקיפא כהאי דאתגדיל ביבשתא ועל דא כתיב (שם א יד) מארת חסר</p>	<p>אותו הנחש שביבשה כשיוצאים זה בזה אותו שביבשה תמיד מתגבר משום שכל דרכו וחוזקו הוא ביבשה ואוכל ארץ ועפר תמיד כמו שנאמר ועפר תאכל כל ימי חיך זה גדל בעפר וזה גדל במים נחש שהתגדל במים לא חזק כזה שהתגדל ביבשה ועל זה כתוב מארת חסר.</p>

¹²⁴ היינו שחוזר ח"ו לקלי' ונהפך ממטה לנחש (רח"ו).

¹²⁵ עי' דע"ה ח"ב הובא בדף הקודם.

<p>דדא¹²⁶ אודמן לנביה [ההוא דמיא ואף על גב] [ודא לא] [דאודמן] [דלנביה] [לא אנה לנביה] אלא קודשא בריך הוא בלהודוי דקטיל ליה מגו ימא כמה דאוקימנא בנין גסות רוחא דביה כמה דאת אמר [יחזקאל כט ג] אשר אמר לי יארי וגו'</p>	<p>וזה הזדמן לאותו של המים ואף על גב (וזה לא) שהזדמן אליו לא נלחם בו אלא הקדוש ברוך הוא לבדו שהרג אותו מתוך הים כמו שבארנו שבגלל גסות הרוח שבו כמו שנאמר אשר אמר לי יארי וגו'.</p>
<p>ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים וגו' [תנא] (תנא) אמר רבי יוסי האי קרא קשיא¹²⁷ וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח דמשמע דסימנא הוא <דעביד> (דאתעביד) ואי תימא בנין דמא דאיהו מצוה אמאי לבר ואמאי בתלת דוכתי דפתחא¹²⁸ והא כתיב (דניאל ב כב) והוא גלי עמיקתא וגו' <ומאי> (מאי) טעמא [בעא] דאתגליא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות.</p>	<p>ועבר ה' לנגוף את מצרים וגו' שנינו אמר רבי יוסי פסוק זה קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא עשה ואם תאמר בשביל הדם שהוא מצוה למה בחוץ ולמה בשלשה מקומות של הפתח והרי כתוב "הוא גלי עמיקתא וגו'" [הוא מגלה עמקות וגו'] ומה הטעם שרצה לגלות דם על המשקוף ועל שתי המזוזות.</p>
<p>אלא תנא כתיב (דברים לב יט) וירא יהו"ה וינאץ וכתיב (בראשית ו ה) וירא¹²⁹ יהו"ה כי רבה רעת האדם בארץ ותנינן לא אתחזי¹³⁰ אשגחותא [דלעילא] אלא כד אתחזי לתתא עובדא דאתעבידו עובדא מניה¹³¹ ועל דא <נ"א ועד דעבידין עובדא לתתא> לא משניחין לאבאשא בר הרהורא דע"ז¹³² דכתיב (דברים יא טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם ומדאתעביד עובדא</p>	<p>אלא שנינו כתוב "וירא ה' וינאץ" וכתוב "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ" ושנינו לא נראית ההשגחה העליונה אלא כשנראים למטה המעשים שנעשו מעשה ממנו ועל זה (ועד שעושים מעשה למטה) לא משגיחים להרע פרט להרהור של עבודה זרה שכתוב השמרו לכם פן יפתה לבבכם ומשנעשה המעשה מתעוררת ההשגחה מלמעלה ולכן הכל בין לטוב בין לרע תלוי הדבר במעשה.</p>

¹²⁶ ודא (דפ"ו)

¹²⁷ הוקשה לו שכבר אמר בפסוק הקודם שיתנו הדם על המשקוף וגו', אם כן למה חזר ואמר וראה את הדם, דמשמע שצריך חלילה לסימן (רמ"ז).

¹²⁸ פ' שיתור זה הוא לרמוז לדם המילה שגם הוא ניתן על הפתח, ולא נכתב לאמר שיהא לסימן, אם כן יקשה אמאי לבר, למה לא נתנוהו מבפנים כדי שיראו אותו ותשמח נפשם בברית צורם, וכמו שהיה נראה מפסוק הנאמר בצווי והיה הדם לכם לאות, שנראה שלהם יהיה האות ולא לה', ור"ל שהמצרים יראוהו, ואז היה נכון שיהיה מבחוץ ובכל צדדי הפתח שיהיה ניכר יפה (רמ"ז).

¹²⁹ הראיה היא החוש הראשון המושפע מחוש המשותף שהוא הדעת, ושתי עיניים הם בסוד חו"ג, וגם נודע שהחו"ג הם מקור כל הנשמות הזכרים מהחסדים, והגבורות לנקבות, ולכן כל המעשים הם פועלים בחו"ג דהיינו מעשי הזכרים בחסד ושל הנקבות בגבורה הן לטוב והן לרע, ולעומת כן נאמר וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, וענין זה נוהג בכל, אבל יש מצוות או עבירות שנוגעים בחו"ג יחדיו, והעיקר שבאלו הוא הזנות' שעליו נאמר (בראשית לח, ז) רע בעיני ה', דהיינו ה' חו"ג שהן ה' הויות העולות ר"ס ועם ה' כולליהן שנכללים יחד החו"ג הרי ר"ע. ולעומת כן מביא פסוק וירא ה' כי רבה רעת האדם. וז"ש כתיב וכו' וכתוב וכו', פ' שני מיני פגמים שונים, אחד מפאת החוטאים ואחד מצד החטאים, ולפי שהראשון יותר מצוי שהוא לכללות העולם ולפרטות זכרים ונקבות לכן הקדים של מכעס בניו ובנותיו לאחר שהוא בפרשת בראשית. וגם בזה תבין מה מלמדנו התוספתא תנא כתיב וכתוב, וכלומר שתי בחינות הן (רמ"ז).

¹³⁰ והענין שגם נודע שגם שתי הידים שבהן נעשה כל פעל גם הן סודם חו"ג, (תהלים ת, ד) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך, והוא החוש החמישי הנמשך מן המשותף (רמ"ז).

¹³¹ פ' שמכח אותו מעשה נעשה ממנו פועל למעלה, וגם שנעשה ממנו פרקליט או קטיגור, אז מתקומם אותו פועל ומתעלה למעלה ומעורר כח הדעת שהוא החש ומרגיש, וכמ"ה (תהלים עג, יא) ויש דעה בעליון, ואז מראה השגחתו העליונה בהשפיע חסדים או גבורות בעולם (רמ"ז).

<p>אשגחותא דלעילא אתער ובגין כך כלא בין לטב בין לביש בעובדא תליא מלתא</p>	
<p>אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעוון הווי¹³³ ועוד דבכל ביתא וביתא הוו <שכיחי זינין> (שכחי זינין) דמתקמרי בהרשייהו באינון כתרין תתאין¹³⁴ דלתתא ומתערין רוח מסאבא בגווייהו</p>	<p>אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים היו מלאים אלילים ועוד שבכל בית ובית היו מצויים מינים שנקשרים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח הטומאה בתוכם.</p>
<p>ורזא דמלה תנא כתיב (שמות יב כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות (אגודת אזוב)</p>	<p>וסוד הדבר למדנו כתוב ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות</p>
<p>אגודת אזוב למה למה בגין לבערא רוח מסאבא¹³⁵ מבינייהו <נ"א האי קרא קשיא וכי ראה את הדם ואח"כ ופסח דמשמע דסימנא הוא דעביד אמאי והא כלא גליא קמי קודשא בריך הוא וכתיב הוא גלי עמיקתא ומסתרתיא אלא תנא כתיב וירא יהו"ה וינאץ וגו' וכתוב וירא יהו"ה כי רבה רעת וגו' ותנינן לא אתחזי אשגחותא לעילא אלא כד אתחזי לתתא עובדא ומדאתעבד עובדא אשגחותא לעילא אתער בגין כך כולא בין לטב בין לביש בעובדא תליא מלתא</p>	<p>אגודת אזוב למה כדי לבער רוח הטומאה מביניהם (זה הפסוק קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא שעשה מדוע והרי הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא וכתוב הוא גלי עמיקתא ומסתרתיא [הוא מגלה עמקות ונסתרות] אלא שנינו כתוב וירא ה' וינאץ וגו' וכתוב וירא ה' כי רבה רעת וגו' ושנינו לא מתראה השגחה למעלה אלא כאשר נראה למטה מעשה ומשנעשה מעשה ההשגחה למעלה מתעוררת ומפני כן הכל בין לטובה ובין לרעה במעשה תלוי הדבר</p>
<p>ולקחתם אגודת אזוב וגו' אגודת אזוב למה ומאי טעמא בעא דאתגלייא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעוון הוו ובכל ביתא וביתא הוו שכיחי זינין דמתקמרין בהרשייהו באינון כתרין תתאין דלתתא ומתערין רוח מסאבא בגווייהו ועל דא אגודת אזוב בגין לבערא רוחי מבינייהו> ולאחזאה בפתחיהו בהני תלת דוכתי מהימנותא שלימתא חד הכא וחד הכא וחד בגווייהו ובגין כך ופסח יהו"ה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף משום דחמי <שמא> (שמיה) קדישא רשים על פתחא</p>	<p>ולקחתם אגודת אזוב וגו' אגודת אזוב למה ומה הטעם רצה שיתגלה דם על המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי יוסי כל שוקי במצרים היו מלאים אלילים ובכל בית ובית היו נמצאים מינים שמקטירים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח הטומאה אצלם ועל זה אגודת אזוב כדי לבער רוחות מביניהם) ולהראות בפתחיהם בשלשת המקומות הללו האמונה השלימה אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם ולכן ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף משום שרואה את השם הקדוש רשום על הפתח.</p>

133

הם י"ס דנוגה כי שם הכשפים (רח"ו).

¹³⁴ כי האזוב הוא בדרגא דח"י עלמין וכל רוח מסאבא הוא מצד המיתה בין בצרעת בין בל"ד ולכן צותה התורה במצורע ב' צפרים נ"ה כידוע ארז ואזוב גוף וברית שני תולעת גבורה מים חיים חסד כלי חרס מלכות ולכלול הכל בימין הוא דם הצפור השחוט שהיא הימנית כידוע בסוד ב' שעירים ובמים החיים (יהל אור).

זהר בא

<p>אמר רבי יהודה אי הכי אמאי דמא [דהא] (דקא) תנינן חוור וסומק וחד דכליל ביני גווי אמר ליה תרי דמי הוו חד דמילה וחד דפסחא¹³⁶ דמילה רחמי¹³⁷ דפסחא דינא¹³⁸</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך למה דם שהרי שנינו לבן ואדום ואחד שכלול בין הצבעים אמר לו שני דמים היו אחד של מילה ואחד של פסח של מילה רחמים ושל פסח דין.</p>
<p>אמר רבי יהודה לאו הכי אלא כמה דאוליפנא <דאחזר> (דהזר) ההוא דמא קודשא¹³⁹ בריך הוא לרחמי כאילו הוו חוור בגו גווי הדא הוא דכתיב (יחזקאל מז ו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו' ואף על גב דהוה סומקא אתחזר לרחמי דכתיב בדמיך חיי ובגין כך רשים פתחא בתלת סטרין חד הכא וחד הכא וחד בינייהו</p>	<p>אמר רבי יהודה לא כך אלא כמו שלמדנו שהחזיר הקדוש ברוך הוא את אותו דם לרחמים כאלו היו לבן בתוך הצבעים זהו שכתוב ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי וגו' ואף על גב שהיה אדום החזיר לרחמים שכתוב בדמיך חיי ולכן רשום הפתח בשלשה צדדים אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם.</p>
<p>תאני רבי חזקיה תרין דמי אתחזו לקבל תרי <כתרי¹⁴⁰ דאתחזו (נ"א דאתערו)> (דאתעטרו) לעילא בההיא שעתא אמר רבי יוסי חד כתרא דכלילא¹⁴¹ בתרין סטרין טמירין¹⁴²</p>	<p>שנה רבי חזקיה שני דמים נראו כנגד שני כתרים שנראו (שהתעוררו) למעלה באותה שעה אמר רבי יוסי כתר אחד שכלול בשני צדדים טמונים</p>
<p>לו/א</p>	
<p>ברחמי ודינא</p>	<p>ברחמים ודין.</p>
<p>אמר רבי אבא בכמה אתרין חס קודשא בריך הוא על בנוי עבד בר נש ביתא וקודשא בריך הוא אמר ליה כתוב שמי¹⁴³ ושוי לפתחך ואת שרי לגו ביתא ואנא אותיב לבר בפתחך לנטרא לך <הכא> (הכא) אמר רשים¹⁴⁴ על פתחא רזא דמהימנותא דילי ואת שרי לגו ביתך ואנא</p>	<p>אמר רבי אבא בכמה מקומות חס הקדוש ברוך הוא על בניו בן אדם עושה בית והקדוש ברוך הוא אומר לו כתוב את שמי ושים אותו בפתח שלך ואתה שרוי בתוך הבית ואני יושב מחוץ לפתח לשמור אותך וכאן אמר רשום על הפתח את סוד האמונה שלי ואתה שרוי בתוך הבית ואני שומר</p>

¹³⁶ לקמן מא ע"א ח"ג קמט ע"א ושם צה ע"א (לש"ו).

¹³⁷ ה' חסדים (רח"ו).

¹³⁸ גבורות (רח"ו).

¹³⁹ "דאוליפנא דאחזר ההוא דמא קודשא" נמחק בדפ"ו, ובמקומו איתא "דאחזר ההוא דמא

דאוליפנא דקודשא".

¹⁴⁰ הם ז'ין (רח"ו).

¹⁴¹ מלכות (רח"ו).

¹⁴² בליל א' של פסח, והיה אז תשלום הלידה דהבינה, אימא הכללי, לצורך הולדת המוחין דגדלות ראשון ושני דהז'ין, והוא בסוד דם פסח ודם מילה, כי בדם מילה נתקן ז"א, ובדם פסח נתקן הנוק' (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

¹⁴³ הוא סוד מזוז"ה העולה אדנ"י, שהוא הנקרא שם ה', מפני שהוא יתברך נקרא בו (באדנ"י). וגם ידוע ששם אדנ"י במילואו עולה תרע"א, וזהו כתוב שמי ושוי לפתחך (רמ"ז).

¹⁴⁴ בחזה זעיר סוד א' שבוא"ו של שם מ"ה שה"ס שם אה"ה שבריבועו הוא ד"ס, ושם רזא דמהימנותא, דהיינו יסוד אר"א, ולהיות שמשם התחלת רחל לכן נקרא פתח, וגם כנזכר לקמן בפ' פתח הגוף, וגם שריבוע אה"ה סודו ד' דהיינו תנה"י, שכנגדם רחל שהיא דל"ת האצילות שסותמת בפני אורות האצילות, ולהיות שלא היו צריכים שמירה מפנים אלא מבחוץ למנוע ביאת מלאך המשחית, לכן אמר נטיר לך לבר (רמ"ז).

<p>נשיר לך לבר דכתיב (שמות יב כב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר¹⁴⁵ וכתוב (שם כג) וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהויה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף</p>	<p>אותך מבחוץ שכתוב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר וכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף.</p>
<p>תו אמר רבי אבא כגוונא דשמא קדישא¹⁴⁶ <ה'> עבדו¹⁴⁷ בהווא שעתא מה שמא קדישא אתחזר בהאי שעתא דינא¹⁴⁸ אוף הכא אתחזר¹⁴⁹ <האי דמא> בהאי שעתא דינא דכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשימא [דכלהו] (דא כלהו) סומקא לאתחזאה דהא אתחזר בדינא למעבד נוקמין</p>	<p>עוד אמר רבי אבא כדוגמא שהשם הקדוש ה' עשו באותה שעה מה השם הקדוש החזיר באותה שעה דין אף כך חזר דם זה בשעה זו דין שכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשום של כולם אדום להראות שהרי חזר בדין לעשות נקמות.</p>
<p>>ורוא דמלה כגוונא דהוי לעילא בהווא שעתא כד בעי לאתחזאה לתתא אי רחמי רחמי ואי דינא דינא הדא הוא דכתיב (שמות יב כב) וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בנגדים מבצרה דזמין לאתחזאה <נ"א לאתחזא> כלהו דינא למעבד נוקמין (ורוא דמלה כגוונא דהוי לעילא בהווא שעתא כד בעי לאתחזאה לתתא אי רחמי רחמי ואי דינא דינא הדא הוא דכתיב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו')</p>	<p>וסוד הדבר כדוגמא שהוא למעלה באותה שעה כשרוצה להראות למטה אם רחמים רחמים ואם דין דין זהו שכתוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' ולעיתיד לבא כתוב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה שעתיד להראות (להחזיר) כולם דין לעשות נקמות.</p>
<p>ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר (שמות יב כב) מאי טעמא משום דתנינן אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה)¹⁵⁰</p>	<p>ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר מה הטעם משום ששינינו אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה) אדם צריך לא ללכת בשוק ולהמצא בשוק בזמן</p>

¹⁴⁵ כי בבית אתם בטוחים אבל מבחוץ וראה את הדם וגו' ולא יתן. ודוק שבמצות נתינת הדם נאמר ונתנו את הדם על שתי המזוזות ועל המשקוף וכאן בראיה כתוב להפך. והענין מבואר במה שנודע שתחילה מאירים שני חסדי דוד מנ"ה דזעיר לח"ב דנוק' ואחר כך נעשה לה הכתר, וזוהי הכוונה בשעת העשיה שתי המזוזות ואחר כך המשקוף, אבל בעת המשכת השפע שכבר מתוקנת כהלכתה משקוף קודם (רמ"ז).

¹⁴⁶ מלכות (רח"ו). בשעת המעשה עשו כעין שם הוי"ה דהיינו חו"ב דהיינו ו"ה תחילה וכתר שבת"ת דהיינו ו"ה אחר כך וה"ס החסדים (רמ"ז).

¹⁴⁷

¹⁴⁸ פ"י בשעה הזאת הנזכרת בפסוקנו וראה את הדם, אז אתחזר בדינא, שמא קדישא, והוא הרמז בר"ת ה'פתח ו'לא י'תן ה'משחית, דהיינו הוי"ה ה' על ו' שה"ס ה' המשקוף כתר רחל ו' ת"ת זעיר, ואחר כך ו"ה חו"ב כנגד נ"ה שבהם שם ו"ה, וגם בסוד שני מוחי הנוק' שסודם ו"ה, באופן שבשעת נתינת הדם כווננו לתיקון רחל שיאירו בכח"ב חו"ג משני הדמים דפסח ומילה רחמי ודינא כנז"ל, ואחר כך בעת מעשה ה' במכת בכורות אז גבר כח הה' על הו' ואתחזר דינא, וגם דם הפסח גבר על דם המילה ואתחזר דינא (רמ"ז).

¹⁴⁹ נ"א ואתחזר, ר"ל דלא יכון לומר אתחזר דלא היה דין אלא כנגד המצרים אבל יתחזי יצדק לאמרו שכך היה נראה בפעולת המכה. ודע כי בספר הכוונות אמר בסוד המכות שמכת בכורות בא מכתר דנוק' לכתר חו"ב החיצונים. ובזה ינעם מ"ש בה' על ו' דדידה גבר, ועיין עוד בסמוך (רמ"ז)

¹⁵⁰ "אמר רבי ירמיה" מוסגר בדפ"ק, ובדפ"מ.

זהר בא

<p>לא לבעי ליה לאיניש למיזל בשוקא ולאשתכחא בשוקא בזמנא דדינא תליא במתא דכיון דרשותא אתייהיב <למחבלא> (לחבלא) מאן דפגע ביה אתזק והכא משום דדינא אשתכח לא בעיא לנפקא לבר</p>	<p>שהדין תלוי בעיר שכיון שנתנה רשות למשחית מי שפוגש אותו ניזק וכאן משום שהדין נמצא צריך לא לצאת בחוץ.</p>
<p>תניא אמר רבי יוסי בההוא ממש דאשתכח דינא למצראי בההוא ממש אשתכח רחמי לישראל הדא הוא דכתיב (שמות יב יג) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן תנא בכל אינון כתרין קדישין דלעילא כמה דאשתכח דינא אשתכח רחמי וכלא בשעתא הדא תני רבי חזקיה כתיב (ישעיה יט כב) ונגף יהו"ה את מצרים נגוף ורפא¹⁵¹ נגוף למצרים ורפא לישראל מאי ורפא ממאי שנימולו צריכים רפואה</p>	<p>שנינו אמר רבי יוסי באותו ממש שנמצא דין למצרים באותו ממש נמצא דין לישראל זהו שכתוב וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן שנינו בכל אותם כתרין קדושים שלמעלה כמו שנמצא דין נמצאים רחמים והכל בשעה אחת שנה רבי חזקיה כתוב "ונגף ה' את מצרים נגוף ורפא" נגוף למצרים ורפא לישראל מה זה ורפא ממה שנמולו צריכים רפואה.</p>
<p>ותנא באותה שעה שנגפו מצראי באותה שעה נתרפאו ישראל דתניא אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה)¹⁵² מאי דכתיב (שמות יב כג) ופסח יהו"ה על הפתח מאי על הפתח ופסח יהו"ה עליכם מבעי ליה אבל על הפתח על הפתח ממש [זהו פתח] (ופתח) הנוף¹⁵³ ואי זהו פתח הנוף הוי אומר זו מילה</p>	<p>ושנינו באותה שעה שנגפו המצריים באותה שעה נתרפאו ישראל ששנינו אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מה שכתוב ופסח ה' על הפתח מה זה על הפתח היה צריך (לכתב) ופסח ה' עליכם אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח הגוף ואיזהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה.</p>
<p>רבי שמעון אמר בשעתא דאתפלג <ליליא וכתרא קדישא אתער לגבה> (כתרא קדישא אתערב ביה) דכורא ומאן דכורא חסד עלאה דמשמע דדא בלא דא לא סלקא ובנין דא דא מחי ודא מסי וכלא בשעתא הדא</p>	<p>רבי שמעון אמר בשעה שנחלק הלילה והכתר הקדוש מתעורר אליה (מתערב בו) הזכר ומי הזכר חסד עליון שמשמע שזה בלי זה לא עולה ובשביל זה זה מכה וזה מרפא והכל בשעה אחת.</p>
<p>וכתיב ופסח יהו"ה על הפתח על הפתח הידוע מאי הפתח משום דאיהו פתחא</p>	<p>וכתוב ופסח על הפתח הידוע מה זה הפתח משום שהוא פתח ומשיכת הרוח והגוף ובא וראה עד שלא נמול</p>

¹⁵¹ הארה הנמשכת למטה בעת ירידת האורות עליונים להתחתונים להאיר להם ולהיטיב עמהם הנה הוא יורד בשפע ובחסד גדול, והוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. אבל הארה הנמשכת בעת הסתלקות האורות למעלה הנה הוא בצמצום והוא רק להחיות העולמות בקיום הכרחי, והוא מדקדק ומבחין בין הראוי לאינו ראוי, ונותן לכל א' כמדתו. וכן האור הזה הוא בבחי' נגוף ורפוא, נגוף לזה ורפוא לזה ע"ד שאמרו בפ' בא (לו ע"א), כי הוא מצרף ומלבן ודוחה כל סיג וכל פסולת. והוא האור חוזר שאמר הרב אשר אמרנו לעיל שעל ידו נעשה הבידור והצירוף, ובו יעשה לעתיד הצירוף האחרון אשר אמרו (עבר"ז דף ג ע"ב נדרים דף ח ע"ב) רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה, ור"ל שמתרפאים מזוהמתם וחלאתם, וכן מתרפאין מהיסורים ועונשים העוברים על כל א' עכ"פ ע"י שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ). ועכ"פ הוא כי הוא בבחי' דין ג"כ כי הוא נגוף ורפוא כנז' (ביאורים ח"ב מג ע"ב).

¹⁵² "אמר רבי חזקיה" מוסגר בדפ"ק ודפ"מ.

¹⁵³ ה"ס בחינת יסוד העליון שבת"ת זעיר ששם סיום יסוד אמא, וה"ס יסוד העצמי דזעיר שעיקרו עד שם בסוד התעלות ו"ק שלו לחב"ד חג"ת, ומשם ולמטה נקרא לבר מגופא, הרי שיסוד הנזכר הוא ממש פתח הגוף. וידוע שעד שם הוא סוד ס"ג המתפשט בזעיר שסתמו שם הוי"ה, דס"ג וכו' גי' גו"ף. וכל שכן ששם בת"ת יש הוי"ה בפרטות (רמ"ז).

זהר בא

<p>ומשיכא דרוחא וגופא ותא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה אטום וסתום מכל סמרוי מדאתגזר אתפתח מכלא ולא הוי אמים וסתים כקדמיתא</p>	<p>אברהם היה אטום וסתום מכל צדדיו משנמול נפתח מהכל ולא היה אטום וסתום כמו בתחלה.</p>
<p>והיינו רזא דתנינן (בראשית יח א) והוא ישב פתח האהל¹⁵⁴ משום דאתגלייא יו"ד¹⁵⁵ מאי קא מיירי אלא אמר רבי יצחק [דהוא¹⁵⁶] (דהא) אשרי בגלויא דא חסד בצדק¹⁵⁷ ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה קדישא משמע דכתיב האהל האהל הידוע</p>	<p>והיינו הסוד ששינינו והוא ישב פתח האהל משום שהתגלתה יו"ד במה מדובר אלא אמר רבי יצחק שהוא השרה בגלוי זה חסד בצדק וזהו פתח של משכן העליון הקדוש משמע שכתוב האהל האהל הידוע.</p>
<p>אמר רבי אלעזר כד אתגלייא האי יו"ד אתבשר <נ"א אתבסם> ואתברך בפתח האהל [דהיא] (דהאי) צדק לאתבסמא בחס"ד הדא הוא דכתיב (בראשית יח א) כחום היום דהוא שעתא דשלמא חסד חולקא דאברהם ומנא לן דהאי פתח האהל אתבסם לקבליה דאברהם דכתיב (שם כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל דאתבסם בחס"ד מדאתגלייא יו"ד</p>	<p>אמר רבי אלעזר כשהתגלתה היו"ד הזו התבשר (התבסם) והתברך בפתח האהל שהיא צדק להתבסם בחס"ד זהו שכתוב כחום היום שהוא שעה ששולט החסד חלקו של אברהם ומנין לנו שפתח האהל הזה התבשם כנגד אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שהתבשם בחס"ד משהתגלתה היו"ד.</p>
<p>אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמה דכתיב ויהו"ה ברך את אברהם בכל דדא הוא פתחא קדישא כתראה עשיראה כחום היום כמה דאתייהיב ליה כתרא דחסד הדא הוא דכתיב (בראשית יח א) כחום היום כמה דיתיב בהאי כך יתיב בהאי דלא סליק האי בלא האי</p>	<p>אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמו שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שזהו הפתח הקדוש כתר עשירי כחום היום כמו שנתן לו כתר של חסד זהו שכתוב כחום היום כמו שישב בזה ישב בזה שלא עולה זה בלי זה.</p>
<p>דבר אחר</p>	<p>דבר אחר</p>
<p>ל/ב</p>	<p>ל/ב</p>
<p>ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים (שמות יב כג) מאי ועבר דעבר על שורי (דינא¹⁵⁸)</p>	<p>ועבר ה' לנגוף את מצרים מה זה ועבר שעבר על שורת הדין של הכתרים</p>

¹⁵⁴ בעת הזכות והרצון מתגלה החסד שביסוד שלה הנמשך מהחסד שבה המתפשט בה מהחסד דז"א כמש"כ בשעה"כ (דף קא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכד ע"א), אמנם שורשו הנה הוא מאור החסד שבתיקון ונקה, כי נוצר ונקה הם בסוד דר"ן, ועומד החסד עלאה בנוצר, והוא במלת חסד שבנוצר חסד, והוא מהיסוד דהכתר דהמ"ס המתלבש בו. וכן עומד החסד עלאה בתיקון ונקה, כי הוא מהחסד עצמו דהכתר דהמ"ס כנ"ל, והנה הוא להחסד עלאה המתגלה בפתחא דמשכנא כנז' (כללים ח"ב עג ע"ב), גילוי דאור החסד עלאה אשר בפום אמה הוא עיקרי להנוק' (שם ע"ד).

¹⁵⁵ ועי' ח"ג רטו ע"ב (לש"ו)

¹⁵⁶ אפשר דצ"ל "דהור" או "דהוה" ##*.

¹⁵⁷ כל מה שהוא להנוק', הנה נצטמצם עתה, וכל גילויי הם לעולם רק ע"י ז"א (כללים ח"ב עג ע"ב).

¹⁵⁸ העברה זו על ב' דרכים: הא', יש בה לשון עיבור ויעבר ע"ב ר"ו דהיינו קשר המלכות בין ב' מדרגות בין הימין והשמאל, וזה כדי לעשות ענין זה ראשונה למתק הדינים העליונים, שיסכימו כולם על צד הרחמים, כדי לשרש מהדינים החצונים, והיינו דעבר על שורי דינא, על הדין המחייב שיהיה נקשר התנין הטמא בקדש, העביר הקל"י היא והיינו ע"י מתיקות הדין למעלה, כנודע שבעוד שהדין גובר החצונים נקשרים ויונקים ופועלים רע לישראל ומגבירים לאומות העולם, לכך

<p>דכתרין] [דקטריין] דהוו מתקשרי בכתרין אחרנין דלעילא <ושרא> (שריא) להו מקיומיהון¹⁵⁹ <ועבר> (ואעבר) על אורחוי¹⁶⁰ בגין למעבד [בהו דינא ולנטרא] (להו דינא ולנקמא) להו לישראל¹⁶¹ וכדין הוא כל ועבר ועברתי ויעבר (על) דקודשא בריך הוא אעבר על כל אורחוי או לדינא או לרחמי הכא ועבר בגין למעבד דינא התם ויעבר בגין לרחמא</p>	<p>(שקושרים) שהיו מתקשרים בכתרים אחרים שלמעלה והתיר אותם מקיומם ועבר על דרכיו כדי לעשות בהם דין ולשמור על ישראל וכן הוא כל ועבר ועברתי ויעבר שהקדוש ברוך הוא עבר על כל דרכיו או לדין או לרחמים כאן ועבר כדי לעשות דין שם ויעבר כדי לרחם.</p>
<p>ויהי בחצי הלילה ויהו"ה הכה כל בכור וגו' (שמות יב כט) (כתיב) (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון וגו'¹⁶² ¹⁶³ רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא ללוד והוה רבי חייא רכיב בחמרא אמר רבי יוסי ניתיב הכא ונצלי דהא מטא זמנא דצלותא דמנחה ותנינן לעולם יהא אדם זהיר בצלותא דמנחה אמאי זהיר¹⁶⁴ משום דהיא שעתא דתליא דינא¹⁶⁵ ובעי בר נש לכוונא דעתיה נחת רבי חייא וצלי</p>	<p>ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' (כתוב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו') רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא ללוד והיה רבי חייא רוכב בחמור אמר רבי יוסי נשב כאן ונתפלל שהרי הגיע זמן תפלת מנחה ושנינו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה למה שהיא זהיר משום שהיא שעה שתלוי הדין וצריך אדם לכוון דעתו ירד רבי חייא והתפלל.</p>
<p>עד דהוו אזלי נטה שמשא למיעל אמר רבי חייא לרבי יוסי אמאי את שתיק אמר רבי יוסי מסתכל הוינא בדעתא¹⁶⁶ דלית עלמא מתקיימא אלא על רישיהון דעמא¹⁶⁷</p>	<p>עד שהיו הולכים נטה השמש להכנס אמר רבי חייא לרבי יוסי למה אתה שותק אמר רבי יוסי הייתי מסתכל בדעתי שאין העולם מתקיים</p>

אעבר על שורי דינא, ומתקן בענין שיתרחק מן הספירות העליונות ומדרגות הקדושה התנין החצון הרובץ בתוך יאוריו (אור יקר).

¹⁵⁹ היינו העברה אחת (אור יקר).

¹⁶⁰ שעם היות שהדינים העליונים מתמתקין, והרי הותרו אלו החצונים מקשרם, יצאו ישראל מגלותם, אמנם נקמות המצרים מהיכן יבואו, שהרי אם הדין גובר הם יגברו כדפי' ואם הדין העליון מתמתק והקלי' נחלשות לא יהיו נקמות לזה "עבר על ארחוי" שמדרך החסד שלא לעשות דין והרי העביר מדותיו ונתלבש הימין לעשות נקמה בחצונים (אור יקר).

¹⁶¹ כי לא דיין לישראל שהוציאם ממצרים אלא שעשה בהם שפטים וכו', וענין העברה זו כלל לכל המקום אשר ימצא שמה שהכונה העברת המדות מבחי' אל בחי', הכל לפי הענין וסוד ויעבור שאנו מתפללים הוא הוא שיעבור בסוד העיבור, ע"ב רי"ו, מדותיו מן הדין, ויגבור בהם צד החסד וצד הרחמים ויעבירם מן הדין, עם היות שורת הדין ודאי הגזירה היא או העונש ההוא (אור יקר). ¹⁶² יובן במ"ש הרב שבחצות לילה מתגלה יסוד דעתיק שהוא במצח דא"א הנק' רצון, וז"ש עת רצון, דהיינו בחצי לילה (מ"מ).

¹⁶³ כתיב ואני תפילתו לך ה' עת רצון – מוסגר בדפ"ק.

¹⁶⁴ ירצה למה הוסיפו זהירות בתפלה זו יותר משאר תפילות (אור יקר).

¹⁶⁵ ירצה תפלת השחרית היא באה להוסיף יחוד על יחוד, שהרי העת עת יחוד, ושעת מנחה היא באה למתק הדינים, שהעת עת דין, א"כ זהירות יותר צריך למתק הדינים ממה שצריך להוסיף על היחוד והנה הקרוב אל הדבר הקלה שבסבות יספיקהו, ולכן במעט שיכוין האדם יכוין ויגרום היחוד, אבנם מתיקות הדין צריך כוון גדול להמשיך הרחמים העליונים למתק הדינים (אור יקר).

¹⁶⁶ עם היות שאיני מדבר הייתי מעיין בדרוש זה ואינו מתבטל מהתורה (אור יקר).

¹⁶⁷ אפילו שיהיו זכאים אחרים בדור העיקר הם הראשים (אור יקר).

זהר בא

<p>אי רישי עמא זכאין טב לעלמא¹⁶⁸ טב לעמא ואי לא זכאין ווי לעלמא ווי לעמא</p>	<p>אלא על ראשי העם אם ראשי העם צדיקים טוב לעולם טוב לעם ואם לא צדיקים אוי לעולם ואוי לעם.</p>
<p>אמר רבי חייא ודאי כך הוא מנלן דכתיב (דה"ב יח טז) ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה ישוּבו איש לביתו בשלום ישוּבו ישוּבו מבעי ליה לביתו בביתו מבעי ליה דהא באתרייהו קיימי</p>	<p>אמר רבי חייא ודאי כך הוא מנלן לנו שכתוב ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להן רועה ויאמר ה' לא אדונים לאלה ישוּבו איש לביתו בשלום ישוּבו היה צריך (לכתב) ישבו לביתו היה צריך (לכתב) בביתו שהרי במקום עומדים.</p>
<p>אלא הכי תנינן אי רישא דעמא לא זכי עמא מתפסן בחוביה מנלן דכתיב (ש"ב כד יז) ויאמר דוד וגו' >הנה אנכי הטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו> ((דה"א כא יז) ואני הוא אשר הטאתי והרע הרעותי ואלה הצאן מה עשו) דוד חב וישראל סבלו ואי רישא דעמא מתפס בחוביה עמא משתזבן דהא דינא לא שריא עליהו דכתיב (מלכים א' כב יז) ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה כלומר (אם¹⁶⁹) אלו לא הוו רישין לעמא¹⁷⁰ מהאי ארחא ישוּבו איש לביתו בשלום כלהו משתזבן אי רישיהון מתפסן ואפילו יהושפט אתגזר עליה לאתענשא משום דאתחבר באחאב אי לאו ההוא צווחא דכתיב (מ"א כב לב) ויזעק יהושפט</p>	<p>אלא כך שנינו אם ראש העם לא זוכה העם נתפסים בחטאו מנלן לנו שכתוב ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו (וכתוב ואני הוא אשר חטאתי וגו') דוד חטא וישראל סבלו ואם ראש העם נתפס בחטאו העם נצל שהרי הדין לא שורה עליהם שכתוב ויאמר ה' לא אדונים לאלה כלומר (אם אלו) אלו לא היו ראשים לעם מדרך זו ישוּבו איש לביתו בשלום כולם נצולים אם ראשיהם נתפסים ואפילו יהושפט נגזר עליו להיענש משום שהתחבר עם אחאב אם לא אותה צעקה שכתוב ויזעק יהושפט.</p>
<p>עד דהוו אזלי רמש ליליא אמרו מה נעביד אי ניזיל חשך ליליא אי ניתיב דחלא הוא סטו מאורחא יתבו תחות אילנא חד ויתבו והוו אמרי מלי דאורייתא ולא דמיכו</p>	<p>עד שהיו הולכים ירד הלילה אמרו מה נעשה אם נלך חושך הלילה אם נשב פחד הוא סטו מהדרך וישבו תחת אילן אחד וישבו והיו אומרים דברי תורה ולא ישנו.</p>
<p>בפלגות ליליא חמו חד אילתא דעבר קמייהו >והות צוחת ורמיאת> (והוה צוח ורמי) קלין >שמעו> קמו רבי חייא ורבי יוסי ואודעזעו שמעו חד קלא דמכרזא ואמר מתערין קומו ניימין אתערו עלמין אודמנו לקדמת מריכון (דהא קלא נפק דכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב (תהלים כט</p>	<p>בחצות הלילה ראו אילה אחת שעברה לפנייהם והיתה צווחת ומרימה קולות שמעו וקמו רבי חייא ורבי יוסי והזדעזעו שמעו קול אחד שמכרז ואומר מתעוררים קומו ישנים התעוררו עולמות הזדמנו לפני אדונכם (שהרי קול יוצא שכואבת האילה של מעלה ושל מטה שכתוב קול ה' יחולל אילות</p>

¹⁶⁸ שאפילו כל העולם מתקיים ומתברך בזכותם והעם ישראל שזוכים שמהם הראשים טובתם יותר משאר העולם (אור יקר).

¹⁶⁹ אלו (נוסף בדפ"ו).

¹⁷⁰ ב' פירושים מפרש בפסוק לא אדונים וכו' אם אלו לא היו אדונים לישראל, אלא שישראל הלכו לבדם להלחם עם רמות גלעד ודאי שישוּבו איש לביתו לשלום, ופי' שני הוא מ"ש כולו משתזבן אי רישיהון מתפסן אם אדונים אלו נתפסו בעונם ומתו אזי ישראל ישוּבו בשלום (מ"מ).

זהר בא

<p>(ט) קול יהו"ה יהולל אילות ויחשוף יערות)¹⁷¹ דהא מריכון נפיק לגן עדן דאיהו היכליה לאשתעשעא עם צדיקיא דכתיב (שם) ובהיכלו כלו אומר כבוד (יתבו רבי חייא ורבי יוסי)</p>	<p>ויחשוף יערות) שהרי אדונכם יוצא לגן עדן שהוא היכלו להשתעשע עם הצדיקים שכתוב ובהיכלו כלו אומר כבוד.</p>
<p>אמר רבי חייא השתא פלגו דליליא ממש וקלא דא הוא קלא דנפק וכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב (שם) קול יהו"ה יהולל אילות> זכאה חולקנא דזכינא למשמע דא</p>	<p>אמר רבי חייא עכשיו חצות הלילה ממש וקול זה הוא הקול שיצא וכואבת האילה של מעלה ומטה שכתוב קול ה' יהולל אילות אשרי חלקנו שזכינו לשמוע את זה.</p>
<p>ותא חזי רזא דמלה בשעתא דקודשא בריך הוא¹⁷² אתחזי על (כל) גנתא¹⁷³ כל גנתא אתכנש¹⁷⁴ ולא מתפרש¹⁷⁵ מעדן ומהאי עדן מבועי נפקין לכמה אורחין ושבילין <והאי> (וכל) גנתא אתקרי צורא דחיי¹⁷⁶ דתמן מתעדנין צדיקיא¹⁷⁷ מנהירו דעלמא דאתי¹⁷⁸ ובהאי שעתא קודשא בריך הוא אתגלי עליהו <ס"א בשעתא דקודשא בריך הוא אתער בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כרוזא נפיק וקרי (שיר ד טז) עורי צפון ובאי תמן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו מאי ויאכל פרי מגדיו אלין קרבנין דאתקרבו קמיה מנשמתיהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אהרא שאר קרבנין (ממש)></p>	<p>ובא וראה סוד הדבר בשעה שהקדוש ברוך הוא נראה על הגן כל הגן מתכנס ולא נפרד מעדן ומהעדן הזה יוצאים מעיינות לכמה דרכים ושבילים והגן הזה נקרא צרור החיים ששם מתעדנים הצדיקים מאור של העולם הבא ובשעה זו מתגלה עליהם הקדוש ברוך הוא (בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים כרוז יוצא וקורא "עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" מהו ויאכל פרי מגדיו אלו קרבנות שנקרבו לפניו מנשמות הצדיקים זה בחצי הלילה בזמן אחר שאר קרבנות ממש).</p>
<p>>יתבו רבי חייא ורבי יוסי> אמר רבי יוסי בכמה זמנין שאילנא האי דכתיב (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה ויהו"ה הכה כל בכור בארץ מצרים אמאי לא הוה ביממא <דיתגלי> (דאתגלי) לכל פרסומי ניסא ואמאי מיתו כל אינון חלשי דבתר רחייא ואינון מלייא דבני עאנא ולא מיתו מלכי ופרדשכי וגוברי מגיחי קרבא כמה</p>	<p>ישבו רבי חייא ורבי יוסי אמר רבי יוסי בכמה פעמים שאלתי זה שכתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים למה זה לא היה ביום שיתגלה לכל פרסום הנס ולמה מתו כל אותם חלשים שאחר הרחיים ואותם טלאים של בני הצאן ולא מתו מלכים ושרים ואנשים לוחמי קרבות כמו שהיה בסנחריב שכתוב ויצא מלאך ה'</p>

¹⁷¹ דהא קלא וכו' מוסגר בדפ"ק.

¹⁷² יעקב (מ"מ).

¹⁷³ לאה (מ"מ). ויצא קעו (הערת הזהר).

¹⁷⁴ פ' שחוזרים לאה ורחל פרצוף א' ולוקחת לאה מרחל ט' ספירותיה בהלואה כמ"ש הרב בכוננת שמע שעל המטה, וז"ש כל גנתא, דהיינו לאה ורחל שנק' גנים (מ"מ).

¹⁷⁵ היינו שנה"י דאימא נכנסים בהם כמ"ש הרב ואמא נק' עדן שבבילה מסתלקים נה"י דאימא מז"א ונכנסים בלאה ורחל (מ"מ).

¹⁷⁶ קעג (הערת הזהר). שצורת אל חי בתוכה שהוא היסוד (מ"מ).

¹⁷⁷ פ' שעולים בסוד מ"ן (מ"מ).

¹⁷⁸

זהר בא

<p>דהוה בסנהריב דכתיב (מ"ב יט לה) ויצא <מלאך> יהו"ה (מלאך) ויך במחנה אשור וגו' ותנינן כלהו מלכין בני מלכין רופינוס ופרדשכי התם</p>	<p>ויך במחנה אשור וגו' ושנינו כולם מלכים בני מלכים שרים וקצינים שם</p>
<p>לז/א</p>	
<p>אתהוי גבורתא דחד שליחא דיליה יתיר מהאי דהוה יאות [למהוי דיליה] (דיליה למהוי) יתיר</p>	<p>נראתה הגבורה של שליח אחד שלו יותר מזה שהיה ראוי להיות שלו יותר.</p>
<p>אמר ליה יאות שאלת ואנא לא שמענא מידי בהאי ולא אימא אבל הא זכינא לכל האי וארחא אתתקן קמן אנא שמענא דרבי שמעון בר יוחאי מדכי שוקין דטבריא ניזיל גביה יתבו עד דהוה נהיר יממא כד סליק נהורא קמו ואולו כד מטו גביה אשכחוהו דהוה יתיב וספרא דאגדתא בידיה</p>	<p>אמר לו יפה שאלת ואני לא שמעתי דבר בזה ולא אמר אבל הרי זכיתי לכל זה והדרך מתוקנת לפנינו אני שמעתי שרבי שמעון בן יוחאי מטהר את השוקים של טבריה נלך אליו ישבו עד שהיה מאיר היום כשעלה האור קמו והלכו כשהגיעו אליו מצאו אותו שהיה יושב וספר האגודה בידו.</p>
<p>פתח ואמר (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון דאמר כל הגוים כאין נגדו למה <כתיב> (אמר) מאפס ותהו נחשבו לו אלא אוליפנא דעתייהו <דכל עמיין> (דעמיין עע"ז) דעלמא דמהימנותא דלהון הוא כאין¹⁷⁹ דלא אדבקו עלאין ותתאין <בתתאין> ושוויין לקבלייהו מהימנותא דשטותא אבל מאפס ותהו נחשבו לו כהאי עלעולא דסחרא <ס"א דפרחא> ברוחא ומתגלגלא בקיטא בריקניא דא הוא דכתיב (דניאל ד ז) וכל דארי ארעא כלא חשיבין</p>	<p>פתח ואמר כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון שאמר כל הגוים כאין נגדו למה כתוב מאפס ותהו נחשבו לו אלא למדנו דעתם של כל עמי העולם שאמונתם היא כאין שלא נדבקו עליונים ותחתונים ושיום כנגדם אמונה של שטות אבל מאפס ותהו נחשבו לו כמו המוץ שסובב (שעף) ברוח ומתגלגל בקיץ בריקנות זהו שכתוב וכל דיירי ארעא כלא חשיבין [וכל דיירי הארץ ככלום חשובים].</p>
<p>עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית א א) את דא ימינא דקודשא בריך הוא¹⁸⁰ ואת דא</p>	<p>עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את זה ימין של הקדוש ברוך הוא ואת זה</p>

¹⁷⁹ ככתר דקדושה מחשיבים אלהיהם (רח"ו). ושיעור הכתוב, כל הגוים מחשיבים אלהיהם כאין נגדו ית' שאומרים כשם שכתר הוא חשוב בעיניו ית' כך אלהיהם והאמת מאפס ותהו נחשבו לו (מ"מ).

¹⁸⁰ ידוע שמלת "את" מורה עצם הדבר הפעול וכמ"ש בעל השרשים בשרש את. ולכן כאשר יזכר הדבר הפעול בעצמו לא יצטרך להסמיך מלת את, וכמו (דברים ד, לב) ברא אלקים אדם, עשה הדבר. וזהו הטעם שרז"ל דורשים מלה זו לריבוי דבר הדומה לעצם הנזכר בפירוש, וכמו שדרשו בפסוקנו את השמים, לרבות תולדותיהם וכו', ור"ל עצמים הדומים להם, וזה כוונת מאמרנו שדורש שני האתין על החסדים והגבורות, שהם הם עצמות השמים והארץ ז'וין שמגדילים אותם. ומלבד הפירוש הכולל במלת את שהוא ריבוי כאמור ושכאן יצדק לפרש כן ר"ל לרבות חו"ג, יותר מזה יש כאן עוד עניינים נחמדים, כי נרמזת הויית כלי ז'וין שסודה באלפא ביתא, שהכלים מתהוים מן האותיות, ויש זכרים ויש נקבות, וזהו ענין את ואת, פי' מאל"ף עד תי"ו, וכמו כן נרמז עצמותם שהוא החו"ג, שיש ב' מנצפ"ך, פתוחים הם החסדים וסתומים הם הגבורות, וידוע שהם חמשה וה' פעמים פ"ר הם אל"ף ות', והיינו את ואת בהמנות הא' לאל"ף. וגם ידוע שהחו"ג נקראים תרין עטרין שסודם שני עטרות של יסודות או"א דהיינו שתי מלכיות שלהם וכל מלכות נקראת את. ודוק אומרנו ימינא דקב"ה, שכן החסדים הניתנים אל זעיר הם ממש חסד אימא הנכנסים בו דרך פתח יסוד, אבל בגבורות לא אמר אלא שמאלא, בסתם, לפי שהגבורות הניתנות לנוק' הן ע"י זעיר

<p>שמאלא אוליפנא דסטא קודשא בריך הוא ימיניה¹⁸¹ וברא ית שמיא וסטא¹⁸² שמאלא וברא ית ארעא הדא הוא דכתיב (ישעיה מה יג) אף ידי יסדה ארץ¹⁸³ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו</p>	<p>השמאל למדנו שנטה הקדוש ברוך הוא ימינו וברא את השמים ונטה שמאלו וברא את הארץ זהו שכתוב "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו".</p>
<p>מהו יעמדו יחדו סלקא דעתך שמיא וארעא¹⁸⁴ לאו <הכי> (נ"א מהשמים קורא אני אליהם והארץ לאו הכי) (הכי) אלא ימינא ושמאלא דאינון א"ת וא"ת והיאך יעמדו יחדו בזאת ההיא דשלטא בפלגות ליליא¹⁸⁵ דכלילא א"ת <בזאת> (וא"ת)</p>	<p>מה זה יעמדו יחדיו היעלה על לבך ששמים וארץ לא כך (מהשמים קורא אני אליהם והארץ לא כך) אלא ימין ושמאל שהם א"ת וא"ת והיאך יעמדו יחדיו בזאת ההיא ששולטת בחצות הלילה שכלולה א"ת בזאת.</p>
<p>ותנינן כתיב (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו א"ת הא דאמרן¹⁸⁶ הכל כמה דאת אמר (בראשית כד א) ויהו"ה ברוך את אברהם בכל ותאנא <דהיא> (ההיא) כתרא דאתקרי וא"ת דכלילא מא"ת וא"ת¹⁸⁷ ושלטא בפלגות ליליא בתרין סטרוי ברחמי ודינא רחמי לישראל ודינא לעמין עכו"ם</p>	<p>ושנינו כתוב את הכל עשה יפה בעתו א"ת זה שאמרנו הכל כמו שנאמר וה' ברוך את אברהם בכל ושנינו שהיא כתנר שנקרא זא"ת שכלולה מא"ת וא"ת ושולטת בחצות הלילה בשני צדדיה ברחמים ודין רחמים לישראל ודין לעמים עובדי כוכבים ומזלות.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר אי ניהא קמיה דמר דנימא חד מלה על מה דאתינא כתיב (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה ויהו"ה הכה כל בכור בארץ מצרים ומהאי דאמר מר אשתמע דהאי פסוקא בההוא מלה אתא ואנן אורחא אתתקנא קמן למיתי למשאל קמך</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר אם נוח לפני מר שנאמר דבר אחד על מה שבאתי כתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים ומזה שאמר מר נשמע שפסוק זה באותו דבר בא ואנו הדרך תקינה לפנינו לבא ולשאל לפניך.</p>

וכעין הארה ולא ממשותם בעצם. ואמר ואת וגו', ללמד על מיתוק הגבורות הניתנות לרחל בצירוף ו' דהיינו זעיר (רמ"ז).

¹⁸¹ החסדים בונים זעיר והגבורות בונים הנוק' וז"ש וסטא שמאלא וברא ית ארעא (רח"ו). הוא התפשטות החסדים להגדיל את זעיר, ואמר ימיניה בכינוי כנזכר, שהחסדים הם בעצמם אורות עצמיים מן אמא. אבל בגבורות אמר וסטא שמאלא, ולא אמר שמאליה, שהגבורות הניתנות לנוק' אינן העצמיות. וגם הוסיף מלת וסטא, שהיה לו לומר ודשמאלא שיוסב לסטא הקודם, והיינו מפני שהיא אסטא שמה, ר"ל הושטת הגבורות בגגת"ה דזעיר עם החסדים יחד כי ע"ב נקרא שמים אש ומים, ויורדות הגבורות עד היסוד דז"א ומשם חוזרות וניתנות אל דעת רחל (רמ"ז).

¹⁸² עם היות שהת"ת ימיני והמלכות שמאלי כדפי' סוף סוף עיקרם בקו האמצעי, אלא שהקב"ה, בינה, הטה הימין אל האמצעי, וכן הגבורה אל האמצעי (אור יקר).

¹⁸³ ירצה שבזה מובן אומרו ידי יסדה, מפני שהגבורות שהן יד שמאל ניתנות מן היסוד, וזהו יסדה, ולכן נקראת רחל אר"ץ שעולה אלקי"ם במילוי אלפין, הוא זעיר שנותן אליה מהתפשטות גבורותיו (רמ"ז). פי' הבינה אומרת כן (מ"מ).

¹⁸⁴ פי' דא"א לומר עליהם יעמדו יחדיו דמשמע תמיד הם עומדים יחדיו וא"א לומר כן שהרי הנוק' פעמים נפרדת ממנו בגלות (מ"מ).

¹⁸⁵ שהיא המלכות הנקראת חצות לילה, כדפי' לעיל, דכלילא את ואת מתחלת הלילה ומחצות ואילך היא הולכת לנגד את, דהיינו החסד ואפשר דהשתא הכי קאמר קרא, שמים הגשמים וארץ הגשמים ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (אור יקר).

¹⁸⁶ פי' חר"ג שנק' את ואת נכללים במלכות שנק' כל וזהו את הכל (מ"מ).

¹⁸⁷ והת' נבלעת בחברתה וכן הא' כי כן היה בחשן (רח"ו). ור"ל שבחשן האותיות הצריכות לשואל היו בולטות והאחרות נבלעות גם כאן אע"פ שלא אמר הכתוב אלא את הכל ואל אמר ב"פ את, אחת נבלעת בחברתה (מ"מ).

<p>פתח <רבי שמעון> ואמר (תהלים קיג ה) מי כיהו"ה אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כיהו"ה אלהינו דסליק ואתעטר לאתישבא בכתרא עלאה¹⁸⁸ קדישא נהירו על כל בוציני¹⁸⁹ דנהרו כתרין ועמרי¹⁹⁰ המשפילי לראות דנחית בכתרוי מכתרא לכתרא¹⁹¹ מנזרא לנזרא¹⁹² מנהירו לנהירו¹⁹³ מבוצינא לבוצינא¹⁹⁴ לאשגהא בעלאין ותתאין הדא הוא דכתיב (שם יד ב) יהו"ה משמים השקיף על בני אדם וגו'</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר מי כה' אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כה' אלהינו שעולה ומתעטר להתישב בכתר עליון קדוש מאיר על כל הנרות שמאירות כתרים ועטרות המשפילי לראות שיורד בכתרוי מכתר לכתר מנזר לנזר מאור לאור מנר לנר להשגיח בעליונים ותחתונים זהו שכתוב ה' משמים השקיף על בני אדם וגו'.</p>
<p>תא חזי כתיב (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה <כחצי> (בחצות) מבעי ליה או כחצות כגוונא דאמר משה ואי כמה דאמרי חברנא דלא יימרון אצטגניני פרעה משה בדאי הוא הא קושיא באתריה קיימא בתלת גווי דאפילו ישראל יימרון הכי חד דאי הכי הוה ליה למימר ויאמר משה כחצות הלילה אמאי קאמר כה אמר יהו"ה <וגו'> כמה דלא <אתכוון שעתא> (יתכוון שעתיה) דהא לא יתפסון במשה אלא בפטרונא בגין דאמר כה אמר יהו"ה וגו' תרי דהא משה אמר (שמות יא ה) עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים ולא הוה הכי אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל נמי יימרון הכי דהא לא אתבררון מלי תלת דאיהו אמר משמא דפטרונא כחצות וכתוב (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה</p>	<p>בא וראה כתוב ויהי בחצי הלילה היה צריך (לכתב) כחצי או כחצות כדוגמא שאמר משה ואם כמו שאמרו חברינו שלא יאמרו אצטגניני פרעה משה בדאי הוא הרי הקושיא במקומה עומדת בשלשה אופנים שאפילו ישראל יאמרו כך אחד שאם כך היה לו לומר ויאמר משה כחצות הלילה למה אמר כה אמר ה' וגו' כמו שלא יכוון את השעה שהרי לא יתפסו במשה אלא בפטרון משום שאמר כה אמר ה' וגו' שנים שהרי משה אמר עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים ולא היה כך אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל גם יאמרו כך שהרי לא התבררו הדברים שלשה שהוא אמר משם הפטרון כחצות וכתוב ויהי בחצי הלילה.</p>
<p>ועוד שאלתא דילכון יתיר על מטול דלא יכיל [בעי דא למסבל אמאי הוה בפלגות אלא] <בעירא למסבל אמאי הוה בפלגות ליליא ולא ביממא ואמאי מיתו כל אינון חלשין דבתר רחיא> (כעירא למסבל) אלא כלא רזא עלאה הוא בין מחצדי חקלא וכלא אתכשר <נ"א אתבשר> בנביאה מהימנא</p>	<p>ועוד שאלה שלכם יותר על המשא שלא יכולה הבהמה לסבול למה היה בחצות הלילה ולא ביום ולמה מתו כל אותם החלשים שאחר הרחיים אלא הכל הוא סוד עליון בין קוצרי השדה והכל הכשר (התבשר) בנביא הנאמן.</p>

¹⁸⁸ פי' שהז"א עולה לא"א הנק' כתר דאצילות (מ"מ).

¹⁸⁹ פי' שכתר אורו על כל הספירות (מ"מ).

¹⁹⁰ פי' הפנימיים והמקיפים מאירים ממנו, כי כתרין הם הפנימיים ועטרין הם המקיפים, ולפי זה הפסוק מדבר כגון בשבת שז"א עולה לא"א (מ"מ).

¹⁹¹ אהי"ה (רח"ו). ור"ל שהאור יורד בכתר דא"א לכתר דאו"א ומשם לכתר דזו"ן ונודע שהכתר נק' אהי"ה (מ"מ).

¹⁹² הוי"ה (רח"ו). ר"ל מת"ת לת"ת של כל הפרצופים (מ"מ)

¹⁹³ צבאות (רח"ו).

¹⁹⁴ אדנ"י (רח"ו).

זהר בא

<p>זכאה חולקיה דמשה דעליה דתיב (שם מה ג) יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם (שם ח) אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן</p>	<p>אשרי חלקו של משה שעליו כתוב "יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם" אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן</p>
<p>לז/ב</p>	
<p>ששון מחבריך (תהלים מה ח) יפיפית מבני אדם¹⁹⁵ משת וחנוך¹⁹⁶ הוצק חן בשפתותיך¹⁹⁷ מנה ובניו¹⁹⁸ על כן משחך אלהים אלהיך¹⁹⁹ מאברהם ויצחק שמן ששון²⁰⁰ מיעקב מחבריך²⁰¹ משאר נביאי וכי נבר דסליק בדרגין עלאי²⁰² דלא סליק בר נש אחרא לא ידע מה דאמר</p>	<p>ששון מחבריך יפיפית מבני אדם משת וחנוך הוצק חן בשפתותיך מנח ובניו על כן משחך אלהים אלהיך מאברהם ויצחק שמן ששון מיעקב מחבריך משאר נביאים וכי גבר שעולה בדרגות עליונות שלא עולה שום אדם אחר לא יודע מה שאומר.</p>
<p>אלא הכי תנינן האי כתר דאקרי זא"ת אתקרי אש"ה²⁰³ כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה אמאי משום כי מאיש לקחה זאת מאן הוא איש ההוא דאקרי זה ודא הוא איש דכר כמה דאת אמר (שמות לב א) כי זה משה האיש הזה ואקרי איש זה וזה איש²⁰⁴ וזאת אתנסיבת מזה דאקרי זכר</p>	<p>אלא כך שנינו הכתר הזה שנקרא זא"ת נקרא אש"ה כמו שנאמר לזאת יקרא אשה למה משום "כי מאיש לוקחה זאת" מי הוא איש אותו שנקרא "זה" וזהו איש זכר כמו שנאמר כי זה משה האיש הזה ונקרא איש זה וזה איש וזאת נלקחה מזה שנקרא זכר.</p>
<p>ובגין דא איהי תמר דכר ונוקבא דלא סליק דא בלא דא תמר כמה דאת אמר (שיר ג ו) כתמרות עשן מה עשן סליק חוור ואוכס אוף הכא כלא כליל <בה> בפלגות ליליא למעבד נימוסוי בחד שעתא חוור</p>	<p>ומשום כך התמר הזה זכר ונקבה שלא עולה זה בלי זה תמר כמו שנאמר כתמרות עשן מה עשן עולה לבן ושחור אף כך הכל כלול בה בחצות הלילה לעשות הנהגותיה בשעה אחת לבן לישראל ושחור לעובדי עבודת כוכבים</p>

¹⁹⁵ כלומר מכל יפים שבבני אדם א"כ הם חנוך ושת, שת שממנו הושתת העולם, חנוך שנאמר בו ויתהלך חנוך וכ"ש שאר הצדיקים שבעשרה דורות (אור יקר).

¹⁹⁶ משת וחנוך עד נח הם נקראים בני אדם, ומשם ואילך שהצילם נח מהמבול נקראים בני נח (אור יקר).

¹⁹⁷ ונח לא היה החן בשפתיו, שלא התפלל אלא מצא חן בעיני ה' להצילו. והנה בספירות הם שת יסוד, חנוך מטטרון תופר סנדלים, נח יסוד, אבל עושה תולדות שם חם ויפת נגד ג' ענפי היסוד שהם נגדיים לחסד גבורה ת"ת והיינו ביסוד נצח והוד (אור יקר).

¹⁹⁸ דאלו נח כתיב ונח מצא חן להנצל, ואלו אתה אמרת אם נא מצאתי חן, ונח בחנו הציל בניו, ואתה הצלת בחן שפתותיך כל ישראל (אור יקר)

¹⁹⁹ מאברהם ויצחק, אינך בשם אל אלהים חסד גבורה, אלא אלהים בינה שהיא אלהיך שסתם שם זה בבינה (אור יקר).

²⁰⁰ מ"ק הנקראים ששון לשון ששה, והיינו מרכבת יעקב, ואפילו בבחי' שהוא נקרא ישראל שעלה במחשבה "משך שמן" מהמחשבה, "ששון" ו"ק בסוד הדעת (אור יקר).

²⁰¹ שכל הנביאים שנתנבאו אח"כ הם תלמידי מרע"ה ונודע שזכות תורת התלמידים תלויה ברב בענין שמרע"ה מאיר בכולם בסוד נשמתם (אור יקר).

²⁰² הם הספירות (אור יקר).

²⁰³ תחלה היא בחי' זאת ואח"כ נקראת אשה, ועניינו כי "מאיש" שהיא ת"ת, "לוקחה זאת", וע"י קישוטיה נעשית זאת (אור יקר).

²⁰⁴ "זאת" מלכות, ויש בה ב' בחי' הראשונה נקראת זאת, והב' נקראת "אשה" וכן הת"ת יש בו ב' בחי' הא' נקרא זה, והב' נק' איש. כפל לשון כנגד ב' פסוקים שהביא האיש הזה לעומתו אמר ואיקרי איש זה, וכנגד פ' כי זה משה האיש אמר וזה איש. זה נקרא איש (מ"מ).

זהר בא

לישראל ואוכם לעעכו"ם	ומזלות.
<p>ובעוד דהאי ליליא (אי) לא אתפלג²⁰⁵ לא עביד נימוסוי מנא לן מאברהם דכתיב (בראשית יד טו) ויחלק עליהם לילה דאתפלג למעבד נימוסוי²⁰⁶ אוף הכא משה אמר כחצות מהו כחצות כמה דאת אמר (מלכים א' יח לו) כעלות המנחה (איוב ה כו) כעלות גדיש²⁰⁷ אוף הכא כחצות²⁰⁸ כמפלג <דמשה> (ומשה) ידע דלא יעביד נימוסוי עד דאתפלג</p>	<p>ועוד שהלילה הזה לא נחלק לא עושה הנהגותיו מנין לנו מאברהם שכתוב ויחלק עליהם לילה שנחלק לעשות הנהגותיו אף כאן משה אמר כחצות (מהו כחצות כמו שנאמר "כעלות המנחה" "כעלות גדיש" אף כאן כחצות) כשמתחלק שמשה ידע שלא יעשה הנהגותיו עד שיתחלק.</p>
<p>והכי הוה דלא עבד ליליא נימוסוי עד דאתפלג בפלגות בתראה²⁰⁹ <עבד נימוסוי> הדא הוא דכתיב (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה מאי בחצי בפלגות בתראה בזמנא דאידי שלטא ואשתכח האי <זאת> למעבד נימוסין תדירא וכל נימוסא דאתעביד בליליא בפלגותא בתראה אתעביד</p>	<p>וכך היה שלא עשה הלילה הנהגותיו עד שהתחלק בחצי האחרון עשה הנהגותיו זהו שכתוב ויהי בחצי הלילה מה זה בחצי במחצית האחרונה בזמן שהיא שולטת ונמצאת זאת הזאת לעשות הנהגות תמיד וכל הנהגה שנעשית בלילה נעשית במחצית האחרונה.</p>
<p>ויהו"ה הכה כל בכור בשעתא דקב"ה אתער בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכרוזא נפיק וקרי (שיר ד טז) עורי צפון ובואי תמן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו מאי ויאכל פרי מגדיו אלן קרבנין דאתקריבו קמיה</p>	<p>וה' הכה כל בכור (ושנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, כרוז יוצא וקורא: עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. מהו ויאכל פרי מגדיו? אלו קרבנות שנקרבו לפניו מנשמות</p>

²⁰⁵ פי' טעם האחד הוא לפי שבחצות יש בה חוור ואוכם, וטעם הב' הוא מפני שאז עת שליטתה כמש"ל בזמנא דאידי שלטא (מ"מ).

²⁰⁶ זה הפך מרז"ל שאמרו חצות הראשון היה של אברהם והניח לבניו חצות השני אבל הכא ס"ל שגם אברהם בחצות השני היה (מ"מ).

²⁰⁷ זה יתבאר לך מפ' חיי שרה בדף קל"ג ע"א שביארנו בענין יעקב משמש במרום כו' ושם נתבאר כי בחינת לאה היא אשר מתפשטת חצות לילה הראשונה עד החזה דזעיר אפין בלבד כדי להזדווג עם יעקב ואז היא נקר' ליל ואחר חצות הלילה היא מתפשטת למטה יותר עד סיום רגלי זעיר אפין ואז היא נקראת לילה כדמיון רחל הנקראת לילה והנה אם היה אומר בחצות בב"ת היה נראה פירושו באות' הנקודה של חצות לילה ואין זה כונת הפסוק אלא לומר שכאשר לאה נחצית בחצי ז"א התחתון ומתפשט בחציו התחתון אשר זמן זה מתחיל מעת חצות לילה ואילך אז אני עובר בתוך מצרים כו' וזהו הסוד הנז' בפ' נך לך בדצ"ב ע"ב דקב"ה אקרי ממש חצות לילה והבן פירושו היטב כי לאה היא קב"ה הנק' חצות לילה ממש ואז הוא הזווג עם יעקב וזמ"ש ויאכל פרי מגדיו אלן נשמתין דצדיקיא כנודע כי בעת הזווג עולין שם נשמות הצדיקים מיון נוקבין והבן זה (שער מאמרי רשב"י).

²⁰⁸ מ"מהו כחצות" עד כאן מוסגר בדפ"ק ומופיע בשער מאמרי רשב"י.

²⁰⁹ לאה מתלבשת אל הז"א מן החזה ולמעלה באחוריו ורחל מתלבשת אותו ג"כ מן האחור מן החזה ולמטה, כמ"ש עקב ענוה יראת ה' כי במק' שנשתיימו עקביים דלאה שם מתחלת רישא דיראת ה' שהיא רחל כי שתייהן מאחורי הז"א כנזכר והנה מחצות הלילה עד הבוקר מתפשט לאה ונתגדלת כל שיעור ז"א כולו פב"פ עם יעקב בכל פרצוף דז"א ואז אחר חצות הדינים נמתקים כי אז נחשבת כמו רחל עצמה להיות שהיא מתפשטת במקום רחל, כנז' בסוד ליל לילה על ההפרש יש ביניהם כי קודם חצות נק' ליל ואחר חצות נק' לילה שהיא בחי' רחל דינא רפיא ומפני שלאה מתפשטת ותופסת כל מקום רחל לכן נק' כמו רחל וז"ש בפלגות בתראה שהוא אחר חצות כי לאה נמשכת מחצי הז"א ולמהט וזהו כחצות הלילה שלוקחת לאה הנק' ליל חצי התחתון דז"א ונק' לילה (זהר הרקיע).

<p>מנשמתהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש²¹⁰ ויהו"ה הוא ובית דינו ויהו"ה הוא ונימוסוי הכה כל בכור הכה משה לא אמר אלא ומת [וגו'] מהו הכה אלא דאתער כה כמה דאגזים משה דכתיב (שמות ז טז) והנה לא שמעת עד כה</p>	<p>הצדיקים, זה בחצי הלילה. בזמן אחר שאר קרבנות ממש.) וה' הוא ובית דינו וה' הוא והנהגותיו הכה כל בכור הכה משה לא אמר אלא ומת וגו' מהו הכה אלא שהתעורר כה כמו שהפחיד אותו משה שכתוב והנה לא שמעת עד כה.</p>
<p>ותאנא פרעה חכים הוה מכל חרשוי ואסתכל בהאי >זאת דיעביד ביה< (דעביד ליה) דינא וזמין להרבא ארעיה כמה דאמר משה בזאת תדע כי אני יהו"ה [ובאיהו] (ואיהו) מה כתיב (שם כג) ויפן פרעה מהו ויפן דאפני לביה מהרהורא דא כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן >אחרן< (פרעה) ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת²¹¹ גם לרבות האי דזמינא להרבא ארעיה ולא שוי לביה לקבליה דזא"ת</p>	<p>ושנינו פרעה היה חכם מכל מכשפיו והסתכל בזאת הזאת שתעשה בו דין ועתידה להחריב את ארצו כמו שאמר משה בזאת תדע כי אני ה' ובו מה כתוב ויפן פרעה מה זה ויפן שהפנה לבו מהרהור זה כמו שנאמר ויפן אהרן ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת גם לרבות זו שעתידה להחריב את ארצו ולא שם לבו כנגד זאת.</p>
<p>כל בכור (ד) אפילו דרגין עלאין ותתאין אתברו משולמנהון (ס"א משלשוליהון) כל אינון דשלטין בחכמתא דלהון דכתיב בארץ מצרים וכלהו דרגין עלאין ותתאין דאתברו משולמנהון >ס"א משלשוליהון< כלהו בפסוקא אתחזון >נ"א אתרמיזו< דכתיב (שמות יא ה) מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה הא כלהו אתחזון בפסוקא</p>	<p>כל בכור אפילו דרגות עליונות ותחתונות נשברו משלטונם (מהשתלשלותם) כל אותם ששולטים בחכמה שלהם שכתוב בארץ מצרים וכל הדרגות העליונות והתחתונות שנשברו משלטונם (מהשתלשלותם) כולם נראות (נרמזות) בפסוק שכתוב מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה הרי כולם נראים בפסוק.</p>
<p>סתמא דמלה מבכור פרעה היושב על כסאו כתרא תתאה²¹² דקוזמיטא דמלכותא²¹³ >נ"א ממלכותא< דלעילא עד בכור השפחה כתרא שמאלא תתאה²¹⁴ מינה דקוזמיטא מבתר ארבע >נ"א מכתרי אחר< רחיין ארבע משיריין (משמע)</p>	<p>סתמו של דבר מבכור פרעה הישב על כסאו כתר תחתון של שליטת המלכות (מהמלכות) שלמעלה עד בכור השפחה כתר שמאל מתחתיה של שליטה מאחר ארבע (מכתרי אחר) רחיים ארבע מחנות (משמע) משום שכתוב אחר הרחיים (ולא מן הרחיים)</p>

²¹⁰ מ"בשעתא דקב"ה" עד כאן מוסגר בדפ"ק, ושם איתא "זה שייך לעיל דף לו ע"ב שורה ל"ב ושמנו אותו שם".

²¹¹ פ' שהיה מצורע תחלה ונתרפא מיד וכשראה עצמו שנתרפא נפנה לבו מהרהור על ענין הצרעת אוף הכא ויפן פרעה דאפני לביה וכו' ועל' בפ' פקודי דף רכד ע"ב (מ"מ).

²¹² הם חב"ד דסט"א (מ"מ). הוא כל ידיעת הקליפות והחיצונים (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

²¹³ פ' כתר התחתון שממשלת המלכות דקדושה והוא מלכות דנוק' דעשיה שהיא משפעת לכתר חכמה דקלי', והוא נק' בכור פרעה ובכר שפחה היא חכמה שבקלי' מלכות הרשעה והבכור שלה מדרגה עליונה של אותו המלכות וד' ריחיים הם ד' כחות שעליה שהם סוד מרכבה טמאה כמו שהוא בקדושה והיינו ד' פרצופי הטומאה. דע כי שם ב"ט הוא מסוגל לשמירה ויוצא מפסוק כי בי חשק ואפלטוהו, ועולה גימ' אה"ה וזה השם היה מזכיר מרע"ה כשהיה נכנס לפני פרעה (זהר הרקיע).

²¹⁴ חג"ת דסט"א (מ"מ).

זהר בא

<p>>(משמע) משום< דכתיב אחר הרחים ולא מן הרחים²¹⁵ וכל בכור בהמה²¹⁶ תתאין מתתאין נוקבא מנוקבתא דאשתכחו באתני בבעירי >וחמרי< ברברבי בזוטרי ומקבלין מנהון גוברין ונוקבין עד בכור השבי אשר בבית הבור אינון דנפקין משפחה די בהון עבדין לאסירי דישתעבדון בהון לעלמין ולא >יפקון< (יפקין) לחירו</p>	<p>וכל בכור בהמה תחתונים מתחתונים נקבה מנקבות שנמצאו באתונות בבהמות וחמורים בגדולים ובקטנים ומקבלים מהם גברים ונקבות עד בכור השבי אשר בבית הבור אותם שיוצאים משפחה שבהם עושים לאסירים שישתעבדו בהם לעולמים ולא יצאו לחירות.</p>
<p>וברוחצנותא דאלין דרגין סריבו מצראי די בהון עבדו קשרא לישראל דלא יפקון מן עבדותהון לעלמין ובהאי אתחזי גבורתא ושלטנותא דקודשא בריך הוא ודכרנא דא לא ישתצי מישראל >לדרי<</p>	<p>ובבטחון הדרגות הללו סרבו המצריים שבהם עשו קשר לישראל שלא יצאו מעבדותם לעולמים ובה נראית הגבורה והשלטון של הקדוש ברוך הוא וזכרון זה לא יכלה מישראל לדורי</p>
<p>לח/א</p>	
<p>>דרין דאי< (לדרין בתראין ואי) לא הוה חילא וגבורתא דקודשא בריך הוא כל מלכי עמין וכל חרשי עלמין וחכימי עלמין לא יפקון לישראל מן עבדותא דשרא קטרין דלהון ותבר כל אינון כתרין בנין לאפקא לון על דא כתיב (ירמיה י ז) מי לא יראך מלך הגוים²¹⁷ כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך²¹⁸</p>	<p>דורות שאם לא היה כח וגבורה של הקדוש ברוך הוא כל מלכי העמים וכל מכשפי העולמות וחכמי העולמות לא יצאו ישראל מן העבדות שהתיר את הקשרים שלהם ושבר את כל אותם הכתרים כדי להוציא אותם על זה כתוב מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך.</p>
<p>בכה רבי שמעון ארים קליה ואתנה אמר קנטורא דקיטפא אשתכח השבתון דשבח קודשא בריך הוא כמה זמנין (דברים ה ו) אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שם טז א) הוציאך יהוה אלהיך ממצרים (שם ה טו) ויוציאך יהוה אלהיך משם (שמות יב יז) הוצאתי את צבאותיכם (שם יג ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (דברים ד לז) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים (שמות יג ג) הוציא יהוה אתכם מזה</p>	<p>בכה רבי שמעון הרים קולו ונאנח אמר אשכול הקנטור נמצא חשיבותם ששבח הקדוש ברוך הוא כמה פעמים "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" "הוציאך ה' אלהיך ממצרים ויצאך ה' אלהיך משם הוצאתי את צבאותיכם" "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים הוציא ה' אתכם מזה".</p>
<p>אלא תאנא עשר כתרין אינון לתתא כגוונא דלעילא וכלהו סתימין בתלתא אלין²¹⁹ דאמרן ותלת קשרין קשירו בהו על</p>	<p>אלא שנינו עשרה כתרים הם למטה כדוגמא שלמעלה וכולם נסתרים בשלשת אלה שאמרנו ושלשה קשרים</p>

²¹⁵ "ולא מן הרחים" מוסגר בדפ"ק.

²¹⁶ נה"י דסט"א (מ"מ).

²¹⁷ אין בכל הגוים שלא ייראך מפני שאתה מלך עליהם עם היות שהם תחת ממשלת השרים והקל"י הם תחת ממשלתך (אור יקר).

²¹⁸ היודעים באותם חכמות שהם פועלים בכישוף וכן בכל מלכותם שהם הכחות השולטים עליהם, "מאיך כמוך" אם תרצה יתקיים מעשיהם ואם תרצה תבטלים והיו כלא היו (אור יקר), ועי' זהר ח"א י ע"א.

²¹⁹ דאמרן שהם בכור פרעה, בכור השפחה, בכור בהמה שהם נחש וקסם (אור יקר).

<p>תלת דרגין <אלין דבהו עבדו> [דבהו²²⁰ עבדו] (דיבהו עבוד) דישראל לא יפקון משעבודהון לעלמין</p>	<p>קשורים בהם על שלש דרגות אלו שבהם עשו ישראל לא יצאו משעבודם לעולמים.</p>
<p>זכאין אתון אברהם יצחק ויעקב דבזכותכון שריאו קטריין וקודשא בריך הוא דכר תלת קטרי מהימנותא דלכון הדא הוא דכתיב (שם ב כד) ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הא קשרא חדא דאברהם את יצחק הא קשרא תניינא דיצחק ואת יעקב הא קשרא תליתאה שלימתא דיעקב</p>	<p>אשריכם אברהם יצחק ויעקב שבזכותכם התירו את הקשרים והקדוש ברוך הוא זכר שלשת קשרי האמונה שלכם זהו שכתוב ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הרי קשר אחד של אברהם את יצחק הרי קשר שני של יצחק ואת יעקב הרי קשר שלישי שלמותו של יעקב.</p>
<p>תנא כל זמנין וחגיגין ושבתין כלהו דוכרנא להאי ועל האי אתקיימו כלהו דאלמלא האי לא הוה נטורא דזמנין וחגיגין ושבתין ובגיני כך לא אשתציינאו) דכרנא דמצרים מכל זמנין וחגיגין ושבתין תא חזי דינא <ס"א דא> הוא יסודא ושרשא דאורייתא וכל פקודיו וכל מהימנותא שלימתא דישראל</p>	<p>למדנו כל הזמנים והחגים והשבתות כולם זכרון לזה ועל זה התקיימו כולם שאלמלא זה לא היתה שמירה של זמנים וחגים ושבתות ולכן לא כלה הזכרון של מצרים מכל הזמנים והחגים והשבתות בא וראה דין (זה) הוא יסוד ושורש של התורה וכל מצוותיו וכל האמונה השלימה של ישראל.</p>
<p>ועוד אמאי לא הוה ביממא דשאילתו תנינן כתיב (שמות יג ד) היום אתם יוצאים וכתיב (דברים טז א) הוציאך יהו"ה אלהיך ממצרים לילה אלא תאנא עקרא דפורקנא דישראל לא הוה אלא <בלילה דלילה> (לילה דלילה) שרא קטריין ועבד נוקמין ויומא אפיק לון בריש גלי הדא הוא דכתיב (במדבר לג ג) יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים <נ"א הוא> ועוד לילה <שאר> (שרא) קטריין ועבד נוקמין ודינין ויומא גלי ופרסם ניסא ונוקמא דאתעביד</p>	<p>ועוד למה לא היה ביום [כפי] ששאלתם שנינו כתוב היום אתם יוצאים וכתוב הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה אלא שנינו עיקר גאולת ישראל לא היה אלא בלילה שהלילה מתיר קשרים ועושה נקמות והיום הוציא אותם בראש גלוי זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים (הוא ועוד הלילה מתיר את הקשרים ועושה נקמות ודינים והיום מגלה ומפרסם הנס והנקמה שנעשה זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה וגו') וכתוב ומצרים מקברים את אשר</p>

²²⁰ הענין שיש בהם ג' מדרגות, שהם כהנים מצד החסד, לויים מצד הגבורה, ישראל מצד הת"ת ובהם נכלל כל האצילות דהיינו חסד דין רחמים, שהם ימין שמאל ואמצע, והם סוד יה"ו, וכן בחוץ הם ג' קלי' שבהם נכללות הכל, דהיינו תהו בהו חשך, והיינו ענן ואש רוח סערה, וכן הם קלי' אלו הנזכרות תלויות באלו שהם בכור פרעה בכור השפחה, בכור בהמה, וע"י כולם עשו כשפיהם כדי שלא יצאו ישראל ממצרים, מפני שראו שהם נגדיים במציאותם בג' מדרגות אלו, לכך הם כוונו לשקעם בג' קלי' אלו שלא יצאו משם, ולכן הקב"ה הקדים להם זכות ג' אבות, שהם מרכבה לג' מדות עליונות, שהם אברהם בחסד, ובו שבר קשר הקלי' הנקראת ענן, דהיינו תהו, אבנים מפולמות, ויצחק בגבורה ובו שבר קשר הקלי' הנקראת אש, והיינו חשך, אש מתלקחת ויעקב בת"ת רוח בקדושה, ובו שבר קשר הקליפה הנקראת רוח סערה ותהו, והם ג' קלי' האגוז קו ירוק וטעם הקלי' שמקדמת רוח סערה וכן קו ירוק קליפה ירוקה דאגוז פירשתי בספר פרדס רימונים בשער התמורות, וכלל התירוץ למה נזכר יציאת מצרים הרבה פעמים, הוא כי להיות חוזק הגלות ושעבוד ישראל ביד מצרים, לולי כח הקדושה והפלא הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל כמעט נמנע גאולתם, ולכן כל התורה תלויה בזה, וכל המצוות והמועדים והשבתות ופתח כניסת ישראל אל התורה היזה (אור יקר).

<p>הכה ה' בהם כל בכור זהו פרסום הנס. וגוי²²¹ וכתוב (במדבר לג ד) ומצרים מקברים את אשר הכה יהוה בהם כל בכור דא הוא פרסומי ניסא</p>	
<p>אתו רבי חייא ורבי יוסי אשתתחו קמיה ונשקו ידוי בכו²²² <ואמרו> (אמרו) גליפין עלאיין ותתאיין²²³ זקפן רישא בנינג עבד קודשא בריך הוא ירושלים לתתא כגוונא דלעילא²²⁴ עבד רבי שמעון בר יוחאי²²⁵ שורי קרתא קדישא ותרעוי מאן דעייל לא עייל עד דיפתחון תרעין מאן דסליק לא סליק עד דיתתקנון דרגין דשורי <מאן יכיל למפתח תרעין דקרתא קדישא ומאן יכיל לאתקנא דרגין דשורי דא רבי שמעון בר יוחאי דאיהו פתח תרעין דרוי דחכמתא ואיהו אתקין דרגין עלאיין> וכתוב (שמות לד כג) יראה כל זכורך את פני האדון יהוה מאן פני האדון יהוה דא רבי שמעון בר יוחאי²²⁶ דמאן דאיהו דכורא מן דכרניא בעי לאתחזאה קמיה</p>	<p>באו רבי חייא ורבי יוסי השתטחו לפניו ונשקו ידו ובכו ואמרו חקיקות עליונים ותחתונים מרימים ראש בזכותך עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למטה כדוגמא שלמעלה עשה (רשב"י) חומות העיר הקדושה ושעריה מי שנכנס לא נכנס עד שיפתחו השערים מי שעולה לא עולה עד שיתקנו המדרגות של החומות מי יכול לפתוח את שערי העיר הקדושה ומי יכול להתקין את המדרגות של החומות זה רבי שמעון בן יוחאי שהוא פותח שערים של סודות החכמה והוא מתקן דרגות עליונות וכתוב יראה כל זכורך את פני האדון ה' מי זה פני האדון ה' זה רבי שמעון בן יוחאי שמי שהוא זכר מן הזכרים צריך להראות לפניו.</p>
<p>אמר לון עד השתא לא סיימנא מלה דשאלתא דילכון דהא תנינן ויהוה הכה כל בכור כל בכור סתם כדקאמרן וכלא הוה [כמה דאינון] (ואינון) דמיתו אינון קטורי קטרין דהוו משתמשי בהרשייהו באינון כתרין מנהון משתמשי בעלאי ומנהון בתתאי ואף על גב דכלהו תתאי אינון וכל</p>	<p>אמר להם עד עכשיו לא סימנו הדבר ששאלתכם שהרי שנינו וה' הכה כל בכור כל בכור סתם כמו שאמרנו והכל היה כמו של אותם שמתו אותם קושרי הקשרים שהיו משתמשים בכשפיהם באותם הכתרים מהם משתמשים בעליונים ומהם בתחתונים ואף על גב שכלם הם תחתונים וכל</p>

²²¹ סוף סוגר נוסף כאן בדפ"ו.

²²² ובכו (דפ"ו).

²²³ פי' ספירות העליונים דאצילות, "ותתאיין" שהם בי"ע כולם באים להם הארות בגין רשב"י (מ"מ).

²²⁴ פי' ירושלים דלעילא שהיא מלכות (מ"מ).

²²⁵ רשב"י מוסגר בדפ"ק.

²²⁶ מה שקרא הקב"ה ליעקב אל הוא מעין תיקון העתיד, כי כל מה שהוא לעתיד הוא נמצא עתה ג"כ לפרקים, וזהו ג"כ מה שאמרו בזה"ק (פ' בא לח ע"א) מאן פני האדון ה' דא רשב"י. כי הוא מעין העתיד שנקראו הצדיקים בשם ה' כמ"ש הרשב"ם וכנז' [אמרו] (ב"ב עה ע"ב) עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי כו' כו', וע"ש ברשב"ם ד"ה נקראו שאמר שיהא שמם ה' עכ"ל, והוא ע"י עליונים שיתעלו בהז'ו, וזה יהיה בימות המשיח בסופן שהוא בסוף אלף הששי ע"י החסד דאתגליא בפום אמה], וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון כא בתחילתו דף מב ע"ב סמוך לסופו [ז"ל: הדעת הוא ביים הגדול, לויטן שבו, דהוא ביים אוקינוס שהוא בבינ"ה, בן ו"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות בר"ק כמש"ל (לח ע"א) ולקמן (צא ע"א). וכד נחית בנוק' דהיא יבשה, וליבשה קרא ארץ (בראשית א י), דאז ומלאה הארץ דעה כמים ליים מכסים וכמש"ל (פט ע"א) בארוכה ע"ש. ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא, ונשמתיין דמתיתבתאן הם נוני ימא, ועוה"ז הוא יבשה, ומשרע"ה הוא נונא רבא, והוא בלע כל נוני ימא שם דנשמתיין מתחדשין שם כל יום בימא, כמו נשמתיין כאן דמתחדשין בכל יום במלכות, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך]) (כללים ח"א פו ע"ב).

<p>ארעא דמצרים מלאה היתה כשפים וכתוב כי אין בית אשר אין שם מת. (שמות יב ל) כי אין בית אשר אין שם מת</p>	<p>ארעא דמצרים מלאה היתה כשפים וכתוב כי אין בית אשר אין שם מת.</p>
<p>ונעשה דין בכל בשעה שהתכנסו כולם בבתיהם ולא היו מתפזרים במדבר ובשדה אלא כולם נמצאו בבתיהם (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועשה הלילה את דיניו בכל באותה שעה ושנינו שהיה מאיר הלילה כמו היום בתקופת תמוז וראה כל העם את דיני הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.</p>	<p>ונעשה דין בכל בשעה שהתכנסו כולם בבתיהם ולא היו מתפזרים במדבר ובשדה אלא כולם נמצאו בבתיהם (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועשה הלילה את דיניו בכל באותה שעה ושנינו שהיה מאיר הלילה כמו היום בתקופת תמוז וראה כל העם את דיני הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.</p>
<p>ובשעתא דנפקו אשתכחו כלהון מתין בשוקין לעיניהון דכלא >בעיין לאקרבא להו ולא אשכחו> (דבעיין לאקרבא להו ולא אשתכחו) ודא אקשי להו מכלא חמו לישראל נפקין</p>	<p>ובשעה שיצאו נמצאו כולם מתים בשוקים לעיניהם הכל רצו לקרב אותם ולא מצאו וזה היה קשה להם מהכל ראו את ישראל יוצאים</p>
<p>לח/ב</p>	
<p>לעיניהון בחד גיסא וחמו למיתיהון באידך גיסא ובכלא הוה פרסומי גיסא דלא הוה כהאי מיומא דאתברי עלמא</p>	<p>לעיניהם בצד אחד וראו את מתיהם בצד האחר ובכל היה פרסום הנס שלא היה כזה מיום שנברא העולם.</p>
<p>ותא חזי כתיב (שמות יב מב) ליל שמורים הוא ליהויה להוציאם וגו' הוא הלילה הזה ליהויה שמורים לכל בני ישראל וגו' האי פסוקא קשיא כיון דאמר ליל מהו שמורים ולא שמור שמור >מבעי ליה> (אשתמע מלה) וכתוב (שם) הוא הלילה הזה ליל קאמר בקדמיתא [ולבתר] >ובתר< (והשתא) לילה</p>	<p>ובא וראה כתוב ליל שמורים הוא לה' להוציאם וגו' הוא הלילה הזה לה' שימורים לכל בני ישראל וגו' פסוק זה קשה כיון שאמר ליל מה זה שימורים ולא שמור היה צריך (לכתב) שמור וכתוב הוא הלילה הזה בהתחלה אמר ליל ואחר כך לילה.</p>
<p>אלא הכי תנינן כתיב (דברים כב כג) כי יהיה נערה בתולה נער כתיב מאי טעמא משום דכל זמן דלא קבילת דבר אתקרי נער מדקבילת דבר אתקרי נערה²²⁹ אוף</p>	<p>אלא כך שנינו כתוב כי יהיה נערה בתולה למה כתוב נער משום שכל זמן שלא קבלה זכר נקראת נער משקבלה זכר נקראת נערה אף כאן ליל עד שלא</p>

²²⁷ ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ – מוסגר בדפ"ק.

²²⁸ אין אנו משתמשים עתה באותו האור מאומה, כי הוא גנוז מאתנו, והיכן הוא מאיר, בגן עדן, כי שם הוא מאיר גם עתה, וכמו שאמרו בשמות רבה (ר"פ לה סי' א) והיכן גנוז בגן עדן שנאמר אור זרוע לצדיק (וע' זוה"ק פ' תרומה קסו ע"ב). וכן היה מאיר ג"כ בעת מתן תורה, כמ"ש בזהר הקדוש (סוף פרשת יתרו צד ע"א) וכן בעת גאולת מצרים (דע"ה ח"ב סה ע"ב), ועי' קכב ע"ב.

²²⁹ דע כי שם אדנ"י הוא מורה על הדין כי לכן נקראת דינא רפיא וכן אדנ"י בהיפוך אתוון הוא דינ"א ואמנם סוד האלף שבזה השם מורה על שתוף הרחמים אשר בו כי שלשה אותיו' האחרונות הם דין ואת אלף הראשונה הם רחמים והיא סוד שם אהיה שהוא רחמים. ובזה תבין למה זה השם נקרא דינא רפיא והטעם הוא לפי שיש בו שתוף הרחמים שהיא אות האלף המורה על שם אהיה שהוא רחמים הממתק ומרפא את שלשה אותיות ד"ן אשר בו. וכבר ידעת כי שורש כל הדינים הם החמש גבורות הנודעות ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת ד"ן. ואם תמנה חמשה פעמים ד"ן הם בגמטריא ש"ך. והענין הוא כי החמשה גבורות הנז' הם מתפשטות עד היותם ש"ך ניצוצות גבורה וזהו סוד מ"ש בפ' פקודי בדף רצ"ד סוף ע"ב ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר

זהר בא

<p>הכא ליל עד לא קבילת דכר²³⁰ ואף על גב דכתיב ביה שמורים דכר הוה זמין לאתחברא עמה ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתיב הוא הלילה הוה ליהויה שמורים שמורים דכר ונוקבא²³¹ ובגיני כך כתיב (שמות יב מב) הלילה הזה</p>	<p>קבלה זכר ואף על גב שכתוב בו שמורים זכר היה עתיד להתחבר עמה ובשעה שהתחבר עמה זכר כתוב הוא הלילה הזה לה' שימורים שימורים זכר ונקבה ומשום כך כתוב הלילה הזה.</p>
<p>ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא לית שבהא אלא לדכורא והכי שבחו ישראל בתושבחהייהו לדכורא ולא לנוקבא הדא הוא דכתיב (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו דלית שבהא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו אלא לדכורא ועל דא <נ"א ולדא> מחכאן ישראל דכתיב (ישעיה כה ט) זה יהויה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום דהכי זמין למעבד להו דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות</p>	<p>ובמקום שנמצאו זכר ונקבה אין שבח אלא לזכר וכך שבחו ישראל בתשבחותיהם לזכר ולא לנקבה זהו שכתוב זה אלי ואנוהו שאין שבח במקום שזכר ונקבה נמצאים אלא לזכר ועל זה (ולזה) מחכים ישראל שכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום שכך עתיד לעשות להם שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.</p>
<p>ורזא דא הכי <הוא> (הוה) כגוונא דהכא</p>	<p>וסוד זה כך הוא כדוגמא שכאן ליל ולילה כך עתיד הקדוש ברוך הוא</p>

ובריר פסולת מגו מחשבה כו' כי אלו החמשה גבורות מתנוצצות עד סך ש"ך ניצוצי גבורה. ואמנם התבסמות ש"ך ניצוצות אלו הם ע"י אות האלף של שם אדני המורה על שם אה"ה שהוא רחמים כנז' ונמצא עתה כי הה' גבורות שהם חמשה פעמים דין חזרו להיות חמשה פעמים אדני' ואינון דינא רפיא והנה ה' פעמים אדני' הם שכ"ה וזהו הסוד הנרמז באדרא רבא בדף קל"ב ע"ב שאמר ר' חזקיה מסתכל הוינא כו' נהיר וסליק לתלת מאה ועשרין וחמש עיבר כי עתה בהתנוצץ בהם אות האלף אז אתנהירו והיו לחשבון שכ"ה עיבר וכולהו נהירין ונציצין מצד האלף שנגלה בה. והנה נע"ר הם סוד ש"ך דינין הנז' עד לא אתבסמו וכד אתבסמו על ידי שם אה"ה שהיא ה"א עלאה המורה על האלף שבשם אדני' ואתבסמו על ידי חמשה אלפין שבחמשה פעמים דין כנז' כנגד ה"א ראשונה של בינה הכוללת החמשה אלפין החמשה פעמים אור ואז נקראת נערה יתיר ה"א כי אז אתבסמו ונמתקו ואז היא בבחינת שכ"ה דינין ממותקים ואז קבילת עלה דכורא ואזדווגת ביה.

ולהבין הדבר הזה יותר בביאו' צריך להקדים לך כי הנה נודע כי בוצינא דקרדינותא היא סוד שורש הדינין והגבורות מתחילתם ולכך שורש זאת הבוצינא אגניז גו מיעוי דאימא כנז' בפ' האזינו בדף רצ"ב ע"ב ולכן הוא הנותן משחתא וקצבה אל הספירות כי כל מדידה היא מצד הגבורה לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומדה בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר. ולכן זו הבוצינא מדד ועביד משיחן בכל הי"ס כולן ושורש זו הבוצינא היא בבינה לפי שמשם דינין מתערין כנודע. ואמנם כבר ידעת כי פסולת אלו הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום ואצטריפו ואתלבנו ומן המותר ממה שהוברר מהם נשארו אלו הסיגים והפסולת הזה כנז' בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר וכל אלו הם הניצוצו' דזריק האי בוצינא ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריבו כנז' בפ' פקודי ופרשת האזינו בדף רצ"ב ע"ב ניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר כו'.

ואמנם אח"כ על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין הנז' בפ' נשא בדף קמ"ב ע"א ובדף קל"ז ע"ב בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין כמ"ש בפ' נשא בדף קל"ה והם סוד הש"ך דינין ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנז' נעשו שכ"ה כמנין נערה וכו' (שער מאמרי רשב"י), ועי' אריכות בזהר הרקיע.

²³⁰ דע כי ליל הוא לאה בזמן חצות לילה הראשונה כי אז אינה מתפשטת בפנים דזעיר אפין אלא עד החזה ומזדוגת עם יעק' ואז היא דין אבל אחר חצות היא מתפשטת למטה עד מקום רחל הנקראת ה"א אחרונה ואז יש בה יותר רחמים ולכן נקראת לילה בהא יתירה וזהו ליל שמורים כו' הוא הלילה כו' (שער מאמרי רשב"י).

²³¹ עי' דע"ה ח"ב קכז ע"ב.

זהר בא

<p>ליל ולילה כך זמין קודשא בריך הוא למעבד להו דכתיב (ישעיה כא יב) שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אופ כאן שמירה וליל מה להלן שמירה ולילה אופ כאן שמירה ולילה</p>	<p>לעשות להם שכתוב שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אף כאן שמירה וליל מה להלן שמירה ולילה אף כאן שמירה ולילה.</p>
<p>ולילה אתקרי [אגב] (על גבי) דכורא הדא הוא דכתיב (שם) אתא בקר וגם לילה בקר כמה דאת אמר (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר דהיא מדתו ממש וכתיב (תהלים ה ד) יהו"ה בקר תשמע קולי בקר ממש</p>	<p>ולילה נקרא אגב זכר זהו שכתוב אתא בוקר וגם לילה בוקר כמו שנאמר וישכם אברהם בבוקר שהוא מדתו ממש וכתוב ה' בוקר תשמע קולי בוקר ממש.</p>
<p>יתבו רבי חייא ורבי יוסי ואוליף להו רזא דתורת כהנים והוון מהדרי בכל יומא ויתבי קמיה חד יומא נפק (לבר רבי שמעון) >רבי שמעון לבר< אולו בהדיה מטו לחד חקלא יתבו</p>	<p>ישבו רבי חייא ורבי יוסי ולמד להם הסוד של תורת כהנים והיו חוזרים כל יום ויושבים לפניו יום אחד יצא רבי שמעון לחוץ הלכו עמו הגיעו לשדה אחד וישבו.</p>
<p>פתח רבי שמעון ואמר תא חזי כתיב (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו שלמה דהות חכמתיה יתירא >נ"א יקירא< על כלא מאי קאמר בהאי קרא אלא שלמה רמו דחכמתא קא רמו דהא (ד)חזינן אורחוי דקודשא בריך הוא דלאו הכי דהא כתיב (ירמיה לב יט) ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו אלא תרי ענייני נינהו דקא רמו הכא</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר בא וראה כתוב את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו שלמה שהיתה חכמתו יתרה (מכובדת) על הכל מה הוא אמר בפסוק הזה אלא שלימה רמז רמז של חכמה שהרי ראינו שדרכי הקדוש ברוך הוא אינם כך שהרי כתוב "ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו" אלא שני ענינים הם שכאן רמו.</p>
<p>דתנינן כד עיני דקודשא בריך הוא בעא לאשנהא בעלמא ולעינא ביה כמה דכתיב [דהיי"ב מז ט] כי יהו"ה עיניו משוטטות בכל הארץ] (וזכריה ד י) כי עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ] ואשכתן חייבין בעלמא ההוא צדיקא דאשתכח בדרא אתפס בחובייהו והייביא מאריך קודשא בריך הוא רוגזיה עמהון עד דיתובון ואי לאו לא ישתכח מאן דיתבע >רחמי< עליהון הדא הוא דכתיב (קהלת ז טו) יש צדיק אובד בצדקו משום [דהיא] (דההוא) זכאה אסתלק מעלמא</p>	<p>ששנינו כשעיני הקדוש ברוך הוא רוצים להשגיח בעולם ולעין בו כמו שכתוב ("עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" וכתוב כי וגו') "כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ" ונמצאים רשעים בעולם אותו צדיק שנמצא בדור נתפס בחטאם ולרשעים מאריך הקדוש ברוך הוא רגזו עמהם עד שישבו ואם לא לא ימצא מי שיבקש עליהם רחמים זהו שכתוב "יש צדיק אובד בצדקו" משום שאותו צדיק הסתלק מהעולם.</p>
<p>בניני כך תנינן לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו מאי מעמא משום דווי לההוא דמדוריה בין חייביא דהוא אתפס בחובייהו ואי דיוריה בין זכאיין אוטיבין ליה בניניהון</p>	<p>משום כך שנינו לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו למה משום שאוי לזה שמדורו בין הרשעים שהוא נתפס בחטאיהם ואם דיורו בין צדיקים מטיבים לו</p>

<p>דהא רב חסדא הוה דיוריה בקדמיתא ביני קפוטקאי והוה דחיקא ליה שעתא ומרעין רדפין אבתרוי נטל ושוי מדוריה בין מארי תריסין דצפורי וסליק וזכה לכמה טבין לכמה עותרא לכמה אורייתא ואמר כל האי זכינא על דעאלית בין אינון דקודשא בריך הוא אישגח לאוטבא להו</p>	<p>בגללם. (שהרי רב חסדא היה דיורו בראשונה בין קפוטקאים והשעה היתה דחוקה לו ומחלות רודפות אחריו נסע ושם מדורו בין בעלי מגנים של צפורי ועלה וזכה לכמה טובות לכמה עושר לכמה תורה ואמר כל זה זכיתי על שנכנסתי בין אותם שהקדוש ברוך הוא משגיח להיטיב להם.)</p>
<p>דבר אחר (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה דדרגין עלאין דחכמתא הוו ביה על כל >בני דרא דכתיב (מ"א ה יא) ויחכם מכל האדם (ואשתדלותיה באורייתא למעבד טיבו וקשוט)< (דרא ואשתדלותיה באורייתא למעבד טיבו וקשוט) דכתיב (דה"א כט נג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך אמר בימי הבלי וכתוב (קהלת א ב) הבל הבלים אמר קהלת</p>	<p>דבר אחר את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלימה שדרגות עליונות של חכמה היו בו על כל בני הדור שכתוב "ויחכם מכל האדם" (והשתדלותו בתורה לעשות טוב ואמת) שכתוב "וישב שלמה על כסא ה' למלך אמר בימי הבלי וכתוב "הבל הבלים אמר קהלת".</p>
<p>ותאנא שבעה שמות נקרא שלמה ידידי"ה אגור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת קהלת כנגד כלם וכלם נקרא</p>	<p>ושנינו שבע שמות נקרא שלימה ידידי"ה אגור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת קהלת כנגד כולם וכולם נקרא</p>
<p>למ/א</p>	
<p>כעין של מעלה קהלת כנופיא קדישא דבי עשרה בגין כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כללא דכלא כמה דאת אמר (דברים לג ד) קהלת יעקב</p>	<p>כעין של מעלה קהלת כנוס קדוש של עשרה משום כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כלל של הכל כמו שנאמר "קהלת יעקב".</p>
<p>ותאנא שמותיו על שם החכמה אתקרון ובגין כך תלת ספרין עבד שיר השירים קהלת משלי וכלהו לאשלמא חכמתא²³² שיר השירים לקבל דחסד²³³ קהלת לקבל דדינא²³⁴ משלי לקבל דרחמי²³⁵ בגין לאשלמא חכמתא והוא עבד כל מה דעבד בגין לאחזאה חכמתא ולקבל דרגא >נ"א ולקבלי דרזא)< עלאה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים</p>	<p>ושנינו שמותיו נקראו על שם החכמה ומשום כך עשה שלשה ספרים שיר השירים קהלת משלי וכולם להשלים החכמה שיר השירים כנגד חסד קהלת כנגד דין משלי כנגד רחמים כדי להשלים את החכמה והוא עשה כל מה שעשה כדי להראות חכמה וכנגד דרגה (וכנגד סוד) עליונה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים.</p>

²³² המלכות שהיא חכמת שלמה היתה משתלמת ע"י ספר חכמתו, שכל ספר שזוכר למטה היא ממש שלימות למעלה (אור יקר).

²³³ שמשם הוראת היחוד וקשר אהבת קב"ה בשכינתיה (אור יקר).

²³⁴ שמצד הדין יש לאדם לפרוש עצמו מתענוגי העולם שהחצונים אחוזים בהם ומצד הגבורה שולט [ב]יצה"ר (אור יקר).

²³⁵ כמו שהת"ת כולל ימין ושמאל כן פסוקיו חציים טוב וחציים להפך כגון שמע בני מוסר אביך הרי חציו עשה, אל תטוש תורת אמך חציו לא תעשה וכיוצא כולו (אור יקר). אבל בפרשת אחרי מות אמר שהם נגד חב"ד והיינו הך שחג"ת הם ענפי חב"ד (מ"מ).

<p>אלא ריזא דהבל יקירא הוא והוא הבל דנפיק מפומא²³⁶ וריזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה²³⁷ ותאנא אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו²³⁸ שלא חטאו ממש²³⁹ (בהבל) <וקלא> והבל > אתעביד ברוחא ומיא²⁴⁰ וכל מה דאתעביד > בעלמא בהבל אתעביד וריזא (דמלה²⁴¹) < בהבל וריזא דמלה) דהאי הבל של תינוקות אתעביד קלא²⁴² ואתפשט בעלמא ואינון נטורי עלמא ונטורי קרתא²⁴³ הדא הוא דכתיב (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו'</p>	<p>אלא סוד של הבל נכבד הוא והוא ההבל שיוצא מהפה וסוד ההבל שיוצא מהפה נעשה ממנו קול ושנינו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו שלא חטאו ממש (וקול) והבל נעשה ברוח ומים וכל מה שנעשה בעולם נעשה בהבל וסוד (של דבר) שהבל זה של תינוקות נעשה קול ומתפשט בעולם והם שומרי העולם ושומרי העיר זהו שכתוב "אם ה' לא ישמר עיר וגו'".</p>
<p>ותא חזי הוא הבל הוא קלא²⁴⁴ מה בין האי להאי הבל > (הוא קלא) קאים בחילא למיפק קלא קלא ממש קאים²⁴⁵ בקיומה (דלא) לאפקא (אחרא) מלה < (הוא קלא וקאים בחילא למיפק קלא קלא ממש קאים</p>	<p>ובא וראה הוא הבל הוא קול מה בין זה לזה הבל (הוא קול) עומד בכח להוציא קול קול ממש עומד בקיומו (שלא) להוציא דבר (אחר) ואותו הבל שהיה ירושת אביו קראו הבל וממנו ראה כל מה שראה ואף על גב שסיועים</p>

²³⁶ ירצה הבל הוא בחי' הספירות למעלה בסוד החכמה, שמשם יוצא הקול שהוא הת"ת בבניה וקודם שיעשה קול הוא "הבל דנפיק מפומא" בחי' פה שבבניה הוא מתגלה (אור יקר). ז' הבלים שורשם מבינה מז' תחתונות הם ז' קולות (רח"ו). ר"ל שז' מלויים דס"ג שכל מילוי גימ' הבל הם בז"ת דבינה ויוצאים מפיה ומתקנים ז"א ונוק' שהם ז' קולות, וז"ש בסמוך וריזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה שהוא ז"א (מ"מ).

²³⁷ מצד הבינה, כשיצא ההבל בגרון בחזק הבינה ודינה, יעשה מהבל הנח קול בכח (אור יקר).
²³⁸ כמו שבינה למעלה אינה מתקיימת אלא בהבל החכמה כך עולם למטה אינו מתקיים אלא בהבל המוציא הבל, ויש הבל לומדי תורה גדולים שיש בהם חטא, שהוא הוא לייחד ת"ת ומלכות למטה, אמנם הבל טהור שאין בו חטא הוא לקיום הבינה למעלה ששם אין חטא ואין פגם כלל (אור יקר). גם הבל תינוקות נעשה ממנו קול כדמפרש ודוקא שלא חטאו ממש שלא טעמו טעם חטא (מ"מ).

²³⁹ אפשר שנשמר שלא נאמר הבל תנוקות של בית רבן שחטאם אינו חשוב חטא שאינם בני עונש, לזה אמר "שלא חטאו ממש" שמחונכים במצוות כדי שיהיה טהור, ואפשר לפרש שיש תנוקות שחטאו מפני שהם מגולגלים ואינם במעלה כמו אותם נשמות חדשות שלא חטאו מעולם ואפשר לפרש "שלא חטאו ממש" חטא שיחשב חטא הפך מה שפי' לעיל (אור יקר).

²⁴⁰ ירצה ההבל הוא מים ורוח והקול ע"י ההבל נעשה כולל מים ורוח, וע"י הכח כולל האש מצד הבינה כדפי', ודחיקא לי שגם הבל הוא חם מצד האש עם היות שעיקרו מים ורוח, וי"ל שהאש הוא מהבינה והלב, ומתרבה יותר בהיותו קול בכח, והנה ההבל הוא יסוד כל הנעשה מן החכמה בבינה ודאי (אור יקר).

²⁴¹ היאך הוא קיום העולם מוציא הבל עליון (אור יקר).

²⁴² ת"ת ויורד למלכות (אור יקר).

²⁴³ וכן מושכים מלמעלה למטה לעולם הגשמי והיינו אם ה' לא ישמור וכו' (אור יקר).

²⁴⁴ כבר פי' כי הבל הוא בחינת ז' ספירות מהחכמה, ומשם הם ז' הבלים והם ז' קולות בצאתם אל הבינה, והקול כבר נאצל הספירה ואינו משתנה אל בחינה אחרת והבל מוציא קול שהיא בחינה דקה המתעבת ונעשה בחינה הספיר' הנגלית, והספירות הם ג' בחי' הא' הבל בחכמה ובבינה עם החכמה, הב' קול בחשאי שהוא גילוי יותר מהבל. הג', קול הנשמע שהוא מציאות הספירה בעצמה (אור יקר). כיון שהבל דאימא נעשה ממנו ז"א לכך הם אחד (מ"מ).

²⁴⁵ פי' אע"פ שז"א ג"כ מתקן המלכות מ"מ בינה היא העיקר שנותנת לו חלקו וחלקה ולכך אמר דלא לאפקא אחרא (מ"מ).

<p>בקיומיה דלא לאפקא אחרא) וההוא הבל²⁴⁶ דהוה אחסנתיה דאבוי קרייה הבל ומניה חזא כל מה דחזא ואף על גב דסיועין סגיאין מעילא אחרנין הוו ליה ולאשתמודעא מלה אמר בימי הבל דמלה דא מתמן אתא</p>	<p>רבים מלמעלה אחרים היו לו ולהודיע הדבר אמר בימי הבל שדבר זה בא משם.</p>
<p>ורזא דמלה (הכל הבל) (קהלת א ב) >את הכל ראיתי בימי הבל (שם ז טו) > יש צדיק אובד בצדקו דא הוא רזא דמלה דגלי ופרסם <דכלא תליא> בימי הבל כלומר בזמנא דהאי הבל ינקא מן דינא בגין למעבד דינא צדיק אובד בצדקו ובזמנא דהאי הבל ינקא מרחמי רשע מאריך ברעתו ותרואיהו תליין בהאי הבל ובגין כך כתיב בימי ולא כתיב ביום וכלא תליין בימי הבל דא מאן דאערע בדינא בדינא מאן דאערע ברחמי ברחמי</p>	<p>וסוד הדבר הכל הבל את הכל ראיתי בימי הבל "יש צדיק אובד בצדקו" זהו סוד הדבר שגילה ופירסם שהכל תלוי בימי הבל כלומר בזמן שההבל הזה יונק מן הדין כדי לעשות דין צדיק אובד בצדקו ובזמן שההבל הזה יונק מרחמים רשע מאריך ברעתו ושניהם תלויים בהבל הזה ולכן כתוב בימי ולא כתוב ביום והכל תלוי בימי הבל זה מי שנפגש בדין בדין ומי שנפגש ברחמים ברחמים.</p>
<p>ואי תימא יש צדיק אובד ולא קאמר אבוד הכי הוא אובד ממש דההוא דינא אובד לצדיק מעלמא ומדרא ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש דההוא דינא <ס"א הבל> כד ינקא מרחמי עביד רחמי לההוא רשע ומאריך ליה</p>	<p>ואם תאמר יש צדיק אובד ולא אמר אבוד כך הוא אובד ממש שאותו הדין אובד לצדיק מהעולם ומהדור ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש שאותו הדין (הבל) כאשר יונק מרחמים עושה רחמים לאותו רשע ומאריך לו.</p>
<p>עד דהוו יתבי המו קטורא דהוה סליק לעילא ונחית לתתא אמר אתעטרותא אתעטר בטינתא <נ"א בעניותא> דארעא מגו לעילא <אדהכי> סליק ההוא חקלא ריחא מכל בוסמין אמר נתיב הכא דשכינתא גבן אתקיים בגין כך <בראישית כז כז> כריח שדה אשר ברכו יהו"ה</p>	<p>עד שהיו יושבים ראו קיטור שהיה עולה למעלה ויורד למטה אמר התעטרות התעטר ברפש (בעניות) שהארץ מלמעלה בין כך העלה אותו שדה ריח מכל הבשמים אמר נשב כאן ששכינה עומדת אצלנו משום כך "כריח שדה אשר ברכו ה'".</p>
<p>פתח ואמר <בראשית כז כד> וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע שאותם לבושים היו מעלים ריח טוב (שלא זז) ואחר כך זז מהם אותו ריח עכשיו יש להסתכל כתוב ריח בגדיו וכתוב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא שנינו כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ושנינו אותם בגדים היו של אדם הראשון שכתוב "ויעש ה' אלהים לאדם</p>	<p>פתח ואמר וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע שאותם לבושים היו מעלים ריח טוב (שלא זז) ואחר כך זז מהם אותו ריח עכשיו יש להסתכל כתוב ריח בגדיו וכתוב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא שנינו כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ושנינו אותם בגדים היו של אדם הראשון שכתוב "ויעש ה' אלהים לאדם</p>

²⁴⁶ זה תבין ממ"ש מורי ז"ל ענין הפרש נבואה ורוה"ק דוד הו' ראשון לכל בעלי רוה"ק והוא מבחי הבל אך נבואה קול ודיבור וזהו הפרש בין נבואה לרוה"ק (רח"ו).

²⁴⁷ קשה, דזה אינו שייך לתירוץ הקושיא שהקשה, כתיב ריח בגדיו וכתוב ריח בני. ועיקר התירוץ הוא לקמן אחורי הדף, שאמר ת"ח וירח את ריח בגדיו בתחלה וכד ארגיש אמר ראה ריח בני וכו'.

זהר בא

<p>הראשון דכתיב (שם ג כא) ויעש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן</p>	<p>ולאשתו כתנות עור וילבשם והוציאם מגן עדן.</p>
<p>ואי תימא דכתיב (בראשית ג ז) ויתפרו עלה תאנה דאינון הוו אי הכי אמאי כתיב ויעש יהו"ה אלהים וכתוב כתנות עור הא לא הוו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושיין דיקר²⁴⁸ והוו סלקין ריחין מבוסמא דעדן</p>	<p>ואם תאמר שכתוב ויתפרו עלה תאנה שאלה היו אם כך למה כתוב ויעש ה' אלהים וכתוב כתנות עור הרי לא היו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושי כבוד והיו מעלים ריחות מבשם של גן עדן.</p>
<p>ותניא בשם מלא אתעבידו דכתיב (בראשית ג כא) ויעש יהו"ה אלהים מה דלא אתעבידו ביה שמיא וארעא ולא והא כתיב (שם ב ד) ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים לא קשיא <האי> (אלא) כד אתעבידו לא אתעבידו בשם מלא <בר> כד אתקיימו בשם מלא אתקיימו</p>	<p>ושנינו בשם מלא נעשו שכתוב ויעש ה' אלהים מה שלא נעשו בו שמים וארץ ולא והרי כתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים לא קשה זה כשנעשו לא נעשו בשם מלא פרט לכשהתקיימו בשם מלא התקיימו.</p>
<p>ומה דאמרו [ד]אינון לבושיין אתו לההוא רשע דעשו דנסיב לון מן נמרוד הכי אוקימנא וקשיא מלה²⁴⁹ [ד]אי הכי הא כתיב (בראשית ג כא) לאדם ולאשתו לבושיין לאדם ולבושיין לחוה לבושיין דחוה מה אתעבידו [ותו דאי] (אי) הכי</p>	<p>ומה שאמרו שאותם לבושים באו לאותו עשו הרשע שלקח אותם מנמרוד כך בארנו והדבר קשה שאם כך הרי כתוב לאדם ולאשתו לבושים לאדם ולבושים לחוה לבושים של חוה מה נעשו ועוד שאם כך</p>
<p>למ/ב</p>	
<p>במאי אתקברו סלקא דעתך דאינון שבקו וראמו מנהון זהרא עלאה דיהיב לון קודשא בריך הוא</p>	<p>במה נקברו האם תעלה על דעתך שהם עזבו וזרקו מהם הזהר העליון שנתן להם הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>אלא אינון לבושיין דאתלבשו בהו אדם ואתתיה לא אתלבש בהו בר נש אחרא <דבאינון> (דאינון) לבושיין דמו כגוונא דלעילא [ואי] (ו)סלקא דעתך דאינון (יח"ד) אתלבשו מגרמיהון בהו תא חזי כתיב (בראשית ג כא) וילבישם דקודשא בריך הוא אלביש לון זכאה חולקהון</p>	<p>אלא אותם לבושים שהתלבשו בהם אדם ואשתו לא התלבש בהם אדם אחר שבאותם לבושים דמו כדוגמא שלמעלה ואם תעלה בדעתך שהם מעצמם התלבשו בהם בא וראה כתוב וילבשם שהקדוש ברוך הוא הלביש אותם אשרי חלקם.</p>

וא"כ מה שייך ענין זה לכאן. וי"ל כדי שלא נאמר דילמא בגדים אלו הם דאדה"ר כמרז"ל ולא אתי שפיר האי שינויא דלא שייך למימר וכד ארגיש אמר וכו' שהרי בבגדים עצמם יש בהם ריח טוב כיון שהם עובדוי דקב"ה, לכך מפרש שהבגדים אינם של אדה"ר מכח קושיא דלקמן במאי אתקברו ס"ד דראמו מנהון זיהרא עילאה, וכדי שלא יאמר האומר דילמא כתנות עור שעשה הקב"ה הם עלה תאנה ולכך אינם ראויים לכלום לכך אמר ואי תימא דכתיב וכו' וכ"ז לחזק שהם לבושים דיקר כדי שתחול קושיית ס"ד דראמו וכו' ומכח זה מוכרח שאינם לבושי אדה"ר אלא לבושים בעלמא מבוסמים ואתי שנוייה שפיר וכד ארגיש וכו' (מ"מ).
²⁴⁸ עי' לקמן רכט ע"ב וח"ג פג ע"ב רסא ע"ב ועי' בראשית לו ע"ב (לש"ו).
²⁴⁹ עי' פרי' תולדות קמב ע"ב (לש"ו).

<p>כתוב ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת וכתוב הוד והדר לבשת 250 (תהלים קד א) יהו"ה אלה"י גדלת מאד הוד והדר 251 לבשת 251 וכתוב (שם צו ו) הוד והדר לפניו [והכתוב] <יכתוב> (שם קד א) עוטה אור כשלמה 252 [וגו'] כיון דאתלבש מה דאתלבש 253 עבד מה דעבד מלמד שנתעטף קודשא בריך הוא באור וברא ית שמיא 254 אלא במאי אוקימנא החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות 255 במשי וזהב וארחא דעלמא דגנזי לון בבוסמין וריחין ליקרא דלבושיהון</p>	<p>כתוב ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת וכתוב הוד והדר לפניו וכתוב עוטה אור כשלמה וגו' כיון שהתלבש מה שהתלבש עשה מה שעשה מלמד שהתעטף הקדוש ברוך הוא באור וברא את השמים אלא במה בארנו החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות במשי וזהב ודרך העולם שגונזים אותם בבשמים וריחות לכבוד הלבושים שלהם.</p>
<p>תא חזי וירח את ריח בגדיו (בראשית כז כז) בתחלה [ו]כד ארגיש אמר ראה ריח בני דידע דביה הוה תליא מלתא <דבגיניה> (ובג"כ) סליק ריחא כריח שדה אשר ברכו יהו"ה וכי מניין הוה ידע יצחק ריח שדה אשר ברכו יהו"ה</p>	<p>בא וראה וירח את ריח בגדיו בתחלה וכשהרגיש אמר ראה ריח בני שידע שבו הדבר היה תלוי שבגללו העלה ריח כריח שדה אשר ברכו ה' וכי מנין היה יודע יצחק ריח שדה אשר ברכו ה'.</p>
<p>אלא תריין מלין אינון וכלא הוא חד דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא הוה ליה ביתא או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה דכתיב (שם מט ל) השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעתא דהוה יצחק עאל <גביה> (בגויה) חמא שכינתא עליה וסליק ריחין עלאין קדישין ובגיני כך הוה מצלי תמן וקבעיה לצלותיה</p>	<p>אלא שני דברים הם והכל הוא אחד שכתוב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה שכתוב השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעה שהיה יצחק נכנס אליו ראה שכינה עליו והעלה ריחות עליונים קדושים ומשום כך היה מתפלל שם וקבעו לתפלתו.</p>
<p>ואברהם אמאי לא הוה מצלי תמן 256 משום דקביעותא דאתרא [אחרא] הוה ליה בקדמיתא ומלה אחרא ריחא דחמא בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב <דהוה תמן></p>	<p>ולמה אברהם לא היה מתפלל שם משום שקביעות של מקום אחר היתה לו בתחלה ודבר אחר ריח שראה בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב שהיה שם.</p>
<p>וכלא הוה וגן עדן דעאל עמיה וברכיה ובגין כך לא תלה מלה בלבושין אלא ביעקב ממש דחמא דביה הוה <תליא</p>	<p>והכל היה וגן עדן שנכנס עמו וברכו ומשום כך לא תלה הדבר בלבושים אלא ביעקב ממש שראה שבו היה</p>

250 הוד כפשטיה, והדר נצח כמ"ש הרב והם נו"ה דאימא שמהם החשמ"ל ועי' בפרשת בשלח דף סא ע"א (מ"מ).

251 פי' לבושים אלו מהחשמל דבינה שבו מתלבשי ז"א לשומרו מן החיצונים כמ"ש הרב (מ"מ).

252 פי' בינה נתלבשה בחסד דז"א והוציאה ה' קצוות דז"א כדי שיהיו כולם נוטים אל החסד כמ"ש הרב בס' הליקוטים (מ"מ).

253 מה דאתלבש מוסגר בדפ"ק.

254 ושיעור הכתוב כך, כשעוטה אור כשלמה, וקאי על הבינה שנתעטפה באור שהוא חסד ואז נוטה שמים שהוא ז"א כיריעה וכוונת ר"ש בפרק אלו שמביא ראה שהלבוש הוא סוד החשמל ועוד שהוא סוד חסד דז"א, ומשם היו הלבושים דאדה"ר (מ"מ).

255 נח דף עג (הערת הזהר).

256 זה הפך ממ"ש בפ' חיי שרה שאברהם היה מתפלל שם (מ"מ).

זהר בא

<p>ואתחזי וזכותיה סליק לאתברכא ועאל עמיה גן עדן ובגין כך כד אתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה (מלה) < (מלה ויאות הוה לאתברכא)</p>	<p>הדבר תלוי (וראוי היה להתברך) ונראה וזכותו עולה להתברך ונכנס עמו גן עדן ומשום כך כשהתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה.</p>
<p>²⁵⁷ אמר רבי יצחק לא אצטריך אורייתא למכתב אלא מהחדש הוה לכם ראש חדשים מאי מעמא משום דשירותא דסיהרא הוי²⁵⁸ ועל דא אורייתא הוה אצטריך למכתב מהכא דהא בקודשא בריך הוא אתקשר מלה²⁵⁹</p>	<p>אמר רבי יצחק לא הצטרחה תורה לכתוב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מה הטעם משום שזה היה תחלת הלבנה ועל זה התורה הצטרחה לכתוב מכאן שהרי בקדוש ברוך הוא נקשר הדבר.</p>
<p>ולא קשיא דלא כתיב זאת²⁶⁰ החדש הזאת דהא זה וזאת כחד מתקשרין ובאתר דאית ביה דכר ונוקבא כחדא לית שבחא אלא לדכורא ועל דא ראשון הוא לכם לחדשי השנה <לחדשי השנה ודאי> אמר רבי יהודה לכם תרי זמני למה²⁶¹ אמר רבי יצחק מנייהו אשתמע יתיר כמה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהויה עמו אתקשרותא דא לכם ולא לשאר עמין</p>	<p>ולא קשה שלא כתוב זאת החדש הזאת שהרי זה וזאת מתקשרים כאחד ובמקום שיש בו זכר ונקבה כאחד אין השבח אלא לזכר ועל זה ראשון הוא לכם לחדשי השנה לחדשי השנה ודאי אמר רבי יהודה למה [כתוב] פעמים לכם אמר רבי יצחק מהם נשמע יותר כמו שכתוב כי חלק ה' עמו התקשרות זו לכם ולא לשאר העמים.</p>
<p>דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' (שמות יב ג) בעשור אמאי בעשור אמר רבי אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא²⁶² דכתיב ביובלא²⁶³ בעשור לחדש השביעי²⁶⁴ הזה יום הכפורים הוא</p>	<p>דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' בעשור למה בעשור אמר רבי אבא בזמן שמאיר היובל ללבנה שכתוב ביובל בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא.</p>

²⁵⁷ המאמר מן אמר רבי יצחק עד ה' אחד ושמו אחד, לא נמצא בזהר גדול דפוס מנטובה קרימונה לובלין ומצאנוהו בזהר קטן דפוס מנטובה (הערת הזהר).

²⁵⁸ פי' שהמלכות היא השער (מ"מ). ניסן הוא סוד המלכות, כמ"ש הרב בענינינו בשער הכוונות (דף צ ע"ד) וכן הוא בזוה"ק פ' בא (דף לט ע"ב), ובה הוא כל חשבון המולדות ותקופות בסוד הכתוב (שה"ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון כמ"ש בזוה"ק (בראשית מו ע"ב ופנחס דף רכ ע"ב ופ' ויחי רלט ע"א) (כללים ח"א לז ע"ב).

²⁵⁹ מלה זהו מסקנת התירוץ שבהקב"ה שהוא ז"א מתקשרת המלכות שנק' דבור וא"כ אינה עולה בשם כדי להתחיל בה (מ"מ).

²⁶⁰ פי' מתרץ קושיא אחריתי אמאי לא כתיב החדש הזאת לכם (מ"מ).

²⁶¹ פי' בשלמא החדש לכם צריך לגופיה כדרז"ל לכם כמותכם שיהיו גדולים בתורה וסמוכים כמשה ואהרן ואז יהיו ראויים לקדש החדש אבל לכם תניינא למה לי ותירץ לכם ולא לשאר עמין, א"נ בשלמא לכם דרישא קאי על ז' וז' ועמהם מדבר א"ס שמתחדשים ע"י מועדי ישראל אבל לכם ב' למה לי ותירץ וכו' (מ"מ).

²⁶² ושיעור הכתוב בעשור שהוא יו"כ שהיא בינה מאירה לחדש שהיא מלכות (מ"מ)

²⁶³ נראה יותר שהמכוון ע"פ ויקרא כ"ה ט' שמדבר ביובל ואף שהוא בשנוי לשון ולא מ"ש שם כ"ג כ"ז (הערת הזהר).

²⁶⁴ וכן הוא לקמן מ ע"ב ועי' דע"ה ח"ב דרוש ה' ענף ב' סימן י"א (לש"ו). ז"ל: לידת הבינה היה בעשור לחודש, כי אז היה התפתחות יסוד דבינה, ומשם ירית ז"א הט' תיקונים, שהם נשלמו בהט' ימים הראשונים דחודש ניסן, ואח"כ בהד' ימים אשר משבת הגדול עד הפסח, אז נשלמו הד' תיקוני דיקנא דהנוק', ולכן היה פסח מצרים מקחו מבעשור כמ"ש פסחים (צו ע"א), כי הפסח הוא בנוקבא, והוא כדי להמשיך בה הד' תיקונים שלה. ונשלמו בהד' ימים שמאחר שבת הגדול, שהיה אז בעשור לחודש עד ליל א' של פסח, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מא ע"א) פסח דא אצטריך למהו

זהר בא

<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות (שמות יב ג) אמאי בגין [דבזמנא] (דלזמנא) דא אצטריך למינד ליה דהא תנינן במלתא דא <אתבר כתר (חדא)> (אתא כתר (חדא) תתאה²⁶⁵ דמתאחדין ביה כל שאר כתרין תתאין ועל דא פריש משה ואמר (שם כא) משכו וקחו לכם <צאן> כמה דכתיב (בראשית לב ה) צאן ועבד ושפחה</p>	<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות למה משום שבזמן זה צריך למשוך אותו שהרי שנינו בדבר זה נשבר הכתר (אחד) התחתון שנאחזים בו כל שאר הכתרים התחתונים ועל זה פירש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן כמו שכתוב צאן ועבד ושפחה.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא עבידו אתון עובדא לתתא ואנא אתבר תקפיהון לעילא וכמה דתעבדון בנורא אתון <דכתיב> (שמות יב ט) כי אם צלי אש (ו)אנא אוף הכי <אעביר אותו באש בנהר דינור></p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא עשו אתם מעשה למטה ואני אשבור את כחם למעלה וכמו שאתם תעשו באש שכתוב כי אם צלי אש אף אני כך אעביר אותו באש בנהר דינור.</p>
<p>אמאי אתנגיד בעשרה ואתנכים בארבעה עשר אמר רבי אבא בדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין ואף על גב דארבע מאה שנין לא <אשתעבדו בהו מכל מקום> (אשתעבדו בהו) הואיל והוה זמין לאתקשרא [בה] (ביה)²⁶⁶ אתחשיב עליה כאילו אשתעבדו בהו כל ארבע מאה שנין בגין כך מעכבין ליה ארבע יומין קמירא [ברשותיה ולבתר] <ברשותיהו דישראל> (ברשותיה ובתר) ולבתר (שמות יב ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים</p>	<p>למה נמשך בעשרה ונשחט בארבעה עשר אמר רבי אבא בזה התקשרו ישראל ארבע מאות שנה ואף על גב שארבע מאות שנה לא השתעבדו בהם מכל מקום הואיל והיה עתיד להתקשר בהם נחשב עליו כאילו השתעבד בהם כל ארבע מאות שנים משום זה מעכבים אותו ארבעה ימים קשור ברשותם של ישראל ואחר כך ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים.</p>
<p>אמאי בין הערבים בשעתא דדינא תליא ובשעתא דאתמסר</p>	<p>למה בין הערביים בשעה שהדין תלוי ובשעה שדבר זה נמסר לו</p>

נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדן שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין והלאה עד דאשתלים בחמיסר כו' ע"ש²⁶⁴. והנה היה אלו עשרה ימים אשר עד שבת הגדול, ואח"כ הד' ימים אשר משבת הגדול עד פסח, כי נעשו אז אותן התיקונים עצמן אשר נעשים עתה בעשרת ימי תשובה, ואח"כ בהד' ימים שבין יוה"כ"פ לסוכות כנודע בדברי הגר"א בספד"צ פרק ב (דף כ ע"א ד"ה כתיב עד) ע"ש בארוכה, וע"ש פ"ה (בד"ה תליסר מלכי קרבא בשבעה לה ע"ב ד"ה כנגדן) שאמר שם שהוא בז' ימי הפסח ע"ש, והוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו. והרי נמצא לפי זה כי השבת הגדול של אז היה אז בסוד יוה"כ"פ, ולכך נקרא שבת הגדול, משום שהוא היה השורש להיום הקדוש דיום הכיפורים*. והיה כ"ז ג"כ רק ע"י שאירע אז יום העשירי בשבת וכדברי הגמרא שבת (פז ע"ב), כי בשבת מתגלה ג"כ אור הבינה וכמ"ש ברע"מ (פ' יתרו צב ע"א) תלת דרגין אינון כו' וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו'²⁶⁴, ולכן היה אז התפתחות היסוד דהבינה להט' תיקונים דז"א כנוז', וזהו הענין מה שלא קבעו שום רמז להענין הזה גם כשחל בחול, כי רק יום השבת היה הגורם, אך מאז ולהלאה הנה נעשה הענין הזה ביוה"כ"פ, והשבת הגדול של אז היה השורש לזה, והיה נעשה אז השורש ליוה"כ"פ. והנה זהו הכוונה בזוה"ק (פ' בא דף טל ע"ב) בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה וגו' אמאי בעשור, אמר ר' אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא, דכתיב ביובלא בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא.

²⁶⁵ פי' ת"ת דקלי' שכלולים בה כל הקלי' כמ"ש בדף מ ע"ב שת"ת דקלי' נקרא צאן (מ"מ). ע ע"ב (הערת זהר).
²⁶⁶ בהו (דפ"ו).

מ/א	
<p>מלה דא ליה על ידוי דאברהם²⁶⁷ דכתיב (בראשית טו יז) ויהי השמש באה ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו <אימה כתרא חדא²⁶⁸ השיכה> (אימא כתרא חד חשוכה) כתרא אחרא גדולה האי <דהיא> (דהאי) רברבא מכלא ואף על גב דאוקימנא קרא דא על שאר שעבודיהו דישראל וכלא הוה כגוונא דא (שמות יז יד) כי מחה אמחה אתון מתתא ואנא מעילא</p>	<p>על ידי אברהם שכתוב ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו אימה כתרא אחרא גדולה מהכל ואף על גב שבארנו פסוק זה על שאר שעבודיהם של ישראל והכל היה כדוגמא זה כי מחה אמחה אתם מלמטה ואני מלמעלה.</p>
<p>תנא לא נפקו ישראל ממצרים עד דאתברו כלהו שלמונין דלעילא (משלשולהון) <משלשולהון> משולמניהון> ונפקו ישראל מרשותהון ועאלו <לרשותא> (ברשותא) קדישא עלאה²⁶⁹ בקודשא בריך הוא ואתקטירו ביה הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מאי טעמא עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים (ויקרא כה מב) דאפקית להו מרשותא אחרא ועאלית לון ברשותי</p>	<p>שנינו לא יצאו ישראל ממצרים עד שנשברו כל השליטים שלמעלה (מהשתלשלותם) משליטתם ויצאו ישראל מרשותם ונכנסו לרשות הקדושה העליונה של הקדוש ברוך הוא ונקשרו בו זהו שכתוב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מה הטעם עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים שהוצאתי אותם מרשות אחרת והכנסתים ברשותי.</p>
<p>והיינו דאמר רבי שמעון מאי דכתיב (שמות יב טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא הכי אוקימנא האי שאור והאי מחמצת דרגא חד אינון וכלהו (חד) רשו אוחרי אינון שלטנין <דממנן> (וממנן) על שאר עמין וקרינין להו יצר הרע רשותא אחרא אל נכר אלהים אחרים אוף <הכי שאור ומחמצת וחמין> (הכא שאור ומחמצת חמין) וכלא חד²⁷⁰ אמה קודשא בריך הוא כל הני שני</p>	<p>והיינו שאמר רבי שמעון מה זה שכתוב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא כך בארנו שאור זה ומחמצת זו הן דרגה אחת וכולם אחד רשויות אחרות אותם שליטים הממונים על שאר עמים וקוראים להם יצר הרע רשות אחרת אל נכר אלהים אחרים אף כאן שאור ומחמצת וחמין והכל אחד אמר הקדוש ברוך הוא כל השנים הללו עמידתם ברשות אחרת עבדים לעם אחר מכאן</p>

²⁶⁷ פי' הוא טעם אחר למה בין הערבים לפי שבין הערבים נאמר ענין גלות מצרים לאברהם (מ"מ).

²⁶⁸ הם ג' קלי' ששעבדו בני ישראל במצרים והם שהפיל הקב"ה בכח אבות העולם כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

²⁶⁹ כדי לקדש אותם אליו שיהיו מעתה לגוי קדוש, ועקר הוא בעצמו ית"ש את היצה"ר מהם וקידש אותם אליו, וכמ"ש בפ' אמור (צה סע"א) ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה קשורה קדישה וכו' ונעשה כז' ע"י הקב"ה בעצמו מחמת חיבתן של ישראל כנז'. ועכ"פ הוא כי מצרים היתה אז ראש הטומאה וכלל הס"א כולה, וע"י גילויו ית"ש בעת הגאולה היה עומד שיתבטל אז כל הס"א מכל וכל (דע"ה ח"ב קכב ע"ג).

²⁷⁰ יובן בהקדים מ"ש הרב בספר הכוונות וז"ל דע כי שאור מחמין לאחרים והוא יותר דינים תקיפים מחמין ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים והנה שאור הוא במוחין דאימא ש' אלהים דיוד"ן ר' אלהים באחוריים א' דשאור כנגד מוח הדעת דאימא שהוא באלפ"ן ולפי שהמוח הג' הוא קטן מוכלם אין ניכר בו רק הוראת אות אל"ף וכו' (מ"מ).

זהר בא

<p>[קיימתו] (קימתו) ברשותא אחרא עבדין לעם אחרא מכאן ולהלאה דאתון בני חורין אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים (שמות יב כ) כל מחמצת לא תאכלו (שמות יג ז) ולא יראה לך חמץ</p>	<p>והלאה שאתם בני חורין אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים כל מחמצת לא תאכלו ולא יראה לך חמץ.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי כל ימי שתא נמי אמאי שבעת יומין דכתיב (שמות יב יט) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים שבעת ימים ולא יתיר אמר ליה כל זמנא דאתחייב בר נש <לאתחזאה> (לאתחזו) גרמיה בן חורין הכי אצטריך כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כן אז גם כל ימי השנה למה שבעת ימים שכתוב שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים שבעת ימים ולא יותר אמר לו כל זמן שהתחייב אדם להראות את עצמו בן חורין כך צריך כל זמן שלא התחייב לא צריך.</p>
<p>למלכא דעבד לחד בר נש רופינוס כל אינון יומין דסליק להאי דרגא הדי ולביש לבושי יקר לבתר לא אצטריך לשתא אחרא נטיר אינון יומין דסליק ליקירו דא ולבש אינון לבושיין וכן בכל שתא ושתא כהאי גוונא ישראל כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא דאינון יומי הדוותא יומין דסליקו ליקרא דא ונפקו משעבודא אחרא <ובנין כך נטירין בכל שתא ושתא יומין דסליקו להאי יקר ונפקו מרשותא אחרא> ועאלו ברשותא קדישא ועל דא כתיב שבעת ימים מצות תאכלו</p>	<p>[משל] למלך שעשה לאדם אחד קצין כל אותם ימים שעלה לדרגה זו שמח ולבש בגדי כבוד אחר כך לא צריך לשנה אחרת שומר אותם ימים שעלה לכבוד זה ולובש אותם בגדים וכך בכל שנה ושנה כדוגמא זה ישראל כתוב שבעת ימים שאור לא ימצא שהם ימי שמחה ימים שעלו לכבוד זה ויצאו משעבוד אחר ולכן שומרים בכל שנה ושנה את הימים שעלו לכבוד הזה ויצאו מרשות אחרת ונכנסו ברשות הקדושה ועל זה כתוב שבעת ימים מצות תאכלו.</p>
<p>אמר רבי שמעון מצת כתיב כמה דאת אמר (יהוקאל א א) מראת אלהים ולמה אתקרי מצת דינא²⁷¹ דינא קדישא דינא דאתאחרא בשמא קדישא דינא דלא הוה תקיפא כל ההוא זמנא [בגופייהו דישראל] (בגווייהו ישראל) דהא קיימא סיהרא בפנימותא ועל דקיימא סיהרא בפנימותא (דברים טז ג) לחם עני כתיב</p>	<p>אמר רבי שמעון מצת כתוב כמו שנאמר מראת אלהים ולמה נקראו מצת דין דין קדוש דין שנאחז בשם הקדוש דין שלא היה קשה כל אותו זמן בתוך ישראל שהרי הלבנה עומדת בפגימתה ועל שעומדת הלבנה בפגימתה כתוב לחם עני.</p>
<p>מאי טעמא קיימא בפנימותא בנין דלא אתפרעו ולא אתגליא האי את קדישא גזירין הוו ולא אתפרעו אימתי אתפרעו בשעתא דכתיב (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו ואף על גב שבארנו פסוק זה בדבר אחר הכל היה וראוי.</p>	<p>למה עומדת בפגימתה משום שלא נפרעו ולא התגלה אות הקדוש הזה מהולים היו ולא נפרעו מתי נפרעו בשעה שכתוב שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו ואף על גב שבארנו פסוק זה בדבר אחר הכל היה וראוי.</p>
<p>ואי תימא [ד]בימי יהושע אתפרעו לאו</p>	<p>ואם תאמר שנפרעו בימי יהושע לא כך אלא אותם שכתוב וכל העם</p>

²⁷¹ רכג ע"ב (הערת הזהר).

²⁷² לקמן ס ע"ב קכה ע"ב (לש"ו).

<p>הכי אלא אינון דכתיב (יהושע ה ה) וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו' בטר דאתפרעו²⁷³ אמר קודשא בריך הוא בקדמיתא אכלתון מצות דקיימא סיהרא בפנימותא ואקרי לחם עני מכאן ולהלאה האי לחם מאתר אחרא להו²⁷⁴ מאי הוא דכתיב (שמות מז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים²⁷⁵ לא מן סיהרא כההוא זמנא אלא מן השמים ממש כמה דכתיב (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים מטל השמים</p>	<p>הילודים במדבר בדרך וגו' אחר שנפרעו אמר הקדוש ברוך הוא בהתחלה אכלתם מצות כשעמדה הלבנה בפגימתה ונקרא לחם עני מכאן והלאה לחם זה יהיה ממקום אחר מה הוא שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מהלבנה כמו אותו זמן אלא מן השמים ממש כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים.</p>
<p>וישראל קדישין נטרין אינון יומין דעאלו תחות גדפוי דשכינתא ונטרין ההוא נהמא דאתיא מסטרהא ועל דא כתיב (שמות כג טו) את חג המצות תשמר וגו' וכתיב (שמות יב יז) ושמרתם את המצות מהו ושמרתם את המצות כמה דאת אמר (שם יט ה) ושמרתם את בריתי וכלא בחד דרגא סלקא ואתאחד</p>	<p>וישראל הקדושים שומרים אותם ימים שנכנסו תחת כנפי השכינה ושומרים אותו לחם שבא מצדה ועל זה כתוב את חג המצות תשמר וגו' וכתוב ושמרתם את המצות מה זה ושמרתם את המצות כמו שנאמר ושמרתם את בריתי והכל בדרגה אחת עולה ונאחז.</p>
<p>ואי תימא משה היך לא פרע להו אלא</p>	<p>ואם תאמר איך משה לא פרע אותם</p>

²⁷³ קודם הפריעה היתה עניה על שלא התגלה עדיין שליש העליון דת"ת, שאז לא יש לרחל לחלקה קבוע כי אם שני חסדים ושליש התחתון, כי האמצעי אינו שלה בקביעות מפני שגם לאה משתמשת בו, ואז היא נקראת ד"ך, שאין לה לשלה ודאי כי אם כ"ד אחד שהוא שליש החסד דת"ת, רצוני התחתון, ולכן אכלו מלחם המצות ס"א סעודות, שהם שתי הויות ושליש, וכן מצ"ה בגי' עני"ה, וידוע ששני שלישי ת"ת העליונים הם המתעלים לדעת בעת הגדלות, והנה אחרי שראו ישראל שבמרה כבר קיימו מצות פריע"ה העולה שס"ה בגי' ה' חסדים, שבודאי בהגלות שליש העליון דת"ת מאירים כל הה' חסדים, ואז יסוד אמא מתעלה לדעתו. והנה ישראל עיקרם מהדעת ובפרט דור דעה, ובמילה ופריעה חשבו שמיד יגלה השליש העליון, ושתקו כל עוד שלא חסרה הסיהרא, אבל אחר שחסרה כתוב (טז, ב) וילונו כל עדת ישראל, סוד דעת, ואמרו (טז, ג) מי יתן מותנו במצרים, עודם סתומים בדעת, והקב"ה עשה כן לנסותם מעט, אבל כיון שבדין שאלו כתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, פי' אמר מדת הת"ת, הנני כבר מוכן ומזומן ומתגלה להמשיך לח"ם דהיינו ג' הויות כנגד ג' החסדים, כי תחילה לא היה רק הא' כנזכר ועתה נגלו ב' השלישים, והוא לחם מן השמים הוא הדעת, ודייקא מלת ממטיר, שהרי מהאי שעתה נגלה הוא, גי' טו"ב ושם הדעת הוא אהו"ה, ובהתעלות שני שלישים אלו לדעת וכו' (רמ"ז).

²⁷⁴ פ' אמרו צה ע"ב רצב ע"ב ח"א רמו ע"א לקמן סא ע"ב קפג ע"א ע"ב (לש"ו).

²⁷⁵ אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ"ש בפ' ויחי (רמו ע"א) (וכן הוא בפ' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא בפ' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ו (רצב ע"ב), וכן בפ' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפי"ן ע"ש. ואמר שם, וההוא טלא אתחזי בתרי גווני, כי היא מאורא דכינא ואשא דכינא, שורש החו"ג, תרין עטרין דדעת, דודי צח ואדום (שיה"ש ה י), כי הם גבורות ממותקים, והוא סוד המן, מ"ן דמנצפ"ך כמ"ש הרב בלק"ת (בשלח). ומשום שהוא ג"כ מבחי' גבורות עכ"פ, לכן לא באו גם המן בנקל כ"כ כמו הענני כבוד, אלא שהוא בא מתחילה ג"כ רק ע"י תלונה, כי לא היו ישראל אז באמת עדיין כדאי לנס גדול כזה. אך משום דעיקרו הוא מז"א, שהוא חסד, ושורשו הוא מטלא דעתיקא, שהוא גבורות ממותקים מאד, לכן אחר שזכו אליו לא היה להם בו שום תלאה כלל, והסתפקו ממנו כל הארבעים שנה (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

זהר בא

<p>בגין דלא יתעבון ישראל תמן עד [דיסתסיאון] (דאתסיאון)²⁷⁶ ועל דא כתיב (דברים מז ג) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מאי טעמא לחם</p>	<p>אלא כדי שלא יתעבבו שם ישראל עד שיתרפאו ועל זה כתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מה הטעם לחם</p>
<p>מ/ב</p>	
<p>עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתיב (שמות יב לט) ולא יכלו להתמהמה</p>	<p>עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתוב ולא יכלו להתמהמה.</p>
<p>תא חזי כד עאלו ישראל לארעא עאלו גזירין ואתפרעו [ומה כתיב ארץ] (מה כתיב) אשר לא במסכנות תאכל בה לחם (דברים ח ט) מאי במסכנות לחם עני אמאי אקרי לחם עני משום דקיימא סיהרא בפנימותא ולא מתברכא משמשא ולא מתנהרא מן שמשא כמה דאת אמר (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ולא אתנהרא <מכלל מיובלא> (מכלל) מאי טעמא משום דלא אתפרעו אבל הכא דאתגזרו ישראל ואתפרעו לא תחסר כל בה (דברים כ ט) כתיב ועל דא לא במסכנות תאכל בה לחם מאי טעמא משום <דלא> (לא) תחסר כ"ל בה כמה דחסרו ליה במצרים</p>	<p>בא וראה כשנכנסו ישראל לארץ נכנסו מהולים ונפרעו ומה כתוב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם מה זה במסכנות לחם עני למה נקרא לחם עני משום שהלבנה עומדת בפגימתה ולא מתברכת מן השמש ולא מוארת מן השמש כמו שנאמר כי כל בשמים ובארץ ולא מוארת [מכלל] מיובל מה הטעם משום שלא נפרעו אבל כאן שנמולו ישראל ונפרעו לא תחסר כל בה כתוב ועל זה לא במסכנות תאכל בה לחם מה הטעם משום שלא תחסר כ"ל בה כמו שחסרו לה במצרים.</p>
<p>ובכל שתא ושתא דוכרנא דמצרים קא עבדי ישראל ואכלי ולא אשתצי מדרי דרין ובגין דלא אתפרעו הכא במצרים חסרו ליה להאי כל וקיימא סיהרא בפנימותא ואקרי לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומאי דאכלו ליה תמן בארעא בגין דוכרנא דמצרים הוה והא²⁷⁷ לדרי דרין ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ס כ) לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'</p>	<p>ובכל שנה ושנה עושים ישראל זכרון של מצרים ואוכלים ולא מתכלה מדורי דורות ומשום שלא נפרעו כאן במצרים חסרו אותו את הכל הזה והלבנה עומדת בפגימות ונקראת לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומה שאכלו אותו שם בארץ [זה] היה בשביל זכרון מצרים וזה לדורי דורות ולעתיד לבא כתוב לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'.</p>
<p>תאנא אמר רבי שמעון²⁷⁸ כתיב (שמות יב ג) בעשור לחדש <הזה ויקחו להם וגו'> וכתיב (ויקרא כג כז) אך בעשור לחדש השביעי <הזה> יום הכפורים הוא אשתמע כמה דאתמר דכתיב בעשור לחדש הזה מאי קא מיירי אלא בעשור מלה דא בעשור תליא לחדש הזה בחדש הזה מבעי ליה אלא כד אתא נימוסא להאי דרגא כתיב לחדש הזה דיקא²⁷⁹</p>	<p>שנינו אמר רבי שמעון כתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' וכתוב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא נשמע כמו שנאמר שכתוב בעשור לחדש הזה מה זה אומר אלא בעשר דבר זה תלוי בעשור "לחדש הזה" היה צריך (לכתב) בחדש הזה אלא כשבא המנהג לדרגה הזו כתוב לחדש הזה דוקא.</p>
<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות שה</p>	<p>ויקחו להם שה לבית אבת שה לבית</p>

²⁷⁶ דיתסיאון (דפ"ו).

²⁷⁷ והאי (דפ"ו).

²⁷⁸ עי' לעיל לט ע"ב מה שמובא מהדע"ה ח"ב קכז ע"א.

²⁷⁹ פי' דמסטרא דיובלא נפקי ע"י הארת' במ' (רח"ו).

<p>לבית (שמות יב ג) [תנא] (דתניא) תלת קשרין אינון >בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (דתלת קשרין) דכל שאר< (דתלת קשרין דכל שאור) מתקשרי בהו באלין תלת גווני דלעילא ובהאי דאתקרי צאן אתקשר²⁸⁰ כלא וכלא כליל בצאן אתקשר צאן בצאן ולא יכיל לאתפרשא >מקטרוי ובהאי כלהו< (מקטלוי ובהאי) אתקשרו ועל דא כתיב (שמות יב ו) והיה לכם למשמרת קטירו ליה בקטירותא ויהא אתמסר בידיכון ברשותכון עד דתנכסון ליה ותעבדון ביה דינא ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום וכתיב (שם לד ו) כי זבח ליהו"ה בבצרה וכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד</p>	<p>שנינו שלשה קשרים הם בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (ששלשה קשרים) שכל השאר נקשרים בשלשת הצבעים הללו של מעלה ובזה שנקרא צאן הכל נקשר והכל כלול בצאן נקשר צאן בצאן ולא יכול להיפרד מקשריו ובזה כולם נקשרו ועל זה כתוב והיה לכם למשמרת קשרו אותו בקשר ויהיה מסור בידכם ברשותכם עד שתשחטו אותו ותעשו בו דין ולעתיד לבא כתוב מי זה בא מאדום וכתוב כי זבח לה' בבצרה וכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו' כ"ה [פקודא דא] (דא פקודא) לבער חמץ²⁸¹ דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל²⁸² וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכתוב (שמות יב יט) שאור לא ימצא בבתיכם והא אוקמוה חברי²⁸³ ורוא אוקימנא²⁸⁴ בין חמץ ומצה בכמה דוכתי דא יצר רע ודא יצר טוב</p>	<p>וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו' מצוה זו לבער חמץ שהרי מצוה זו נמסרה לישראל וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכתוב שאור לא ימצא בבתיכם והרי פרשוה החברים והסוד בארנו בין חמץ ומצה של כמה מקומות זה יצר רע וזה יצר טוב.</p>

²⁸⁰ ת"ת דקדושה נק' צאן ולעומתו ת"ת דקל' (רח"ו).

²⁸¹ קשה אמאי אסמכיה להאי קרא אם מקרא מלא הוא (יג ז) לא יראה לך חמץ. ועוד מה ר"ל דהא פקודא דא אתמסר לישראל, דמאי רבותיה דהאי פקודא משארא והלא כולם ניתנו לישראל. וי"ל בהעיר עוד קושי אחר שהתורה צותה בהשבתת שאור ולמה שינו רז"ל ותקנו לברך בלשון ביעור ועל חמץ. ונראה ליישב במ"ש בספר הכוונות ששאור הוא במוחין דאמא דינין תקיפין דמחמץ לאחרים, ונלע"ד שהוא מפני שדוקא ממנה יש הכח הגמור לקליפות, שהרי מתנה"י דתבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכו', ואחר כך ברדתם לבי"ע משם מתפשטים עד בחי' אלהים אחרים וז"ס דמחמץ לאחרים. וידוע ששם שאור כולו בסוד שם אלקים כנזכר בספר הכוונות, אבל חמץ הוא מדינים דאבא, והרב זלה"ה לא פירש בו כלום וכו' בכל אבי"ע שלהם מן החמץ לאצילותם ומן השאר לבי"ע שלהם, והנה להיות שהשאור מחמץ לאחרים כנזכר לכן לא היה אפשר להתחיל הכנת הקדושה אם לא ישביתוהו מחצות ולמעלה שאז מתחילה להתנוצץ הארת הקדושה, אבל עדיין לא היה לא כח ולא צורך לשרש אחרי החיצונים עד שרשם הראשון שהוא אצילות שלהם, והוא החמץ התופח מאליו כשלא ישמרו הבצק ויסיחו דעתם ממנה, אך כליל פסח שאז האיר אור האצילות הקדוש מצד אבא דכתיב ביה (יב יב) ועברתי, בכבודי ובעצמי, אז נבדל [נ"א נתבטל] גם החמץ בכח עליון. ונאמר (יב לד) וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכו', ומאז נשאר לנו הכח לבטל החמץ. וז"ש פקודא דא לבער חמץ, כלומר זהו השורש למצות ביעור חמץ. ודוק שלא ציין הרב בכאן מנין מצוה זו כמו שציין בכל שלאחריה פקודא כ"ו כ"ז כ"ח וכו', משום דלפי האמת אין כאן עיקר מצות ביעור חמץ אלא אחר כך בפרשת קדש שנכתבה אחר יציאתם ממצרים דכתיב (יג, ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, וידוע (קכ) שפרשת קדש בתפילין היא בסוד מח החכמה (רמ"ז).

²⁸² ר"ל במצרים קודם שיצאו כמ"ו דכתיב כו', ור"ל שנאסר להם חמץ כמ"ש בגמ' (פסחים כח ע"ב צו ע"ב) מנין לפסח מצרים שאינו נוהג אלא יום א' שנאמר לא יאכל חמץ היום (יהל אור).

²⁸³ ר"ל על פסח מצרים (יהל אור).

²⁸⁴ ר"ל שיעור היצר הרע ויאכל מצה יצר טוב שבעת ימים שהם שבעים שנה (יהל אור).

<p>כ"ו פקודא בתר דא לספר בשבחה דיציאת מצרים²⁸⁵ דאיהו חיובא על בר נש לאשתעי בהאי שבחה לעלמין הכי אוקימנא²⁸⁶ כל בר נש דאשתעי²⁸⁷ ביציאת מצרים ובההוא ספור חדי בחדוה²⁸⁸ זמין איהו למחדי²⁸⁹ בשכינתא לעלמא דאתי דהוא חדו מכלא דהאי איהו בר נש דחדי במריה וקודשא בריך הוא חדי בההוא ספור</p>	<p>מצוה אחר זו לספר בשבח יציאת מצרים שהיא חובה על אדם לדבר בשבח זה לעולמים כך בארנו כל אדם שמדבר ביציאת מצרים ובאותו ספור שמח בשמחה עתיד הוא לשמח בשכינה בעולם הבא שהוא שמחת הכל שהרי הוא אדם ששמח באדונו והקדוש ברוך הוא שמח באותו ספור.</p>
<p>ביה שעתא כניש קודשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה ואמר לון זילו ושמעו ספורה דשבחה דילי דקא משתעו בני <וחדאן> (וחדון) כפורקני כדין כלהו מתכנשין ואתיין <ומתחברין> (ומתחברן) בהדייהו דישראל <ושמעו> (ושמעו) ספורה דשבחה דקא חדאן <בחדוא> (ברזא) דפורקנא דמריהון כדין אתיין ואודן ליה לקודשא בריך הוא על כל אינון נסין וגבורן ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא [דקא חדאן] (דחדאן) בחדוא דפורקנא דמאריהון</p>	<p>באותה שעה כונס הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא שלו ואמר להם לכו ותשמעו את ספור השבח שלי שמדברים הבנים שלי ושמחים בגאולתי אז כולם מתכנסים ובאים ומתחברים עם ישראל ושומעים ספור השבח ששמחים בחדות גאולת אדונם אז באים ומודים לקדוש ברוך הוא על כל אותם נסים וגבורות ומודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בשמחת הגאולה של אדונם.</p>
<p>כדין אתוסף <ליה> חילא וגבורתא</p>	<p>אז מתוסף לו כח וגבורה למעלה</p>

²⁸⁵ אחר ביעור חמץ אז מתגלים האורות שהם ה' חסדים שהוא ממש יציאת מצרים כנודע, ונחדש עוד ענין חדש יתר על האמור בגליון הנכחי בסוד ביעור חמץ, שהרי בחינת חמץ היא מצד הרע שיונק מצד שמאל מהחזה ולמטה, ולכן תמצא שני אופנים להכניע זה הרע, האחד הוא בביטול בלב, דהיינו לבטל שורשו שבלב בחלל השמאלי, וזה בעשותו אותו הפקר, כי זה הוא תכלית הביטול כמ"ש הפוסקים, והסוד לשרשו ממקום שורשו שלא תהיה לו נחלה באדון הכל, והיינו הפקר. והאופן השני הוא בביעור זה ע"י אחד מג' היסודות, מים זורה לים, או לרוח, או שורפו באש, והענין להמשיך עליו כח מג' בחינות החסדים הסתומים שהם סוד עץ החיים והם חג"ת, וזהו ביעור ע"ב ר"ו חסד וגבורה מים ואש, ושניהם בת"ת שהוא רוח הממוצע ביניהם, ואז כיון שנתבערה בחינת השורש [הרע] אז יכולים להתגלות כל ה' חסדים ומתעלה יסוד אמא אל הדעת דגניז בפומא דמלכא, ואז ה"ס הגד"ה גי' אהר"ה, ויוצאים כל האורות בין המקיפים בין הפנימיים. וזהו סוד יציאת מצרים, שני מיני אורות שהיו במצר דאיהו חיובא וכו', והטעם הפשוט שכל נשמות ישראל היו שם, וכמשה'ה (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך, ולכן חייב לדבר ביציאת מצרים לעולם בין בזמן בית המקדש ובין בגלות בין ביום ובין בלילה וכמו שתקנו לנו רז"ל, כי בזה אנו מכניעים שורש הקליפות שהוא פרעה האחוז בעורף, ולכן אנו מזכירין יציאת מצרים באמת [ויציב], שה"ס היכל הרצון (רמ"ז).

²⁸⁶ משה רבינו אומר כך ששרשו בדעת הקדוש כנודע, והוא שורשן של כל איש ישראל (רמ"ז).

²⁸⁷ פ' שבכל המשך השנה הוא מזכיר יציאת מצרים (רמ"ז).

²⁸⁸ ר"ל בקריאת ההגדה בליל פסח, וכבר אמרנו שסודו המשכה מהדעת שהוא היכל רצון גי' ספור (רמ"ז).

²⁸⁹ צריכין אנו להקדים ענין גדול בחילוק מדרגת יציאת מצרים למדרגת ביאת משיחנו בב"א, וזהו שמזל נוצר חסד שהוא דעת של הדיקנא יש בו פנימיות וחיצוניות שלו ובתוך פנימיותו הוא פנימיות דעתיק, והנה משה רבינו ע"ה קיל"ן דלא זכה אלא למדרגת חיה והוא מפנימיות אריך שהוא חיצוניות עתיק המושפע לאבא במקומו, אבל המשיח יתעלה למעלה לפנימיות עתיק ויזכה ליחידה והוא אור יסוד עתיק המושפע מפנימיות דעת שלו שהוא שם ס"ג כנזכר בדרוש השמות, ומילואו ל"ז כמספר יחיד"ה, ולכן אמרו רז"ל שתהיה יציאת מצרים טפלה, כדרך החיצוניות שהוא טפל לפנימיות וכו', ולכן יציאת מצרים טפלה שהיתה בבחינת החסדים והעתידה בבחינת הגבורות. ולכן זמין למחדי בשכינתא, דייקא, דהוא חדו מכלא, דהיינו בחינת היחידה, וגם שאז יתבטל כל הרע וכל העולם יעבדו את ה' שכם אחד. דהאי איהו וכו', פ' שבאה לו הארה ממקום שורשו והיינו במריה (רמ"ז).

זהר בא

<p>לעילא וישראל בההוא ספורא יהבי הילא למאריהון כמלכא דאתוסף הילא וגבורתא כד משבחין גבורתיה ואודין ליה וכלהו דחלין <מקמיה> (קמיה) ואסתלק יקריה על כלהו ובגין כך אית לשבחה ולאשתעי בספור <דא></p>	<p>וישראל באותו ספור נותנים כח לרבונם כמו מלך שמוסיף כח וגבורה כשמשבחים גבורתו ומודים לו וכולם פוחדים מפניו ומתעלה כבודו על כולם ולכן יש לשבח ולדבר בספור זה</p>
<p>מא/א</p>	
<p>כמה דאתמר כגוונא דא חובה איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי קודשא בריך הוא [ולפרסומי ניסא]²⁹⁰ בכל אינון ניסין דעבד</p>	<p>כמו שנאמר כדוגמא זה הוא חובה על אדם לדבר תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ולפרסם את הנס בכל אותם נסים שעשה.</p>
<p>ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קודשא בריך הוא ידע כלא כל מה דהוה ויהוי לבתר דנא אמאי פרסומא דא קמיה על מה דאיהו [עביד ואיהו] ידע אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי [ניסא] ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשי וחמאן לון ואודאן כלהו לקודשא בריך הוא ואסתלק יקריה עליהו עילא ותתא</p>	<p>ואם תאמר למה זה חובה והרי הקדוש ברוך הוא יודע הכל כל מה שהיה ושיהיה לאחר מכן מדוע פרסום זה לפניו על מה שהוא עושה והוא יודע אלא ודאי צריך אדם לפרסם את הנס ולדבר לפניו בכל מה שהוא עשה משום שאותם דברים עולים וכל הפמליא שלמעלה מתכנסת ורואים אותם ומודים כולם לקדוש ברוך הוא ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה.</p>
<p>כגוונא דא מאן דאשתעי ומפרט חטאיו על כל מה דעבד אי תימא למאי אצטריך אלא מקטרגא קאים תדיר קמי קודשא בריך הוא בגין לאשתעי <ולמתבע> חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא כיון דאקדים בר נש ומפרט חטאיו כל חד וחד לא אשאר פטרא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתבע עליה דינא דהא תדיר תבע דינא בקדמיתא ולביתר משתעי ומקטרגא) פלוני עבד כך ועל דא אצטריך ליה לבר נש לאקדמא ולפרט חטאיו</p>	<p>כדוגמא זה מי שמדבר ומפרט חטאיו על כל מה שעשה אם תאמר למה צריך אלא המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבוע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין כיון שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד ואחד אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג ולא יכול לבקש עליו דין שהרי תמיד תובע דין בתחלה ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כך ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו.</p>
<p>כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עליה וכדין אתפרש מניה מכל וכל אי תב בתיובתא יאות ואי לאו הא מקטרגא אשתכח עליה ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפיין בעיט במאריה חובי כך וכך על דא יאות לאזדהרא [בר נש] בכל הני בגין דאשתכח עבדא מהימנא קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>כיון שהמקטרג רואה את זה אין לו עליו פתחון פה ואז נפרד ממנו מכל וכל אם שב בתשובה יפה ואם לא הרי המקטרג נמצא עליו ואומר פלוני שבא לפניך בעזות פנים בעט באדונו חטאיו כך וכך על זה יפה שיזהר האדם בכל אלה כדי שימצא עבד נאמן לפני הקדוש ברוך הוא.</p>

²⁹⁰ עי' תיקו"ז מו ע"ב: בכל אתר דבעי קודשא בריך הוא למעבד נס שכינתא אקדמת לההוא אתר. ועי' יונת אלם פרק ע: פרסום הנס, שפרסום בגימ' שכינה, ונס הוא יסוד.

זהר בא

<p>כ"ז פקודא בתר דא לאכול²⁹¹ מצה בפסח בגין דאיהו דוכרנא לדרי דרין²⁹² על רזא דמהימנותא והא אוקמוה דישראל נפקו בההוא זמנא מרזא דטעוון אחרין²⁹³ ועאלו ברזא דמהימנותא²⁹⁴ והא אוקמוה רזא דנא בכמה דוכתי</p>	<p>מצוה אחר זו לאכול מצה בפסח משום שהוא זכרון לדורי דורות על סוד האמונה והרי פרשוה שישראל יצאו באותו זמן מסוד של אלילים אחרים ונכנסו בסוד האמונה והרי בארו את הסוד הזה בכמה מקומות.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו' (שמות יב מג) כ"ח פקודא (דא) למשחט פסח בין הערבים בי"ד בניסן דוכרנא דההוא פסח דמצרים ודא איהו חובתא על כלא²⁹⁵ כמה דאת אמר (שם ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים</p>	<p>ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו' מצוה זו לשחוט פסח בין הערבים בי"ד בניסן זכרון לאותו פסח מצרים וזוהי חובה על כולם כמו שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.</p>
<p>פסח דא אצטריך²⁹⁶ למהוי נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב (שמות יב ג) בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין²⁹⁷ <והלאה> עד דאשתלים בחמיסר²⁹⁸</p>	<p>פסח זה צריך להיות שמור מעשרה ימים והלאה שכתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מה הטעם משום שהרי אז מתחילה הלבנה להאיר מעשרה ימים והלאה עד שנשלמת בחמשה עשר</p>

²⁹¹ זה מובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת שני כוסות הראשונים שהם חו"ב דאמא ואחר כך נאכל מצה שה"ס חו"ב דאבא ע"ב ס"ג ג' מצ"ה, לכן אחר עיקר ההגדה שנכנסו ב' מוחין דאמא אנו מצווים לאכול מצה. ויתר על כן ג' המצות הם ג' מוחין דאבא בסוד לח"ם שהוא ג' הויות, וכ"כ בספר הכוונות, ואני מוסיף שמצ"ה ג' ג' הויות במילוי אלפין שידוע שאבא הוא משם מ"ה חכמה כ"ח מ"ה, ולכן אחרי בחינת הכוסות שהם מבינה ב"ן י"ה להיות מב"ן שקדם למ"ה, אנו אוכלים מצה והוא רזא דמהימנותא, סוד אבא שסודו בפנימיות האצילות ויסודו מברית בכל האצילות, וזהו רזא. ועוד יש עומק אחר והוא מ"ש בכמה מקומות שאם ישראל היו שוהים עוד רגע היו נכנסים בשער החמשים של הטומאה שה"ס שם טמ"א ט"מ לחוד וא' לחוד. והסוד מובן במ"ש באדם ישר בדרוש שלוח הקן ששער החמשים של הקדושה שה"ס כתר דאמא כלול באבא, עיי"ש. וז"ס אלף, שבאבא דקדושה הוא פלא, ובשל הטומאה אפל (רמ"ז).

²⁹² כמ"ש דישראל נפקו כו' (יהל אור).
²⁹³ הוא אבא דטומאה, כי כבר היו מזומנים ליפול שם לולי חמלתו יתברך שהאיר אור האצילות שהוא מאבא וגאל אותם משם. ובזה נפרש פסקא דמצה זו שאנו אוכלים על שום מה וכו', ונראה שעיקר השאלה הוא שאין לומר שאכילתנו המצה תהיה לזכר שאבותינו אכלוה עם קרבן פסח במצרים, שהרי זו מצוה מן התורה מיוחדת דכתיב (יב יח) בערב תאכלו מצות. ומשיב על שם שלא הספיק וכו', שכבר נזכר לעיל שחמץ הוא מגבורות דאבא, ולכן להיות שאז היו מסוכנים ליכנס באבא דטומאה לא חפץ ה' יתברך שיראה בשום אופן בישראל, ולכן מה עשה עד שלא הספיק הבצק להחמץ ושהיה כפשע בינינו לבין החמץ נגלה עליהם, כי גילוי זה דיו להחשיך עיני החיצונים, וגאלם מיד שהולכים ברגע בענני כבודו עד רעמסס, ק"כ מילין, שעברו גבול כל צירופי אלק"ם, והם מיד אפו שם את הבצק (יב לט) עגות מצות כי לא חמץ, שהוא בכח ה' שהכניע כח החמץ עד שגרש את עמו מפני (פרעה) [פחד ה'], ולא יכלו להתמהמה, שנקלטו ברגע, וגם צידה לא עשו להם, מתחילה שיאכלו ממנה שלא הוצרכו לאפות מיד את בצקם, באופן שאכילת אותה המצה היתה מפני מהירות ה' לגאלם בגילוי כבודו שהאיר מהאצילות כאמור, ולכן נתחייבו לאכלה בכל הזמנים (רמ"ז).

²⁹⁴ ר"ל אמונת ישראל מלכותא קדישא (יהל אור).
²⁹⁵ ר"ל לא כמו שאר הקרבנות שהם חובת צבור מתרומת הלשכה (יהל אור).
²⁹⁶ עיי' לט ע"ב הערה מדע"ה ח"ב.

²⁹⁷ שהלבנה בעשרה ימים בחודש מתחלת להאיר בנהורא שלימא עד ט"ו בחודש והענין כי בעשירי מאירה מכתר ספירה העשירית ממטה למעלה שמתחלת להאיר מלמטה למעלה ואח"כ מלמעלה למטה עד ט"ו בחודש בת"ת יום ה' מחכמה ושם נשלמת כמ"ש'ו (יהל אור).
²⁹⁸ אז היה תשלום לידת המוחין ונזדווגו הזו"ן כמ"ש בפ' בא (דף לח ע"ב ודף מא ע"א) ופ' אמור (דף צה ע"ב), ונתעברה אז הנוק' בכל האורות דתקות חמדת ישראל, וזהו שאמר) שמורים לכל בני

זהר בא

<p>ובארבעה עשר שיהיה נשחט בשעה שהדין תלוי על העולם. ובארביסר דליהו²⁹⁹ נכים בשעתא דדינא תליא על עלמא³⁰⁰</p>	<p>ובארבעה עשר שיהיה נשחט בשעה שהדין תלוי על העולם.</p>
<p>רוא דא לאעברא זוהמא³⁰¹ מקמי [ברית קדישא] (קדשא) ולא תהנאה בהווא³⁰² ריהא דנדיף טוי נור ועל דא לא אתיא אלא³⁰³ על שבעא ועל דא (שם מח) וכל³⁰⁴ ערל לא יאכל בו מאן דאית ביה ברית קדישא ייכול ביה מאן דלא אית ביה ברית קדישא לא ייכול ביה דהאי מבני ברית איהו לתברא תוקפא דחילא אחרא לאעברא ערלה מקמי ברית בגין כך האי בבני ברית איהו למעבר ולא בבני ערלה</p>	<p>סוד זה להעביר הזוהמא מלפני הברית הקדושה ולהנות מאותו ריח שנודף מצלי האש ועל זה לא בא אלא על השבע ועל זה וכל ערל לא יאכל בו מי שיש בו ברית קודש יאכל בו מי שאין בו ברית קודש לא יאכל בו שזה מבני הברית הוא לשבור כח של חיל אחר להעביר ערלה מלפני ברית משום כך זהו לעשות בבני ברית ולא בבני ערלה.</p>
<p>כד אתא קודשא בריך הוא למצרים חמא דמא דההוא פסח [דהוה] רשים על פתחא ודמא דברית היך הוו קיימין על פתחא דכתיב (שמות יב כב) ולקחתם (לכם) אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזובא הא אוקימנא דאיהו מעבר רוחין³⁰⁵ בישין וכל סמר רוח בישא מעבר באתערותא דיליה בפורקנא³⁰⁶ עלאה דישראל</p>	<p>כשבא הקדוש ברוך הוא למצרים ראה את הדם של אותו פסח שהיה רשום על הפתח ודם הברית איך היו עומדים על הפתח שכתוב ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזוב הרי בארנו שהוא מעביר רוחות רעות וכל צד של רוח רע מעביר בהתעוררות שלו בגאולה העליונה של ישראל.</p>
<p>לזמנא דאתי ייתי קודשא בריך הוא ליצר הרע ויכוס ליה והשתא בפורקנא דא כתיב (שמות יב ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' דוכרנא³⁰⁷ דזמנא דאתי בהווא פורקנא עלאה³⁰⁸</p>	<p>לעתיד לבא יביא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע וישחט אותו ועתה בגאולה זו כתוב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' זכרון של לעתיד לבא בגאולה העליונה ההיא.</p>
<p>על שתי המזוזות ועל המשקוף (שם ז) בהאי רשימו דאת יו"ד ובהאי רשימו דאת יו"ד³⁰⁹ לאחזאה רשימו דברית קדישא</p>	<p>על שתי המזוזות ועל המשקוף ברושם הזה של אות יו"ד וברושם הזה של האות יו"ד להראות את רושם</p>

ישראל לדורותם, כי נתעברה בהם בליל א' של פסח, והלידה היה בליל ז' של פסח (דעה ח"ב קז ע"ב).

²⁹⁹ ר"ל בגבורה יום י"ד (יהל אור).

³⁰⁰ בין הערבים (יהל אור).

³⁰¹ שהפסח עניינו ע"ז של מצרים צאן ומדרגתם בסט"א ולכן שחטו אותו לאעברא זוהמת הע"ז כידוע (יהל אור).

³⁰² ר"ל לקיטת הניצוצות משם כמו בסוד הקרבן ריח הניחוחי וסוד פטום הקטרת ולכן דווקא צלי אש ולא מבושל ולא נא כדי ליהנות בריח כמש"ו ולא מן האכילה רק מהריח דבר שהנשמה נהנה ממנו (יהל אור).

³⁰³ ר"ל שלא ליהנות מהאכילה (יהל אור).

³⁰⁴ ר"ל וע"ד שאמרנו לעיל לאעברא זוהמא כו' כמש"ו (יהל אור).

³⁰⁵ פב ע"ב (הערת הזהר).

³⁰⁶ של מצרים (יהל אור).

³⁰⁷ ר"ל זכר שחיטת יצר הרע (יהל אור).

³⁰⁸ ר"ל של יצ"מ (יהל אור).

³⁰⁹ ר"ל בברית ובפסח שזה ברית וזה שבירת הערלה (יהל אור).

<p>ואתבר ערלה <מקמי> (מקמיה) דמיה³¹⁰ דברית רשים על כלא ואתא דמא על דמא כד [עבר] ההוא משחית הוה חמי [דמא] ואזדקיף מביתא כמה דאת אמר (שם כג) ולא יתן המשחית וגו'</p>	<p>הברית הקדוש ונשברת ערלה מלפני דם הברית רשום על הכל ובא דם על דם כשעובר אותו המשחית היה רואה דם ומתרחק מהבית כמו שנאמר ולא יתן המשחית וגו'.</p>
<p>אי קודשא בריך הוה בלחודוי קמיל אמאי כתיב ולא יתן המשחית דמשמע <דמשחית> (משחית) הוה אזיל ולא קודשא ברוך הוא אלא ודאי קודשא בריך הוה קמיל³¹¹ ומשחית הוה אזיל</p>	<p>אם הקדוש ברוך הוא לבדו הורג אז למה כתוב ולא יתן המשחית שמשמע שהמשחית היה הולך ולא הקדוש ברוך הוא אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא היה הורג והמשחית היה הולך</p>
<p>מא/ב</p>	
<p>לאשכחא [עילה] (עלה) לישראל כיון דהוה חמי ההוא תבירו דערלה בתרין סטרין הוה ערק ואתפרש מנייהו</p>	<p>למצא עלה לישראל כיון שהיה רואה אותו שברון הערלה בשני צדדים היה בורח ונפרד מהם.</p>
<p>ועל [נדקמיל] (דקמל) קודשא בריך הוא כל אינון [בוכרין] (בכרין) דההוא סטרא יהיב [בוכרין] (בכרין) דישראל לפורקנא דלא ישכח עלייהו סטרא אחרא [עילה] (עלה) כלל ובכלא נסיר לון קב"ה [לישראל] כאבא על בנין</p>	<p>ועל שהרג הקדוש ברוך הוא כל אותם בכורות של אותו הצד נתן בכורות של ישראל לגאולה שלא ימצא עליהם הצד האחר עלה כלל ובכל שומר אותם את ישראל כאב על בנים.</p>
<p>בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' (שמות יב מו)³¹² פקודא [כ"ט] (דא) למיכל האי פסח על מצות ומרורין³¹³ מצת³¹⁴ כתיב (במדבר ט יא) מאי האי לקבל האי אלא לאחזאה גלותא דשכינתא עמהון דישראל בההוא מרירו דלהון דכתיב (שמות א יד) וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' וכד אכלין להאי פסח לאחזאה כל האי דעברו לון במצרים בההוא גלותא ובההוא שעבודא</p>	<p>בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' מצוה זו לאכול את הפסח הזה על מצות ומרורים מצות כתוב מצת מה זה כנגד זה אלא להראות גלות השכינה עם ישראל באותה המרירות שלהם שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' כשאוכלים את הפסח הזה להראות את כל זה שעשו להם במצרים באותה גלות ובאותו שעבוד.</p>
<p>מה כתיב (שמות יב מו) ועצם לא תשברו בו לאחזאה ביה קלנא ובכל אינון טעוון דמצראי דהא גרמין הוו רמאן בשוקא ואתו כלבי והוו גררי לון מאתר לאתר ודא קשיא לון מכלא דהא [גרמין] אינון תקונא דגופא ודמי לגוונא אחרא וישראל רמאן לון בשוקא ארה³¹⁵ קלנא ועל דא כתיב ועצם</p>	<p>מה כתוב ועצם לא תשברו בו להראות בו קלון ובכל אותם אלילי מצרים שהרי היו זורקים בשוק את העצמות שלו ובאו הכלבים וגררו אותם ממקום למקום וזה היה קשה להם מהכל שהרי העצמות הן תקון הגוף ודומים לגוון אחר וישראל זרקו אותם לשוק בדרך קלון ולכן כתוב</p>

³¹⁰ דמא (דפ"ו).

³¹¹ ע' ח"ג קמט ע"א (לש"ו).

³¹² ע' לקמן סוף פרשת פנחס (הערת הזהר).

³¹³ מצות (נוסף בדפ"ו).

³¹⁴ השכינה (יהל אור).

³¹⁵ אורה (דפ"ו).

<p>לא תשברו בו אתון לא תשברון אבל כלבי הו אתיין [ומתברין ליה]</p>	<p>ועצם לא תשברו בו אתם לא תשברו אבל הכלבים היו באים ומשברים אותו.</p>
<p>[תו מצראי הו אתיין] לבתר והו המאן אינון גרמי דהו נטלי [כלבי מאתר לאתר ומדקן לון והו מצראי] [לון ומדקן לון והו] טמני לון גו עפרא בנין כלבי דלא ישכחון לון ודא איהו בטולה³¹⁶ דעכו"ם יתיר מסטרא דלהון³¹⁷ ובדא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואתכפיין כל חילין אחרנין [דהא כדין אתכפייא יתיר כד] [בה כד אתכפיין יתיר] במילו אשתכח מסטרא דלהון ועל דא ישראל לא מבטלי לון דכתיב ועצם לא תשברו בו</p>	<p>עוד המצריים היו באים אחר כך והיו רואים אותם עצמות שהיו לוקחים הכלבים ממקום למקום ושוברים אותם והיו המצרים טומנים אותם בעפר כדי שהכלבים לא ימצאו אותם וזהו בטול של עובדי כוכבים ומזלות יותר מהצד שלהם ובזה התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ונכפו כל הכחות האחרים שהרי אז נכפו יותר כשהבטול נמצא מהצד שלהם ולכן ישראל לא בטלו אותם שכתוב ועצם לא תשברו בו.</p>
<p>קדש לי כל בכר פטר כל רחם וגו' (שמות יג ב) פקודא דא לקדש בכר בהמה³¹⁸ ועם הארץ צריך³¹⁹ תרין [מלין] <מילין> חד דיהא פדוי מתחות שלמנותא³²⁰ דיצר הרע דאיהו אדון דיליה כגוונא דאמר יעקב לעשו³²¹ (בראשית לג יד) יעבר נא אדני לפני עבדו בהאי עלמא³²² אדון מצד חובין [דנפישין] [דנפישין] על גופא כמה דאוקמה חייבא יצר הרע שופטו [זכאה] (כאזי) יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני היינו אח דיצר הרע ואח דיצר הטוב אחי יהי לך אשר לך³²³ (בראשית לג ט)</p>	<p>קדש לי כל בכור פטר רחם וגו' מצוה זו לקדש בכור בהמה ועם הארץ צריך שני דברים אחד שיהיה פדוי מתחת שלטון היצר הרע שהוא אדונו כדוגמא שאמר יעקב לעשו יעבר נא אדני לפני עבדו בעולם הזה אדון מצד העוונות שהם רבים על הגוף כמו שבארוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני הוא אח של יצר הרע ואח של יצר הטוב אחי יהי לך אשר לך.</p>
<p>וכד זכוון [נפישין] [נפישין] רוחא תבר³²⁴ תרין משמרות דחמור נוער כלבים צועקים</p>	<p>וכשרבות הזכיות הרוח שובר שתי משמרות של חמור נוער וכלבים</p>

³¹⁶ שלכן ישראל אינו יכול לבטל ע"ז (יהל אור).

³¹⁷ כמ"ש וסכסכתי מצרים (יהל אור).

³¹⁸ ע"ש המאמר (יהל אור).

³¹⁹ ר"ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק והן ב' פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור פדיון פטר חמור להיות בינוני כמ"ש בפקודא שאח"ז וקדוש בכור בינוני להיות צדיק כמש"ו (יהל אור).

³²⁰ ברשע כנ"ל (יהל אור).

³²¹ ר"ל מסטרא דבינוני ועל הרוב דיבר שהעולם נדון אחר רובו (יהל אור).

³²² ר"ל ז"ש לפני עבדו (יהל אור).

³²³ כמ"ש שלי שלי שלך שלך מדה בינוני שהיצר הטוב ויצר הרע כ"א לעצמו במדה שקולה וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ שלי שלך שלך שלי ושהכל ליצר הרע רשע שלי שלי שלך שלי ושהכל ליצר טוב שלי שלך שלך חסיד (יהל אור).

³²⁴ כידוע שחמור בסט"א מימינא ושור משמאלא, והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב וחמור הוא יותר משור ששור הוא אבי אבות נזיקין וחמור הוא אבי אבות הטומאה כמ"ש בתז"ח ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור והבינוני הוא בבכור בהמה טהורה שהוא שור וצדיק הוא בכור אדם כמש"ו וסליק לדרגא דאדם כו' וזהו שלש משמרות הוי הלילה שהוא עולם הזה שנחלקין לג' כתות שנגדן ג' ספרים נפתחים בר"ה וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא ס"א וחצות השני הוא לה' ולכך משמרה ראשונה חמור נוער שהוא רשע ושניה כלבים צועקים שהוא הבינוני

<p>וסליק למשמרת דשהר³²⁵ דביה אדם [ואתהדר³²⁶] (אתהדר) בר נש אדון הדא הוא דכתיב (שם לב ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה³²⁷ וסליק לדרגא דאדם דאתמר ביה (שם א כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים [וגו'] (שם ט ב) ומוראכם וחתכם וגו'</p>	<p>צועקים ועולה למשמרת השחר שבו האדם וחוזר האדם [להיות] אדון זהו שכתוב ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ועולה לדרגת אדם שנאמר בו ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' ומוראכם וחתכם וגו'.</p>
<p>וכד זכוון בינוניים³²⁸ (שם לב כה) ויאבק איש עמו זכוון וחובין מתחבקן לאנחא קרבא מסטרא דזכוון (שם כו) וירא כי לא יכול ל³²⁹ מסטרא דחובין ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון (שם מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי [ואיהו] (והוא) לשון נשיה חד מדורא דאינון³³⁰ שבעה [ארעאן] (מדוריין) מאן דנחית תמן אתנשי מניה אורייתא</p>	<p>וכשהזכיות בינוניות ויאבק איש עמו זכויות וחובות מתחבקות ללחום קרב מצד הזכויות וירא כי לא יכול לו מצד העברות ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון כי נשני אלהים את כל עמלי והוא לשון נשיה מדור אחד מאותן שבע הארצות מי שיורד לשם נשכחת ממנו התורה.</p>
<p>[וקודם] (קדם) דייתי בר נש³³¹ בהאי עלמא ויפוק מרחם אמיה ויאבק איש עמו דא גבריאל³³² בההוא אבק³³³ דעפר דאתמר (שם ב ז) וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ואוליף ליה שבעים לשון ובגין דא וייצר חד יצר הטוב דאוליף [ליה] שבעים לשון וחד יצר הרע דאבק</p>	<p>וקודם שיבא אדם לעולם הזה ויצא מרחם אמו ויאבק איש עמו זה גבריאל באותו אבק של עפר שנאמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ולמד אותו שבעים לשון ומשום זה וייצר אחד יצר טוב שלמד אותו שבעים לשון ואחד יצר הרע שנאבק עמו שנאמר כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה ומצא</p>

שחצי משמורה שלטא הסט"א וחציה לה' כנ"ל ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמש"ו, והוא יונק משדי אמו שהיא התורה וז"ש וסליק למשמרת כו' (יהל אור).

³²⁵ ר"ל וז"ש עד עלות השחר, ור"ל ויאבק איש עמו מסטרא דבינונים כמש"ו למטה עד עלות השחר משמורה השלישית שהוא צדיק שאז ויאמר שלחני כי עלה השחר (יהל אור).

³²⁶ הן ב' משמרות הנ"ל (יהל אור).

³²⁷ הן ג' דרגין דסט"א כמש"ש בזהר בדף הקודם יעו"ש (יהל אור).

³²⁸ ר"ל ויאבק איש עמו היצר הרע והכל מסטרא דבני יעקב כמש"ו בכף יריכו יוצאי יריכו (יהל אור).

³²⁹ ר"ל שראה שלא יכול לו מטס' דזכיות ויגע בו מטס' דחובות וזהו הנשה שהוא מדורא דיצר הרע כמש"ו מטס' אתנשי התורה מבן אדם וז"ש כי נשני אלקים את כל עמלי שהוא התורה (כמש"ש בב"ר שם עיי"ש) (יהל אור).

³³⁰ מאינון (דפ"ו)

³³¹ עכשיו מפרש הפסוק על ב' היצרים קודם בריאת העולם (יהל אור).

³³² שהוא מטס' דיצר הטוב, כמש"ש לקמן שהשני יצרים שניהם מצד גבורה כידוע וז"ש איזהו גבור כו' ולכן נאמר ויאבק איש כמש"ש והאיש גבריאל (יהל אור).

³³³ אין פירושו ח"ו שגבריאל נק' אבק דהא סט"א נקרא אבק כנז' בפ' פקודי אלא פי' גבריאל איש ונתאבק עם ההוא אבק שהוא היצר הרע וגבריאל יצר טוב עפר ולקבל תרואיהו כתיב וייצר בב' יודין וזהו ויאבק איש עמו דא גבריאל נתחבר עם האבק, דא סמאל יצר הטוב, ויצר הרע, נתאבקו עם יעקב שהוא האדם ודע כי מד' חיות הקודש נעשו ד' מלאכים ללוות את האדם בד' יסודות דיליה ומטטרין ראש הד' מלאכים הוא נקרא יצר הטוב והוא כולל הד' ונק' גופא שהוא יצירה (נ"א יצר הטוב) כנודע, וסמאל הוא יצר הרע גופא דערלה שליט בד' מלאכי חבלה שהם עון משחית אף וחיה וכנגדן מלאכי טוב (זהר הרקיע). ר"ל מגבורה דמלכות שהמלכות הוא עפר ואבק שלה מטס' דגבורה אלקינו גימ' ק"ב וכן גימ' ג' מילויים ע"ב ס"ג מ"ה שמילוי הוא דין מל"י גימ' אלקים וא' [דאבק] הוא כולל היצר טוב וכן הוא אבק דיצר הרע (יהל אור).

זהר בא

ממנו שבעים לשון שלמד אותו יצר הטוב.	עמיה דאתמר (בראשית לב לב) כי נגע בכף ירך יעקב בניד הנשה ואשכח מניה ³³⁴ שבעין לשון דאוליף ליה יצר הטוב
וקודם כל זה ירדו עמו ארבעה מלאכים שנאמר בהם כי מלאכיו יצוה לך אם יש לו זכות אבות אחד מיכאל בזכות אברהם והשני גבריאל בזכות יצחק והשלישי שירוד עמו נוריאל בזכות יעקב והרביעי רפאל בזכות אדם הראשון ויצר הטוב מעליו.	וקדם כל דא נחתין עמיה ארבעה מלאכין דאתמר בהון (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך אי אית ליה זכות אבות ³³⁵ חד מיכאל בזכות אברהם ³³⁶ ותניינא גבריאל בזכות יצחק ותליתאה דנחית עמיה נוריאל בזכותא דיעקב ורביעאה רפאל בזכותא דאדם קדמאה ויצר הטוב לעילא מניה
ואם אין לו זכות הולכים עמו ארבעה עון משחית אף וחמה ויצר הרע מעליהם לדון אותו לעולם הבא ולכן פרשוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ולכן אם הוא בינוני גבריאל שהוא יצר טוב	[ואי לית ליה זכות אזלי עמיה ארבע עון משחית אף וחמה ויצר הרע לעילא מנייהו למידן ליה] לעלמא דאתי ובגין דא אוקמוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ובגין דא אי איהו בינוני גבריאל דאיהו יצר הטוב ³³⁷
	מב/א
ושמאל ^ל שהוא יצר הרע זה וזה שופטו.	וסמאל ^ל דאיהו יצר הרע זה וזה שופטו
שבכל אדם יש ארבעה יסודות ארבעה מלאכים יורדים עמו מימין וארבעה משמאל ארבעה מימין מיכאל ^ל גבריאל ^ל רפאל ^ל נוריא ^ל וארבעה משמאל עון ^ל משחית ^ל אף וחמה מצד הגוף מטטרו ^ל יורד עליו מימין וסמאל ^ל משמאל.	דלכל בר נש ³³⁸ דאית ביה ארבע יסודין ארבע מלאכים נחתין [עמיה] מימינא וארבע משמאלא ארבע מימינא מיכאל ^ל גבריאל ^ל רפאל ^ל נוריא ^ל וארבע משמאלא עון ^ל משחית ^ל אף וחמה ³³⁹ מסטרא דגופא מטטרו ^ל נחית עליה מימינא וסמאל ^ל משמאלא ³⁴¹
ואין אדם שאין בו ארבעה יסודות אבל כפי היסוד שיקדים בו כך	ולית בר נש דלית ביה ארבע יסודין אבל

³³⁴ ר"ל זהו הנשה כנ"ל (יהל אור).

³³⁵ כמש"ו והוא מצד גילגולו הראשון (יהל אור).

³³⁶ מאחר שגם החסד הסכים לדחות מאז את יניקת ההוד ממנו שלא יתמזג דינו, א"כ הרי הלך הס"מ ועשה את מה שעשה בכח ושליחות מלאך החסד ג"כ (כללים ח"א ע"א).

³³⁷ אע"ג דיצר טוב הוא כללא דד' מלאכין האלו מ"מ עיקר יסודו הוא בסטרא דגבורה (יהל אור).

³³⁸ ר"ל בכל א' הולכין דבכולם הד' יסודין יש בהם כמש"ו ולית ב"נ כו' (יהל אור).

³³⁹ עי' לקמן קיח ע"א וח"ג רעט ע"ב, בכל קליפה מד' עולמות יש עון ומשחית אף וחמה, שהם חכמה ובינה וז"א ונוקבא דגנה, ואינם שוין על דרך הנ"ל בס"ם ולילית (ע"ח קלי' נגה ג) יש ד' קלי' והם רוח סערה ענן אש מתלקחת ונוגה, וכל א' ואחד הוא בחי' קומה שלימה ונקרא אדם בליעל ובכל א' מד' אלו יש ז"נ והם ס"מ ולילית, וכן כל א' מהם כלולים מד' בחי' שהם עון ומשחית ואף וחמה שהם כנגד חו"ב תו"מ (דע"ה ח"ב יט ע"ד) והם חו"ב דז"א דנוגה וח"ב דנוק' דנוגה (דע"ה ח"ב סט ע"ג). ועי' אד"ר דף קל ע"ב, ודף קלז ע"ב.

³⁴⁰ ר"ל מסטרא דכלל הגוף נחית מט"ט שהוא כלל הד' מלאכים כידוע בסוד ארגמ"ל שהוא אוריאל והוא היצר טוב וזהו שכתבתי לעיל שא' הוא כלל היצר טוב (יהל אור).

³⁴¹ עי' לקמן קטו ע"א ח"ג רנה ע"א, רפב ע"ב. ועי' תיקר"ז (ק ע"א): ועץ הדעת טוב ורע איהו לתתא עץ הדעת טוב דא מטטרו^ל ורע דא סמאל^ל. ועי' ע"ח שער ט"ל פרק א: עץ הדעת הוא במלכות שהוא עשייה, ובמ"א מזכיר שהוא יצירה, עץ הדעת טו"ר מטטרו^ל וסמאל^ל, אך ע"ש מה שנתלבש היצירה בעשייה נקרא עץ הדעת ביצירה ג"כ.

<p>כפום יסודא דאקדים [ביה] הכי מתחילין אלין ארבע אי מזל דיליה ארי"ה אקדים מיכא"ל ואבתריה גבריאל"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל (ואי מזליה אד"ם אקדים רפא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריאל"ל ואבתריה נוריא"ל) ואי מזליה שור אקדים גבריאל"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזליה נשר אקדים נוריא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריאל"ל ואבתריה רפא"ל [ואי מזליה אד"ם אקדים רפא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריאל"ל]</p>	<p>מתחילים הארבעה הללו אם המזל שלו ארי"ה מקדים מיכא"ל ואחריו גבריאל"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו שור"ר מקדים גבריאל"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו נש"ר מקדים נוריא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריאל"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו אדם מקדים רפא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריאל"ל ואחריו נוריא"ל.</p>
<p>ואינון [ד]מסטרא דימינא (כלהו ד' אינון רחמי בעלי גמילות חסדים) מסטרא דמיכאל אנפוי חורין [כלהו אנפין דיליה רחמי בעל גמילות חסדים] והאי בר נש גמיל חסד חסיד וחכם אי אשתדל³⁴² באורייתא³⁴³ ואי לאו בהפוך מסטרא דיצר הרע גזלן טפש לית [ביה] (ליה) חסד דלא עם הארץ חסיד³⁴⁴</p>	<p>ואותם שמצד ימין מצד של מיכאל כל הפנים שלו הם רחמים בעל גמילות חסדים פנים לבנים ואדם זה גומל חסד חסיד וחכם אם עוסק בתורה ואם לא בהפך מצד של יצר הרע גזלן טפש אין בו חסד שלא עם הארץ חסיד.</p>
<p>מסטרא דגבריאל ארבע אנפין דיליה דינא מדת הדין על רשיעיא ומתגרה בהו כמה <דאוקמוה> (דאוקימנא) מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצירה ירא חטא דיין יהא אי יתעסק באורייתא וגבור בתלמודיה בהפוכא מסטרא דיצר הרע מתגרה בצדיקייא דינא קשה לון גבור בעבירה למעבד ליה לאו דחיל חטאה הוא וגוונין דאנפוי סומקין עשו שופך דמים</p>	<p>מצד של גבריאל ארבעת הפנים שלו דין מדת הדין על הרשעים ומתגרה בהם כמו שבארוה מתר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצרו ירא חטא יהיה דיין אם יתעסק בתורה וגבור בתלמודו בהפך מצד של יצר הרע מתגרה בצדיקים דין קשה להם גבור בעבירה לעשות אותה אינו ירא חטא וגוונין פניו אדמים עשו שופך דמים.</p>
<p>מאן דמזליה נש"ר לאו [רחמן סגי ולא] מדת הדין סגי אלא בינוני ביצר טוב <במדות טבין דיליה ובינוני ביצר> (ויצר) רע במדות בישין³⁴⁵ וליה אנפין חורין וסומקין</p>	<p>מי שמזלו נש"ר אינו רחמן הרבה ולא מדת הדין הרבה אלא בינוני ביצר הטוב במדות הטובות שלו ובינוני ביצר הרע במדות הרעות ולו פנים לבנים ואדמים.</p>

³⁴² "אי אשתדל" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ואשתדל".

³⁴³ וחשיב ד' מדרגות נגד ד' אנפין דימינא וכן בהיפוכא גזלן טיפש ולית ביה חסד ולא ע"ה חסיד ר"ל שהוא ע"ה וכן בסט' דגבורה חשיב ד' מדרגות בכ"א (יהל אור).

³⁴⁴ נותן טעם על מ"ש שהוא טיפש האיך הוא בימינא ואמר דלא ע"ה חסיד והוא אינו חסיד, לכן הוא ע"ה וכן בימינא הוא חכם דהוא חסיד דתליא הא בהא אם אין יראה כו' וז"ש הרוצה להחכים ידרים והענין הוא כי חכמה בימינא כידוע וד' מדרגות הן נגד ד' אותיות השם אר"א ז'ן חבת"ם (יהל אור).

³⁴⁵ ר"ל ביצר טוב הוא בינוני במדות טבין לאו רחמן סגי ולא מדה"ד על רשיעיא סגי וכן ביצר הרע בינוני במדות רעים לאו גזלן סגי ולא גבור בעבירה סגי וכן בכלום (יהל אור).

<p>מאן דמזליה אדם מסטרא דטוב כליל מכל מדות טובות חסיד וחכם >גבור< (גבור) בתורה ירא חטא ממוצע בכל מדות טבין >גוון אנפוי אוכמין ומסטרא< (מסטרא) דיצר הרע ממולא מכל מדות בישיין³⁴⁶ (וגוון אנפוי אומין)</p>	<p>מי שמזלו אדם מצד הטוב כלול מכל מדות טובות חסיד וחכם וגבור בתורה ירא חטא ממולא בכל מדות טובות וגוון פניו שחורים ומצד של יצר הרע ממולא מכל המדות הרעות.</p>
<p>ואי חובוי >דבר נש נפישין שלטין עליה< (נפישין שלטין) כל משריין דיצר הרע עד >דיסתלקון< (דאסתלקון) מניה בלהו משריין דיצר הטוב ואמליך על אברין דיליה סמא"ל וכל משרייתיה</p>	<p>ואם חטאי האדם רבים שולטים עליו כל המחנות של היצר הרע עד שמסתלקים ממנו כל מחנות היצר הטוב וממליך על איבריו את סמא"ל וכל מחנותיו.</p>
<p>ואי נפישין³⁴⁷ זכווי שלטין משריין דיצר הטוב עד דיסתלקון מניה כל משריין דיצר הרע ואמליך על כל אברין דיליה משריין דיצר הטוב בההוא זמנא שליט עליה שם יהו"ה³⁴⁸</p>	<p>ואם זכויותיו רבים שולטים כל מחנות יצר הטוב עד שיסתלקו כל מחנות יצר הרע וממליך על כל איבריו המחנות של היצר הטוב באותו זמן שולט עליו שם יהו"ה.</p>
<p>ואם הוא בינוני צבא השמים³⁴⁹ עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלין מיימינים לזכות³⁵⁰ ואלין משמאילים לחובה ומאן דאילים גבר ובגין דא אוקמה מארי >מתניתין< (מתיבתאן) לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כלו תלוי בו³⁵¹</p>	<p>ואם הוא בינוני צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה ומי שאילים גובר ולכן פרשוה בעלי המשנה לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כלו תלוי בו.</p>
<p>ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור³⁵² >דרגיה< (דרגיה) כסף חוורו³⁵³ ובגין דא פדיון הבכר כסף ה' סלעים כחושבן ה' דאברהם³⁵⁴ דאי יחכים בתורה יתוסף עליה י' דאיהו קדש דבי' צריך לקדש בכר בהמה דהיינו (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו"ה וביה צריך לעשר ולדות >דכל ולד איהו< (מכל ולד דאיהו) מסטרא דבן י"ה ואיהו ו'</p>	<p>ומצד של מיכאל נקרא בכור שדרגתו כסף לבן ומשום כך פדיון הבכור כסף ה' סלעים כחושבון ה' של אברהם שאם יחכים בתורה תתוסף עליו י' שהוא קדש שבו צריך לקדש בכור בהמה דהיינו קדש ישראל לה' ובו צריך לעשר ולדות שכל ולד הוא מצד של בן י"ה והוא ו'.</p>

³⁴⁶ שאדם הוא ה' רביעית שבשם מלכות שהוא כולל מכל הספירות ונשר הוא ת"ת מכריע בין חו"ג כידוע (יהל אור).

³⁴⁷ קאי על כל הד' מדרגות הנ"ל (יהל אור)

³⁴⁸ ד' מלאכים הם מסט' דד' אותיות הוי"ה כנ"ל (יהל אור).

³⁴⁹ כי הד' מלאכים הנ"ל בין בימינא בין בשמאלא הן כללא דכל צבא השמים וז"ש באחאב וכל צבא השמים כו' מלמד שאחאב שקול הי' (יהל אור).

³⁵⁰ ר"ל שאלו יועצים אותו לטובה ואלו לרעה וכן למעלה אלו סניגורים ואלו מקטרגים במדה שאדם מודד בה מודדין לו כידוע (יהל אור).

³⁵¹ שאלו הנ"ל הן כלל העולם (יהל אור).

³⁵² ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור דביה צריך לקדש בכור בהמה דרגיה כסף כו' דאי יחכים בתורה יתוסף עלי' יו"ד דאיהו קדש ישראל כו' ובי' צריך לעשר כו' ואיהו ו' כו' דבין בכור ובין מעשר הם הוולדות דהיינו הבכור הוא הראשון ומעשר העשירי וביניהם הוולדות כמו שהוולדות הוא באמצע עד"א (יהל אור). ר"ל שחכמה נק' בכור וכן חסד כידוע וכן מיכאל (יהל אור).

³⁵³ שכסף הוא בחסד כידוע והוא חוורא דרגא דחסד, ור"ל לכן נותנין פדיונו ה' כסף כמש"ו (יהל אור).

³⁵⁴ שאברהם הוא דרגא דחסד כידוע (יהל אור).

זהר בא

<p>דכל היון דאינון חיות הקדש באתון דשמא קדישא אתקריאו הדא הוא דכתיב (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי <ולכבודי> (לכבודי) בראתיו (ו)אפילו כל בריין דאתבריאו בהון ולית בריאה דלא <אתרשים> (רשים) בהאי שמא בגין לאשתמודעא למאן דברא ליה והאי <יו"ד> איהו דיוקנא <דרישא> דכל בריין ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא וה' דשמאלא ו' דיוקנא דגופא</p>	<p>שכל החיות שהן חיות הקדש נקראו באותיות השם הקדוש זהו שכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אפילו כל הבריות שנבראו בהם ואין בריאה שלא נרשמה בשם הזה כדי להודיע למי שברא אותו והיו"ד הזו היא דמות של ראש של כל הבריות ה' ה' דמות של חמש אצבעות הימין וה' של שמאל ו' דמות הגוף.</p>
<p>ובגין דא <אמר> (שם מ כה) ואל מי תדמיוני³⁵⁵ ואשוה יאמר קדוש³⁵⁶ לית <בכל> (כל) בריה דאשוה <כוותי> (כותי) ואף על גב דבראתי לה כדמות אתון דילי דאנא יכיל למחאה ההיא צורה ולמעבד לה כמה זמנין ולית אלה אחרא עלי דיכיל לממחי</p>	<p>ולכן אמר ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש אין בכל בריה שתשוה כמותי ואף על גב שבראתי אותה כדמות האותיות שלי שאני יכול למחות את אותה צורה ולעשות אותה כמה פעמים ואין אלוה אחר עלי שיכול למחות את</p>
<p>מ/ב</p>	
<p>דיוקני ובגין דא (דברים לב לא) כי לא כצורנו³⁵⁷ צורם ואויבינו פלילים</p>	<p>צורתני ולכן כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים.</p>
<p>ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה³⁵⁸ איהו יתרין ליה האי תמונה הזינא³⁵⁹ דהא כתיב (במדבר יב</p>	<p>ואם יקשה אדם שהרי כתוב כי לא ראיתם כל תמונה הוא יתרין לו הרי תמונה ראיתי שהרי כתוב ותמונת ה'</p>

³⁵⁵ כי זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים כמשה"כ שאו מרום עיניכם היינו שהשם מחי' לבריותיו וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם זהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם שיער חיותו וכחו ויקרא בשם והשם ינהיג אותו כפי הצטרכו וכמשה"ה אריה שאג כו' דימה הכתוב דהא אם אנו היו אומרים על הש"י גבור אין מעלה לו דמ' שאנו יודעים גבורותיו ובאמת בלתי תכלית הוא אך אנו רואים שברא את האריה שהוא גבור יותר מכל הבריות שבעולם ובזה אנו מכנים להש"י שזה אנו רואים בעינינו ומה שאין אנו רואים אין לנו רשות להזכיר כי בב"ת הוא ובזכירתנו אנו עושים גבול אבל אם אנו מכנים על מה שאנו רואים אין חסרון ח"ו בכבוד ה' ית' על מה שאנו מגבילים כי אנו מגבילים מה שאנו רואים והוא כאלו אנו אומרים שיותר אין לשכלינו להשיג בב"ת וזשה"כ יושב בשמים הלא השמים אין יותר כלל לה' ית' אך הואיל ואין אנו רואים יותר לכך אין אנו מכנים אלא לשמים ואתה תשמע השמים אבל אם אנו מכנים יותר משמים אין אנו יודעים איך לומר כי ב"ת הוא שלא יהיה ח"ו חסרון בכבודו לעשות שיעור וגבול ח"ו וזה מה למעלה כו' כלומר מהשמים מה שאין אנו רואים ומשיגים אסור לחקור דבחקירתנו יהיה ח"ו חסרון כנ"ל שנעשה ח"ו גבול כו' ודוק ותבין. וזה שאנו מברכים על הברכה לנוכח ונסתר היינו לנוכח היינו נגד הפרי שאנו רואים פליאותיו ואח"כ נסתר נגד כבודו ב"ת הנסתר ממנו ואין שום אדם וברי' להשיגו כי הוא בב"ת ותבין (יהל אור).

³⁵⁶ הוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרום ונעלה מכל"ז (כללים ח"ב ח ע"ד).

³⁵⁷ ר"ל שכתוב כצורנו שהוא יצורנו דיוקנינו (יהל אור).

³⁵⁸ ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש (כללים ח"ב ח ע"ג).

³⁵⁹ ר"ל מלכות שעלי' נאמר ותמונת ה' יביט כמ"ש וראית את אחורי כידוע שנקר' אחור (יהל אור). רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומוז בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רושם מתמונת אדם באותיות השם (כללים ח"ב ח ע"ג).

זהר בא

<p>361 (ה) ותמונת ה' יביט³⁶⁰ ולא בכל תמונה³⁶¹ אחרא (דברא ויצר באתווי ובגין דא)³⁶² <דבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמר> (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו</p>	<p>יביט ולא בכל תמונה אחרת (שברא ויצר באותיותיו) של אדם שיצר באותיותיו ולכן אמר ואל מי תדמיוני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו.</p>
<p><ואפילו> (דאפילו) האי תמונה³⁶³ לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא >על בריין³⁶⁴ ויתפשט עלייהו יתחזי לון> (עלייהו ויתפשט על בריין יתחזי) לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה³⁶⁵</p>	<p>ואפילו תמונה זו אין לו במקומו אלא כשיורד למלוך על הבריות ומתפשט עליהם יראה להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם וזהו וביד הנביאים אדמה.</p>
<p>ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה</p>	<p>ולכן הוא יאמר אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם אל מי תדמיוני ואשוה</p>
<p>דהא קדם דברא <קודשא בריך הוא> דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן <נ"א ואית> דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה³⁶⁶ צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה</p>	<p>שהרי קדם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה היה הוא יחיד בלי צורה ודמיון ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה שהוא מחוץ לדמות אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשם הקדוש ולא בשום אות ונקודה בעולם</p>

³⁶⁰ והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו (כללים ח"ב ח ע"ג). עי' לקמן ר"ל סע"א ורע"ב ח"ג רכב סע"ב וכי כ"ז הוא באספקלריא שאינה מאירה, אמנם כ"ז הוא ג"כ רק מבחי' אצילות, אבל כל בחי' תמונה אשר בב"ע אין שם ח"ו וזהו שאמר ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר כו' (לש"ו).

³⁶¹ ר"ל דשם כתיב כל תמונה והוא א"ס דכל תמונה מיניה כמש"ו וביה עצמו אין מונה וזהו לא ראיתם (יהל אור).

³⁶² התמונה בפועל הוא רק בב"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחרים כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו (כללים ח"ב ח ע"ד).

³⁶³ ר"ל תמונות הספירות כידוע כמש"ו (יהל אור).
³⁶⁴ כל הגילוי דהשם הו"ה ב"ה הוא רק מעת האצילות ולהלאה, ורק מה שנתגלה בו לזולתו (הקדו"ש ה ע"ב).

³⁶⁵ דברי כל חכם ונביא הנה הוא ע"פ השגתו, וכמ"ש הושע (יב יא) וביד הנביאים אדמה, וכמ"ש בתז"ח (לב ע"ד) וברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) (הקדו"ש פו ע"ג).
³⁶⁶ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

<p>בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם</p>	<p>וזהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.</p>
<p>אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה³⁶⁷ נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהויה³⁶⁸ בגין >דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה< (דאשתמודעון ליה בדמות דיליה) וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין >דישתמודעון< (דאשתמודעון) ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל³⁶⁹ בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו</p>	<p>אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון ירד לשם ונקרא באותו דמות יהויה כדי שידעו אותו במדות שלו בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם בחס"ד ובדין כפי מעשי בני האדם שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ידעו אותו ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.</p>
<p>ווי ליה מאן דישוה ליה³⁷⁰ >לשום< (בשום) מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההוא מדה ואפילו על כל בריין >ולעילא מההיא מדה וכד< (ולית לעילא מההיא מדה כד³⁷¹) אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה</p>	<p>אוי למי שישוה אותו לשום מדה ואפילו מעשר המדות הללו שלו כל שכן לבני האדם אשר בעפר יסודם שכלים ונפסדים אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה ואפילו על כל הבריות ולמעלה מאותה מדה וכשמסתלק ממנה אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה.</p>
<p>[כגוונא דימא דלית דימא דימא דנפקי מיניה תפיסו כלל ולא צורה אלא באתפשמותא] (אלא באתפשמותא) דימא דימא על מאנא³⁷² דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מיניה מעין כפום אתפשמותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהו י' הא מקור חד ומעין דנפיק מינה הא תרין</p>	<p>כדוגמא שהים שאין במים של הים שיוצאים ממנו תפיסה כלל ולא צורה אלא שהתפשטות של המים של הים על כלי שהוא ארץ נעשה דמיון ויכלנו לעשות חשבון שם כמו המקור של הים הרי אחד יוצא ממנו מעיין כפי התפשטותו באותו הכלי כמו עגול שהוא י' הרי מקור אחד ומעיין שיוצא ממנו הרי שנים.</p>
<p>לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דעבד >נ"א דחפר< חפירא רברבא >ואתמלי מן מיא דנפיק מן מעיין ההיא</p>	<p>אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר) חפירה גדולה שמתמלאת ממים שיוצאים ממעיין אותו כלי נקרא ים והוא כלי שלישי</p>

³⁶⁷ ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). עיי' הערה בסוף הספר אות ב'.

³⁶⁸ עיי' הערה בסוף הספר אות ג'.

³⁶⁹ הוא חוט הא"ס המבריה בתוך כל העולמות (רמ"ז), עיי' הערה בסוף הספר אות ד'.

³⁷⁰ ר"ל לא"ס (יהל אור).

³⁷¹ ר"ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל [א"ל, ר"ל אין לו – לש"ו] מדה ותמונה לגרמיה (יהל אור).

³⁷² עיי' הערה בסוף הספר אות ה'.

<p>מאנא > אתקרי ים והוא מאנא תליתאה וההוא מאנא רברבא אתפליג³⁷³ לשבע נחלין (מאנין³⁷⁴) כפום מאנין אריכין הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין והא מקור ומעיין וימא ושבע נחלין אינון עשרה ואי >יתבר אומנא > (אתברו) אלין מאנין דתקיין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא</p>	<p>ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים (כלים) וכפי כלים ארוכים כך מתפשטים המים מן הים לשבעה נחלים והרי מקור ומעיין וים ושבעה נחלים הם עשרה ואם ישבר האומן את הכלים הללו שתיקן יחזרו המים למקור וישארו כלים שבורים יבשים בלי מים.</p>
<p>הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר³⁷⁵ מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף³⁷⁶ ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו >ביה < במופלא ממך אל >תדרוש ובמכוסה ממך אל < תחקור</p>	<p>כך עלת העלות עשה עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובו אין סוף לנביעת אורו ולכן קרא לעצמו אין סוף ואין לו דמות וצורה ושם אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל ולכן אמרו בו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור.</p>
<p>לכתר עבד מאנא זעירא ודא י' ואתמלייא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם ולההוא מאנא קרא ליה חכמ"ה ולכתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה</p>	<p>אחר כך עשה כלי קטן וזה י' והתמלא ממנו וקרא לו מעיין נובע חכמה וקרא את עצמו בו חכם ולאותו הכלי קרא לו חכמ"ה ואחר כך עשה כלי גדול וקרא לו ים וקרא לו בינה והוא קרא את עצמו מבין בה.</p>
<p>חכם מעצמו ומבין מעצמו כי (ה)חכמה אידי לא אתקריאת חכמה מגרמה אלא בגין ההוא נחכם דאמלי לה מנביעו דיליה ואידי לא אתקריאת בינה מגרמה אלא בגין³⁷⁷ ההוא מבין דאמלי לה מניה (מבין דאמלי ליה מנה) דאי הוה >מסתלק < (מסלק) מנה אשתארת יבשה הדא הוא דכתיב (שם יד יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש</p>	<p>חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה לא נקראת חכמה מעצמה אלא משום אותו חכם שמלא אותה ממעינו והיא לא נקראת בינה מעצמה אלא על שם (בגלל) אותו מבין שמלא אותה ממנו שאם היה מסתלק ממנה היא תשאיר יבשה זהו שכתוב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש.</p>
<p>לכתר (ישעיה יא טו) והכהו לשבעה נחלים >ועבד ליה < לשבעה מאנין יקירין וקרא לון גדול"ה גבור"ה תפאר"ת נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת וקרא גרמיה גדול בגדול"ה וחסו"ד גבור בגבור"ה מפואר בתפאר"ת מארי נצחן קרבין בנצ"ח נצחים ובהו"ד קרא שמה הוד יוצרנו וביסו"ד קרא</p>	<p>אחר כך >והכהו לשבעה נחלים" ועשה אותו לשבעה כלים נכבדים וקרא להם גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות וקרא את עצמו גדול בגדולה וחסיד גבור בגבורה מפואר בתפארת בעל נצחון קרבות בנצח נצחים ובהוד קרא את שמו הוד יוצרנו</p>

³⁷³ ואתפליג (דפ"ו).

³⁷⁴ מוסגר כנוסח אחר בדפ"ק.

³⁷⁵ עי' הערה בסוף הספר אות ו'.

³⁷⁶ ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו א"ס ג"ז מסט' דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א"ס, כמ"ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו' (יהל אור).

³⁷⁷ פנחס רנח סע"א, ועי' תיקונים סוף תיקון כב (לש"ו).

על שם (דפ"ק).

67

זהר בא

וביסוד קרא שמו צדיק וביסוד הכל סמוך בו כל הכלים וכל העולמות	שמייה צדיק ויסוד כלא סמיך ביה כל מאנין וכל עלמין
מנא	מנא
ובמלכות קרא שמו מלך ולו הגדל"ה והגבור"ה והתפאר"ת והנצ"ח וההו"ד כי כל בשמים שהוא צדי"ק ולו הממלכה שהיא מלכו"ת.	ובמלכות קרא שמייה מלך ולו הגדול"ה והגבור"ה והתפאר"ת והנצ"ח וההו"ד כי כל בשמים דאיהו צדי"ק ולו הממלכה דאיהו מלכו"ת
הכל ברשותו לחסר בכלים ולהוסיף בהם נביעה ולחסר כפי רצונו (בהם) בו ואין עליו אלוה שיוסיף בו או יגרע בו.	כלא ברשותיה למחסר במאנין ולאוספא בהון נביעו ולמחסר כפום רעותיה ביה ³⁷⁸ <ולית> (לית) עליה אלהא (אחרא) דיוסיף ביה או יגרע ביה
אחר כך עשה משמשים לכלים הללו כסא בארבעה עמודים ושש דרגות לכסא הרי עשר והכל הוא בכסא כמו כוס של ברכה שתקנו בו עשרה דברים משום התורה שנתנה בעשר דברות ומשום העולם שהוא מעשה בראשית שנברא בעשרה מאמרות.	לבתר עבד משמשין לאלין מאנין כרסייא בארבע סמכין ושית דרגין ³⁷⁹ לכרסייא הא עשר וכלא איהו כרסיא כגון כוס דברכה ³⁸⁰ דתקיננו ביה עשרת דברים ³⁸¹ בגין תורה דאתייהיבת בעשרה דברן בגין עלמא דאיהו מעשה בראשית דאתברי בעשרה מאמרות
ותיקן לכסא כיתות לשמש אותו של אותם מלאכים אראלים שרפים חיות אופנים חשמלים אלים אלהים בני אלהים אישי"ם ולאלה הוא עשה שמשים סמא"ל וכל הכיתות שלו שהם כמו עננים לרכוב בהם לרדת לארץ והם כמו סוסים להם.	ותקינ לכרסיא כתות לשמשא ליה דאינון מלאכים ³⁸² [שרפים] אראלים חיות אופנים חשמלים ³⁸³ אלים [אלהים] ³⁸⁴ בני אלהים אישי"ם ולאלין עבד שמשין סמא"ל וכל כתות דיליה דאינון כעננים למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסוסין לון
ומנין לנו שעננים נקראו מרכב זה שכתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים וזהו ממונה של מצרים ומיד שראו (ממונה) שאלוה שהוא (אלוה) ממונה שלהם ראו אותו כמו סוס תחת מרכבתו של הקדוש ברוך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה שלהם ולבם נמס כדונג	ומנלן דעננים אקרונ מרכב [הדא הוא] דכתיב (ישעיה יט א) הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים ודא ממנא דמצרים ומיד דחזו <ממנא> דאלהא די הוא <אלהא> ממנא דלהון חזו ליה כסוסיא תחות מרכבתיה דקודשא בריך הוא מיד ונעו אלילי מצרים [מפניו ולבב מצרים ימס] נעו

³⁷⁸ בהון (דפ"ו).

³⁷⁹ עי' שעה"כ יד ע"ד.

³⁸⁰ שכוס גימ' הכסא שהוא גימ' אלקים שהוא בכסא ושם ל"ב אלקים דמעשה בראשית, גימ' כבוד כידוע, וז"ש כסא הכבוד, וז"ש בגין עלמא כו', וכן תורתנו הוא תורת הבריאה כידוע (תיקו"ז ה ע"ב, תז"ח מא ע"ג) וז"ש בגין תורה כו', והכל הוא ראייה שגם בכסא ע"ס ונ"ל דבכולם צ"ל כגון (יהל אור).

³⁸¹ ישנם בכל א' ענין הד' חיות וארגמן. והתחתון שבכולם הוא האישים, ומהם היה הג' מלאכים שנשלחו לאברהם אבינו ע"ה, כמ"ש הרב שם בשער קיצור אבי"ע (פרק ח) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

³⁸² עי' פרקי מרכבה פרק ה' ועי' בספר זהר הרקיע ריש פ' ויקהל סדר ממטה למעלה ובספר ברית מנוחה דף לח (לש"ו).

³⁸³ עי' דע"ה ח"א סב ע"ג.

³⁸⁴ הם המארי תריסין הללו שעומדים בהיכל זכות דבריאה לפני נהר דינור אשר שם. והטעם שנקראים בני אלהים, כי הרי אמרנו ששורשם הוא מהגבורה דרדל"א הגנוז בהמ"ס דא"א, וכל גבורה הנה בו הוא שם אלהים (דע"ה ח"ב מב ע"ב), עיי"ש אריכות.

זהר בא

<p>מאמונה דלהון ולב דלהון נמס כדונג מההיא אמונה [אמרו] (ואמרינן) וכי עד כען [אמונה] ממנא דילן כסוסיא הוה נע לבהון מאמונה דלהון ונמס כדונג ומגלן דימס לשון נמס כדונג איהו כמה דאת אמר (תהלים כב טו) היה לבי כדונג נמס בתוך מעי</p>	<p>מאותה אמונה ואומרים וכי עד עכשיו אמונה ממונה שלנו כמו סוס היה נע לב שלהם מהאמונה שלהם ונמס כדונג ומנין לנו שימס לשון נמס כדונג הוא כמו שנאמר היה לבי כדונג נמס בתוך מעי.</p>
<p>³⁸⁵ וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' (שמות יג טז) פקודא דא לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור אם לא יפדה ליה הדא הוא דכתיב ואם לא תפדה וערפתו ורזא דא יצר הרע יכול לאחזרא בתיובתא (ולבתי יצר הטוב) >ולבתי לאחזרא יצר הטוב³⁸⁷< כמה דאוקמוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו בגין דאינון דיוקנא חד >דשה וחד דחמור< (בשה וחד בחמור) ואי זכה לאחזרא³⁸⁸ בתיובתא אף על גב דאיהו חמור עם הארץ תפדה מן גלותא כשה³⁸⁹ דאיהו (ירמיה נ יז) שה פזורה ישראל ואי לא הדר בתיובתא וערפתו שוי ליה עם קשה קדל דעתידין לאתמחאה מן ספר חיים דעלייהו³⁹⁰ אתמר (שמות לב לג) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי</p>	<p>וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' מצוה זו לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור אם לא יפדה אותו זהו שכתוב ואם לא תפדה וערפתו וסוד זה יצר הרע שיכול לחזור בתשובה ואחר כך יחזר יצר טוב כמו שבארוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו משום שהם דמות אחד של שה ואחד של חמור ואם זכה לחזור בתשובה אף על גב שהוא חמור עם הארץ תפדה מן הגלות בשה שהוא שה פזורה ישראל ואם לא חזר בתשובה וערפתו השוה אותו לעם קשה עורף שעתידים להמחות מספר החיים שעליהם נאמר מי אשר חטא לי אמחנו מספרי.</p>
<p>והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' (שמות יג טז) פקודא [תמינאה] דא פקודא דאקרי בנונא אחרא³⁹² >דלא< (ולא) אקרי מצוה אלא קדושה ואלין אינון</p>	<p>והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' מצוה זו מצוה שנקראת בגוון אחר שלא נקראת מצוה אלא קדושה ואלו הן תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקון פאר היופי של צבעים</p>

³⁸⁵ ויקרא ב ע"א (הערת הזהר).

³⁸⁶ (פקודא להביא קרבן וכו') (נוסף בדפ"ו).

³⁸⁷ ר"ל שיהיה גם הוא יצר טוב, כמ"ש (ברכות נד ע"א) בכל לבבך בב' יצריך וזהו פדיון פטר חמור ואם לא יכול לאחזרא ליה וערפתו יתמחי החמור הע"ה עם היצר הרע (יהל אור).

³⁸⁸ הוא רזא אחרא על פדיון פטר חמור ועריפתו (יהל אור)

³⁸⁹ בשה (דפ"ו). ר"ל שיפדה בכלל ישראל ואם לאו שאינו בכללם ואינו יכול לפדותו בכללם אז וערפתו בכלל החמורים שהן הערב רב כמ"ש שנקראו חמורים אשר בשר חמורים בשרם (יהל אור).

³⁹⁰ שהם עשו את העגל כידוע וכ"ז הכל א' אם אינו עושה תשובה אז נשאר חמור בסט' דיצר הרע אז וערפתו עם החמורים ואם זכה בתשובה ולעשות החמור יצר הרע לשה יצר טוב ופודה אותו בשה יצר טוב כן אפדה את החמור ע"ה בכלל השה ישראל כנ"ל. וכלל המצוה הזו בע"ה לפור אותו מיצר הרע אבל מצוה הראשונה בכור בהמה טהורה לסלקא בדרגא דאדם הוא בע"ה להיות אדון על יצר הרע לקדשו מסט' דשור ולסלקא אבל פדיון בכור אדם הוא בת"ת והן ג' משמרות כנ"ל [ר"ל ראשונה חמור פ"ח, שניה כלבים כלב גימ' בהמה, שלישית תינוק בכור אדם – מצאתי כתוב על הגליון] (יהל אור).

³⁹¹ בהר קח ע"ב ובשנה הז' (הערת הזהר).

³⁹² ר"ל שכל הפקודין נק' מצות והיא נק' קדושה כמ"ש (יהל אור).

זהר בא

<p>תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקונא פארא³⁹³ שפירו³⁹⁴ דגוונין³⁹⁵ עלאין³⁹⁶ ועל דא אקרונ טוטפות³⁹⁷ כמה דאת אמר³⁹⁸ (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>עליונים ולכן נקראים טוטפות כמו שנאמר ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>וכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואוהבהו ישראל זוטא³⁹⁹ <שמע ישראל> ישראל סבא⁴⁰⁰ שפירו דגוונין עילא ותתא יוסף סליק⁴⁰¹ ואתער בתרין [דרגין] גוונין בקדמיתא נע"ר ובסופא צדי"ק כמה יאן ביה גוונין למחוי ורזא דא (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה שפירא בתרין סטרין <בתרין דרגין בתרין גוונין> עילא ותתא</p>	<p>וכתוב כי נער ישראל ואהבהו ישראל הקטן שמע ישראל סבא היופי של הצבעים למעלה ולמטה יוסף עלה והתעטר בשני צבעים (דרגות) בתחלה נע"ר ובסוף צדי"ק כמה נאים בו הצבעים למראה וסוד זה ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה יפה בשני צדדים בשתי דרגות ובשני צבעים עליון ותחתון.</p>
<p>כתיב (דברים ו יח) ועשית הישר והטוב הישר דא תפלה של יד <לאמשכא> [לאסמכא⁴⁰²] ליה בתפלין של ראש [לאתיחדא⁴⁰³ כחדא ותפלה של יד אקדים לשל ראש] ואצטריך⁴⁰⁴ דלא הוי פרודא בנייהו כלל</p>	<p>כתוב ועשית הישר והטוב הישר זו תפלה של יד להמשיך (להסמיק) אותו לתפלין של ראש להתייחד כאחד ותפלה של יד מקדים לשל ראש וצריך שלא יהיה בהם פירוד כלל.</p>
<p>מאן דמתעטר בתפלין קאים ברזא דגוונא עלאה וקאים באינן תרין רזין דקאמרן ברזא דעבד [כמו יוסף דאקרי נער ואקרי צדיק] נאמן וברזא⁴⁰⁵ דבן⁴⁰⁶ יהודאי ואלין אינן תפלה של יד ותפלה של ראש ואינן כללא חדא בלא פרודא</p>	<p>מי שמתעטר בתפלין עומד בסוד של צבע עליון ועומד באותם שני סודות שאמרנו כמו יוסף שנקרא נער ונקרא צדיק בסוד של עבד נאמן בסוד של בן יחידי ואלה הם תפלה של יד ותפלה של ראש והם כלל אחד בלי פרוד.</p>

³⁹³ ר"ל שנק' פאר כידוע (יהל אור).

³⁹⁴ ר"ל לכך נקרא פאר (יהל אור).

³⁹⁵ כידעו שהד' פרישות הן ד' גווני אשל"י [אדום שחור לבן ירוק] (יהל אור).

³⁹⁶ שהן עטרות דא"ר א וכ"ע כידוע שהן חו"ב וב' עטרין דא"ר א חו"ג כמש"ו דד' פרשיות הן חו"ב חו"ג (יהל אור).

³⁹⁷ שטוטפות הוא לשון תכשיט כמ"ש ולא בטוטפת (יהל אור).

³⁹⁸ ר"ל שנאמר אתפאר ר"ל בתפלין שנקראו פאר והתפלין הן דרגא דישראל כמש"ו וז"ש ישראל אשר כו' (יהל אור).

³⁹⁹ ר"ל מט"ט ששמו כשם רבו (יהל אור).

⁴⁰⁰ ת"ת דאצילות ור"ל ז"ש כי נער ישראל נער מט"ט ישראל ת"ת ומט"ט הוא יסוד דשכינה צדיק דלתתא (יהל אור). הם בהתבונה דשם ס"ג, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא דף מג ע"א, תרומה דף קס ע"ב, ויקהל דף רטז ע"א, ואתחנן דף רסב ע"ב) (ביאורים ח"א מב ע"א).

⁴⁰¹ שקדום שנתקנא ובא לידי נסיון ה' בנוק' כמו שאר השבטים והי' ביסוד דילה ואח"כ עלה ליסוד דדכורא וז"ש בקדמיתא כו' (יהל אור).

⁴⁰² ר"ל להסתמך לנוק' ביסוד דדכורא ולכך סומכין לה קשר של יד כידוע (יהל אור).

⁴⁰³ להתייחד וז"ג שהן תש"ר ותש"י וז"ש ותפלה של כו' (יהל אור).

⁴⁰⁴ ר"ל שלא להפסיק ביניהן כמ"ש (סוטה מד ע"ב מנחות לו ע"א) הסח בין תפלין לתפלין כו' דתש"ר באין להתייחד עם תש"י (יהל אור).

⁴⁰⁵ ברזא (דפ"ו).

⁴⁰⁶ נדצ"ל "ברזא" וקאי אלעיל, ואקרי צדיק נאמן ברזא כו' ר"ל בסט' דתש"י נק' עבד כנ"ל וגם שהוא בסטרא דמלכות שמסט' נק' ישראל עבדים והוא אדון כל הארץ ומסט' דת"ת נק' בנים כי ת"ת אב הרחמים וז"ש אבינו מלכנו אם כבנים כו' (יהל אור).

<p>ארבע פרשיין דתפלין בארבע בתים באינן תפלין של ראש <וכמה> (ושל יד כמה) דאינן ארבע פרשיין באינן תפלין של ראש אוף הכי כלהו בתפלין של יד [בבית אחת] דהא בתפלה של יד⁴⁰⁷ לית לה מגרמה כלום אלא מה דנקטא מלעילא ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים ומגו דנקטא⁴⁰⁸ לון <מלעילא> אקרי תפלה ואתקדשת בקדושתהון וכלא⁴⁰⁹ אקרי קדושה <ואקרי תפלה> וכדין אקרי מלכות <מלכות> שמים שלימה⁴¹⁰</p>	<p>ארבע פרשיות של תפלין בארבעה בתים באותן תפלין של ראש וכמו שהם ארבע פרשיות באותן תפלין של ראש אף כך כולן בתפלין של יד בבית אחד שהרי בתפלה של יד אין לה מעצמה כלום אלא מה שלוקחת מלמעלה וסוד זה "כל הנחלים הולכים אל הים ומתוך שלוקחת אותם מלמעלה נקראת תפלה ומתקדשת בקדושתם (והכל) נקראת קדושה ונקראת תפלה ואז נקראת מלכות מלכות שמים שלימה.</p>
<p>ארבע פרשיין [הא⁴¹¹ אוקימנא רזא דלהון בכמה דוכתי אבל פרשה] קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל בכור דא איהו רזא</p>	<p>ארבע פרשיות הרי בארנו את הסוד שלהם בכמה מקומות אבל פרשה ראשונה קדש לי כל בכור זהו סוד</p>
<p>מג/ב</p>	
<p>עלאה דכליל כל ארבע בתים ברזא דנהירו עלאה דנפקא מאין⁴¹²</p>	<p>עליון שכולל כל ארבעה הבתים בסוד האור העליון שיוצא מאין.</p>
<p>וכל אינן ארבע אתרמיוז הכא קדש דא קדושה עלאה רזא דחכמתא עלאה דמתמין⁴¹³ כלא אתקדש ברזא דגניזו עלאה <דיתקרי> (אקרי) קדש לי דא <בינה> רזא דעלמא עלאה היכלא פנימאה⁴¹⁴ ורזא דא (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים (במדבר ג יג) כי לי⁴¹⁵ כל בכר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה⁴¹⁶ כ"ל רזא דחסד⁴¹⁷ בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא בכור דא בן בכור⁴¹⁸ דכתיב (שם ד כה) בני בכרי ישראל והאי בן בכר כליל כל סמרין וכל גוונין ובגין כך קרא כליל כלהו ארבע ברזא דחכמתא עלאה אבל דא בארז כלל למנדע</p>	<p>וכל אותן ארבע נרמזו כאן קדש זו קדושה העליונה סוד החכמה העליונה שמשם הכל מתקדש בסוד הגניזה העליונה שנקראת קדש לי זו בינה סוד העולם העליון ההיכל הפנימי (וסוד זה כי לי בני ישראל עבדים כי לי כל בכור והייתם לי סגולה) כ"ל סוד החסד בכל מקום בין למעלה בין למטה בכור זה בן בכור שכתוב בני בכורי ישראל ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הצבעים ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה אבל זה בדרך כלל לדעת שהכל כולל בזה אבל בדרך פרט כל אחד לבדו זוהי פרשה ראשונה</p>

⁴⁰⁷ ר"ל ולפי שמקבלת מכולם לפיכך יש לה ג"כ ד' פרשיות ולפי שהיא כלל כולם ובה נכללים באחד לפיכך בה בית א' (יהל אור).

⁴⁰⁸ ר"ל לפיכך נק' ג"כ תפלה של יד וקדושה (יהל אור).

⁴⁰⁹ מוסגר בדפ"ק.

⁴¹⁰ רומז למ"ש (ברכות דף יד טו) הרוצה שיקבל מלכות שמים שלמה יניח תפילין כו' ור"ל שמלכות שלימה עם שמים ת"ת בכל ד' גוונין (יהל אור).

⁴¹¹ ר"ל שכבר פי' הרבה פעמים אבל כאן יפרש יותר (יהל אור).

⁴¹² כידוע שחור"ב וחור"ג דתפלין יוצאין מב' ידים וב' כתפין דא"א (יהל אור).

⁴¹³ כידוע שכל הספירות נקראו קודש כשמקבלין מחכמה שנקרא קודש (יהל אור).

⁴¹⁴ שז' היכלות הן והיכל השביעי בינה קדש הקדשים לפני ולפנים (יהל אור).

⁴¹⁵ ר"ל שבינה נק' לי וראיה מספוק זה שמסט' דילה נפקו ממצרים כמ"ש לקמן (יהל אור).

⁴¹⁶ מ"ורזא דא" עד כאן מוסגר בדפ"ק.

⁴¹⁷ שהוא יומא דכליל לכולהו יומין (יהל אור).

⁴¹⁸ ר"ל ת"ת כמ"ש והוא נוטל ב' חלקים דעת דחור"ג ונוק' נוטלת דעת א' כידוע ובהאי בכור נרמז גבורה שהוא חלק ב' ולפי שבחכמה עלאה אין שם דין לפיכך לא נרמז שם גבורה בפ"י רק בכללא (יהל אור).

<p>דכלא כליל בהאי אבל בארע פרט > כל חד בלחודוי > דא איהי פרשתא קדמאה דכליל כל שאר פרשיין</p>	<p>הכוללת כל שאר הפרשיות.</p>
<p>פרשה תניינא (שמות יג ה) והיה כי יביאך וגו' דא בינה דהא בפרשתא דא איהי יציאת מצרים דהוה מסטרא דיובלא ועל דא שירותא דילה והי"ה דהא מלה דא איהי ביובלא ובגין כך שמא דילה והי"ה דלית <והיה> (הויה) אלא באתר דא דאיהו זמין⁴¹⁹ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין ולאשתכחא בדרגא תתאה והיה כמאן דאמר על מלכא (דאיהו) [דיהוי] זמין⁴²⁰ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין⁴²¹ וכלא ברזא חדא ובגין <דאיהו>⁴²² (דאקרי) בארע טמיר לא אקרי באתגלייא בשמא דא אלא אתמסר להכימין למנדע ועל דא אתרשים בשמא קדישא <במלה> (מלה) דא</p>	<p>פרשה שניה והיה כי יביאך וגו' זו בינה שהרי בפרשה הזו היא יציאת מצרים שהיתה מצד של יובל ולכן הראשית שלה והי"ה שהרי דבר זה הוא ביובל ולכן שמה והי"ה שאין והיה (הויה) אלא במקום זה שהוא עתיד להמשיך למטה ולהאיר מנורות ולהמצא בדרגה תחתונה (והיה כמי שאומר על המלך שאם היה (שיהיה) מוכן להמשיך למטה ולהאיר מנורות) והכל בסוד אחד ומשום שהוא בדרך טמיר לא נקרא בגלוי בשם זה אלא נמסר לחכמים לדעת ועל זה נרשם בשם הקדוש בדבר הזה.</p>
<p>פרשה תליתאה (דברים ו ד) שמע דא [איהו] רזא דימינא דאקרי חסד עלאה דאיהו קא מיחד יחודא דכלא לארבע סטרין וקודשא בריך הוא מסדר ביה סדורא דכל עלמא ודא איהו דקא מתפשט⁴²³ בכל סטרין אפילו גו [תהומי תתאי בדא] (תהומי תתאי) קודשא בריך הוא ברא עלמא כד אתעטף⁴²⁴ <קודשא בריך הוא> בעטופא דזהרא ודא דקא מיחד יחודא ובגין כך שמע סמיך לוהי"ה</p>	<p>פרשה שלישית שמע זהו סוד הימין שנקרא חסד עליון שהוא מיחד את היחוד של הכל לארבעה צדדים והקדוש ברוך הוא מסדר בו את סדור כל העולם וזהו שמתפשט לכל הצדדים אפילו בתוך התהומות התחתונים בזה הקדוש ברוך הוא ברא את העולם כשהתעטף הקדוש ברוך הוא בעטוף של זהר וזה שמיחד את היחוד ומשום כך שמע סמוך לוהי"ה.</p>
<p>יחודא דכל יומא איהו⁴²⁵ [למנדע ולשוואה רעותא יחודא דא הא אמרן בכמה דוכתי יחודא דכל יומא איהו] יחודא דקרא (דברים ו ד) <שמע ישראל> יהו"ה (קדמאה)</p>	<p>היחוד של כל יום הוא יחוד לדעת ולשים את הרצון היחוד הזה הרי אמרנו בכמה מקומות יחוד של כל יום הוא היחוד שבפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה' הרי כולם אחד ולכן נקרא</p>

⁴¹⁹ שמחכמה ולמעלה אין גלוי אבל בינה קיימא לשאלה וע"י ז"ת מתבוננין בה ובסוד אה"ה דזמין לאולדא (יהל אור).

⁴²⁰ דהשם מורה על התגלות ובזה יגלה לנו אורה מה שהקשו כמה מקובלים קושיא עצומה מפני מה אה"ה בכתר ובינה והו"ה בת"ת הלא שם הו"ה ב"ה שם גדול הוא יותר משם אה"ה כי הוא כלל כל השמות כידוע אך בזה יתורץ מאד דהא השם מורה על התגלות והשם הוא התגלות ולכן בכתר ובינה ששם אין כ"כ התגלות כמו בת"ת ולכן שם שם אה"ה שאין גדול כמו שם הו"ה שאין גדול ההתגלות כמו התגלות שבת"ת וע"י היטב ותבין (יהל אור).

⁴²¹ מ"והיה כמאן" עד כאן מוסגר בדפ"ק.

⁴²² ר"ל שת"ת נק' הו"ה בגלוי אבל כאן הו"ה בהיפוך אתון בטמירו לפי שהיא עצמה אינה נגלית (יהל אור).

⁴²³ שזן בחסדו מקרני ראמים והכל צריכין לחסדו (יהל אור).

⁴²⁴ כמ"ש שנתעטף הקב"ה באור וברא העולם כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' ואור הוא חסד כידוע (יהל אור).

⁴²⁵ יחודא (נוסף בדפ"ו).

<p>אלהינו יהו"ה >הא< כלהו חד ועל דא אקרי אחד הא תלת שמהן אינון היך אינון חד ואף על גב דקרינן אחד >היך< אינון חד</p>	<p>אחד הרי הם שלשה שמות איך הם אחד ואף על גב שקוראים אחד איך הם אחד.</p>
<p>אלא בחזיונא דרוח קדשא אתיידע ואינון בחזיו דעינא >סתימא< למנדע דתלתא אלין אחד ודא איהו רזא דקול דאשתמע⁴²⁶ קול איהו חד ואיהו תלתא⁴²⁷ גוונין אשא ורוחא ומיא וכלהו חד ברזא דקול ולא אינון אלא חד⁴²⁸ אוף הכא יהו"ה אלהינו יהו"ה אינון חד תלתא גוונין >ואינון< (דאינון) חד</p>	<p>אלא בחזיון רוח הקודש נודע והם במראה של עין סתומה לדעת ששלשה אלה אחד וזהו סוד של קול שנשמע קול הוא אחד והוא שלשה אופנים אש רוח ומים וכולם אחד בסוד של הקול (ואינם אלא אחד) אף כאן ה' אלהינו ה' הם אחד שלשה אופנים והם אחד.</p>
<p>ודא איהו קול דעביד בר נש >ביחודא ולשוואה רעותיה< (ולשוואה) ביחודא דכלא מאין סוף עד סופא דכלא בהאי קול דקא עביד בהני תלתא דאינון חד ודא איהו יחודא דכל יומא >דאתגלי< (אתגלי) ברזא דרוח קדשא</p>	<p>וזהו הקול שעשה האדם ביחוד ולשים את רצונו ביחוד של הכל מאין סוף עד סוף הכל בקול הזה שעושה בשלשת אלה שהם אחד וזהו היחוד של כל יום שהתגלה בסוד של רוח הקדש.</p>
<p>וכמה גוונין דיחודא אתערו וכלהו קשוט מאן דעביד האי עביד ומאן דעביד האי עביד אבל האי יחודא דקא אנן מתערי מתתא ברזא >דחד קול< (דקול) דאיהו חד >דא הוא< ברירא דמלה האי בכללא לבת⁴²⁹ >פרט< (והיה אם שמוע פרט דחסד עלאה) כדקאמרן</p>	<p>וכמה אופנים של יחוד התעוררו וכולם אמת מי שעושה זה עושה ומי שעושה זה עושה אבל היחוד הזה שאנו מעוררים מלמטה בסוד של קול שהוא אחד זהו בירור הדבר זה בכלל ואחר כך פרט כמו שאמרנו.</p>
<p>(ואיהי) פרשה רביעאה הוא רזא דדינא קשיא (שם יא מז) השמרו לכם⁴³⁰ >אלין אינון תפלין דרישא⁴³¹ ותפלין דדרועא כגוונא דא בחד ביתא והא אתערנא בהו וכלהו רזא חדא</p>	<p>פרשה רביעית הוא סוד הדין הקשה השמרו לכם אלה הן תפלין של ראש ותפלין של זרוע כדוגמא זה בבית אחד והרי התעוררנו בהם וכולם סוד אחד.</p>
<p>קשרא דתפלין דרישא איהו דל"ת⁴³² ועל דא כתיב (שמות לג כג) וראית את</p>	<p>קשר התפלין של ראש הוא דל"ת ועל זה כתוב וראית את אחורי ולכן</p>

⁴²⁶ שקול כלול מאשא ורוחא ומיא כמ"ש בס"י (יהל אור). ח"א נ ע"ב די ע"א (לש"ו).

⁴²⁷ ר"ל שה' אלקינו הן חו"ב ה' ז"א שהן למטה חג"ת שהן ג' גוונין (יהל אור).

⁴²⁸ ולא אינון אלא חד - מוסגר בדפ"ק.

⁴²⁹ והיה אם שמוע (יהל אור).

⁴³⁰ דהשמר הוא ל"ת מסט' דדינא כידוע (יהל אור).

⁴³¹ ודע כי דוקא בשל ראש יש הו"ה ממש דהינו חו"ב חו"ג אבל בשל יד אינו כך אלא כעין דוגמא שהרי אין בה חו"ג אלא ב' פעמים חו"ב, פי' חו"ב דאבא וחו"ב דאמא שהם בערך חו"ג לגבי חו"ב דאבא, ולכן אמר בכאן דדרועא כגוונא דא, כגוונא דייקא, ר"ל דמיון לבד (רמ"ז).

⁴³² וראית את אחורי, ובפ' ואתחנן (רסג רע"א) מבואר שענין הקשר של תפלין אשר נאמר על זה וראית את אחורי, הנה הוא ענין אחד עם התפלין של יד שהוא בה' בתראה, ה' דידכה, יד כהה, דהיא שמאלא ע"ש. וכעין זה הוא ג"כ בתרגום יונתן על התורה בפסוק וראית את אחורי, אמר שם שהוא הקשר דתפלין של יד (והוא י', סוד היסוד, כמ"ש בזוה"ק ס"פ בא וכנ"ל, שהוא מאור היסוד דז"א שממנו הוא דעת דרחל, והוא סוד הקשר דתפלין של יד). ובפ' ויקהל (דף ר"א סע"א) מבואר כי סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק' שהיא אחורי

זהר בא

<p>אחורי⁴³³ ועל דא איהו לאחורא⁴³⁴ ותמן אתקשר כלא בקשרא חדא</p>	<p>הוא לאחור ושם נקשר הכל בקשר אחד.</p>
<p>ואיהי כד מנחא אלין תפלין דדרועא לאתקשרא (ס"א אית קשרא) אחרא⁴³⁵ רזא דברית קדישא רזא דא כמה דאתער בכמה דוכתי וכלא רזא חדא זכאין אינון ישראל דידעין רזא דא > ואצטריך בר נש לאנהא לון > כל יומא למהוי > (בכל יומא ולמהוי ב"ג) בדיוקנא עלאה >ועליה> (ועל דא) כתיב (דברים כה י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה⁴³⁶ נקרא עליך ויראו ממך ע"כ</p>	<p>והיא כשמניחה תפלין אלו של זרוע להתקשר (יש קשר) אחר סוד הברית הקדוש סוד זה כמו שהתעורר בכמה מקומות והכל סוד אחד אשריהם ישראל שיודעים סוד זה וצריך אדם להניחם כל יום להיות בדמות עליון ועליו כתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך</p>
<p>ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>מד/א</p>	

דכורא ע"ש והרי כ"ז הוא כעין דרשות חלוקות וכו' הקשר של ראש שהוא מהארת המלכות דתבונה עם אור הדעת המתלבש בו, הנה אותו החלק דאור הדעת אשר ממנו הוא הקשר, הנה הוא מהבחי' הראשונה דהמלכות כנ"ל, והנה הוא אור הכתר דהנוק' כי הוא שורש הראשון שלה שהיה מתחילה בת"ת דז"א כנ"ל, ות"ת דז"א הוא כתר דרחל ע' א"א (פרק ז). והרי הוה הקשר של ראש שהוא לאה הוה הוא הכתר דרחל, וכן מאור הקשר של ראש שהוא ד' כללות הד' מוחין, הנה נמשך ממנו ונעשה הדעת דרחל שהוא הקשר של יד שהוא י', והוא מאור היסוד דז"א כנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, כי הוא עולה ונעשה הדעת דרחל שהיא הקשר של יד. והיינו כי אור היסוד דז"א הנה הוא עולה כנגד הלב דז"א בזרוע השמאלי, ונעשה הוא שם הדעת שבה שהוא הי' דקשר של יד. והנה נעשה כ"ז ע"י הרצועות הנמשך מהקשר של ראש וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים שם. ואמר שם, כי הרצועות הם כוללים כל הד' מוחין, והם אורות המקיפין דרחל ע"ש. והרי נמצא כי הקשר של ראש הנה הוא כללות כל אור המוחין כולן דרחל ג"כ, שהם התפלין שלה, וכן הוא כי מעיקרם הרי הם ג"כ אחד כי הם ב' הבחי' שבמלכות כנ"ל (כללים ח"ב ז ע"ד).

⁴³³ ר"ל מלכות והיא נכללת בז"א בד' של הקשר (יהל אור). עי' לקמן ריא ע"א בח"ג רסג ע"א ועי' עוד לקמן רל סע"א ורע"ב (לש"ו).

⁴³⁴ כמש"ל איהי אחור דיליה ע"ש היטב (יהל אור).

⁴³⁵ ר"ל שהקשר ש"י הוא יסוד נכלל בה (יהל אור).

⁴³⁶ מ"אלין אינון" עד "דידעין רזא דא" נמחק בדפ"מ, ומופיע כאן.